

VALSTYBINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO FONDO LĖŠOMIS FINANSUOJAMO
MOKSLINIO TYRIMO ATASKAITA

Priklausomybės nuo interneto naudojimo atpažinimo instrumentų pritaikymas plačiajai visuomenei prevencijos ir intervencijos tikslais

Parengė: Burkauskas Julius¹, Jusienė Roma², Breidokienė Rima², Podlipskytė Aurelija¹, Jakienė Vilma¹, Kaminskienė Gintarė³,
Kučinskas Vytautas⁴, Saudargienė Aušra⁴, Jauniškienė Rasa¹, Gaudinskaitė Renata¹, Steiblienė Vesta¹

¹ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Neuromokslų instituto Elgesio medicinos laboratorija

² Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Psichologijos institutas

³ Vytauto Didžiojo universiteto Informatikos fakultetas

⁴ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Neuromokslų instituto Biofizikos ir bioinformatikos laboratorija

2024

Kaunas–Palanga–Vilnius

Autoriai nuoširdžiai dėkoja prie tyrimo vykdymo (duomenų rinkimo ir tvarkymo) prisidėjusiems Vilniaus universiteto studentams Ignui Dzemydai, Dainai Javarauskaitei, Gretai Patricijai Katauskaitei, Monikai Svetikaitei, Dianai Venckūnaitei, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto studentams ir tyrėjams Margaritai Slabadienei, Gabrielei Kosovskytei, Danielei Dambrauskaitei, Rimgailei Jonaitytei ir Evelinai Palaitytei-Urbonei.

Leidinio autorių ir visos darbo grupės vardu dėkojame visiems tyrimo dalyviams, užpildžiusiems apklausų klausimynus ir taip suteikusiems vertingų duomenų, padedančių geriau suprasti probleminio interneto naudojimo reiškinių.

Už vertingas įžvalgas, pastabas ir pasiūlymus autoriai nuoširdžiai dėkoja leidinio recenzentėms dr. Laurynai Rakickienei ir prof. dr. Aistei Pranckevičienei.

Projektas finansuotas Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo, kurį administruoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Sutarties Nr. S-164.

TURINYS

ĮVADAS	5
1 SKYRIUS	8
1.1. Suaugusių asmenų probleminio interneto naudojimo atpažinimo instrumentų pritaikymas naudojimui prevencijos ir intervencijos tikslais	8
1.2. Metodologija	9
1.2.1. Tyrimo eiga.....	9
1.2.2. Tyrimo instrumentai	9
Problemnio interneto naudojimo klausimyno devynių klausimų versija (angl. <i>Nine-Item Problematic Internet Use Questionnaire</i> , PIUQ-9).....	9
Kompulsyvaus interneto naudojimo devynių klausimų skalė (angl. <i>Compulsive Internet Use Scale-9</i> , CIUS-9).....	10
Pacientų sveikatos klausimyno devynių klausimų versija (angl. <i>Patient Health Questionnaire-9</i> , PHQ-9)	10
Generalizuoto nerimo sutrikimo septynių klausimų versija (angl. <i>Generalized Anxiety Disorder scale-7</i> , GAD-7)	10
Barratt impulsyvumo skalė (angl. <i>Barratt Impulsiveness Scale-11</i> , BIS-11).....	10
Kembrižo-Čikagos kompulsyvumo bruožų skalė (angl. <i>Cambridge-Chicago Compulsivity Trait Scale</i> , CHI-T).....	10
PSO geros savijautos indekso klausimynas (angl. <i>WHO-5 Well-being Index</i>).....	11
1.3. Rezultatai.....	11
1.3.1. PIUQ-9 psichometrinės charakteristikos ir atskirties reikšmės.....	17
1.3.2. CIUS-14 psichometrinės charakteristikos ir atskirties reikšmės	19
1.4. Rezultatų aptarimas	21
1.5. Išvados ir rekomendacijos	23
2 SKYRIUS	25
2.1. Vaikų ir paauglių probleminio interneto naudojimo atpažinimo instrumentų pritaikymas naudojimui prevencijos ir intervencijos tikslais	25
2.2. Metodologija.....	27
2.2.1. Tyrimo eiga	27
2.2.2. Tyrimo instrumentai	27
Paauglių tyrime taikyti instrumentai.....	27

Vaikų tyrime taikyti instrumentai	28
Tėvų apie 6–14 metų vaikus tyrime taikyti instrumentai.....	30
2.2.3. Tyrimo dalyviai	31
2.3. Rezultatai.....	33
2.3.1. Paauglių (14–17 m.) PIN rizikos atpažinimas ir įvertinimas	33
2.3.2. PIUQ-9 psichometrinės charakteristikos ir atskirties įverčiai paauglių imtyje	39
PIN rizikos veiksnių analizė paauglių imtyje vertinimui naudojant PIUQ-9 klausimyną.....	41
2.3.3. CIUS-9 psichometrinės charakteristikos ir atskirties įverčiai paauglių imtyje.....	42
PIN rizikos veiksnių analizė paauglių imtyje taikant CIUS-9	43
2.3.4. Vaikų (8–13 metų) PIN rizikos atpažinimas ir vertinimas taikant vaikams skirtą klausimyną (CIUS-V-10)	44
2.3.5. Vaikų (6–14 metų) PIN rizikos atpažinimas ir vertinimas pagal tėvų teikiamą informaciją (CIUS-T-14).....	46
CIUS-T-14 atskirties įverčiai.....	46
2.4. Rezultatų aptarimas	48
2.5. Išvados ir rekomendacijos.....	51
LITERATŪRA	53
PRIEDAI (1 skyriaus ir 2 skyriaus).....	59
1 skyriaus priedai	59
2 skyriaus priedai	82

ĮVADAS

Internetu pastaruoju metu naudojasi daugiau nei 66 proc. planetos gyventojų ir šis skaičius vis auga (We are Social and Meltwater, 2023). Lietuvos Respublikos Statistikos departamento duomenimis, internetu naudojasi beveik 90 proc. 16–74 metų Lietuvos gyventojų: 16–24 metų jaunuoliai naudojasi visi, o 99 proc. iš jų – kasdien. Augant šiuolaikinių technologijų galimybėms ir interneto prieinamumui, pasaulinis susirūpinimas dėl probleminio interneto naudojimo (PIN) ir jo poveikio visuomenės sveikatai ir toliau auga (Fineberg et al., 2018).

Mokslininkai ir psichikos sveikatos specialistai šiuo metu PIN priskiria elgesio priklausomybių grupei (Griffiths, 2000; Spada, 2014). Taip yra todėl, kad perteklinis interneto naudojimas gali būti susijęs su panašiu į priklausomybės simptomų atsiradimu (pvz., kontrolės nebuvimu ilgą laiką praleidžiant internete; pomėgių ar interesų praradimu, prioritetą teikiant veiklai internete; interneto naudojimu nepaisant akivaizdžiai žalingų padarinių, tokių kaip suprastėję mokymosi rezultatai, prarasti ar pablogėję santykiai su draugais ar šeima). Nors kalbėdami apie PIN, gana dažnai vartojame terminą „internetinės priklausomybės“. Tradiciškai terminas „priklausomybė“ vartojamas sąsajoje su psichoaktyviomis medžiagomis (alkoholis, narkotinės ar kt.). PIN terminas atspindi platesnį problemų ir iššūkių, susijusių su ekranų naudojimu spektrą. Besaikis socialinių medijų naudojimas ar srautinio internetinio turinio žiūrėjimas, nekontroliuojami internetiniai žaidimai ar azartiniai lošimai, impulsyvus apsipirkinėjimas internetu, kai išleidžiama pernelyg daug pinigų, nerimastingas elektroninio pašto tikrinimas ir kompulsyvus pornografijos turinio žiūrėjimas internete yra elgesio, galinčio smarkiai pabloginti kasdienį veikimą, pavyzdžiai (Fineberg et al., 2018). Taigi, ne visos čia išvardytos veiklos susijusios su galimybe pasireikšti priklausomybei. Jos gali būti daugiau susiję su impulsyvumo ar kompulsyvumo problemomis. Dėl šios priežasties, mokslinėje ataskaitoje pasirinkome naudoti būtent PIN terminą ir nagrinėti instrumentus vertinančius platesnį, o ne tik su priklausomybe nuo ekranų susijusį reiškinį.

PIN mastą dar labiau išryškino COVID-19 pandemijos padariniai – išaugę nuotaikos ir nerimo sutrikimų (NNS) bei medžiagų vartojimo sutrikimų rodikliai (Dores, et al., 2021; Hampshire, et al., 2021; Zhou, et al., 2020). Vaikai ir jauni suaugę asmenys išlieka labiausiai pažeidžiama grupe PIN (Fineberg et al., 2022). Remiantis naujausiais pasauliniais metaanalitinių tyrimų duomenimis, kas dešimtas interneto naudotojas gali susidurti su PIN (Burkauskas et al., 2022). Cheng and Li (2014) metaanalizė rodo, kad 6 proc. jaunuolių ir suaugusiųjų gali patirti PIN, o prieš pandemiją atlikta sisteminė Pan et al. (2020) apžvalga rodo, kad 7 proc. populiacijos gali turėti PIN.

Europos probleminio interneto naudojimo tinklas ir Pasaulinis skaitmeninių žmogaus teisių tinklas išsamiai nagrinėja neuropsichologines ir neurofiziologines PIN diagnostikos galimybes, kartu pabrėžiant tokios diagnostikos svarbą prevencijos ir intervencijos tikslais bei siekiant informuoti visuomenę apie PIN mastą ir poveikį gyvenimo kokybei (Internetinė prieiga: <https://internetandme.eu>). Lietuvoje aktyviai pradėta mokslinė veikla šioje tematikoje išskirtinį dėmesį teikia PIN pasireiškimo nagrinėjimui vaikų ir paauglių (Jusienė, Laurinaitytė, Pakalniškienė, 2020; Jusiene et al., 2022) bei jaunų suaugusiųjų populiacijose (Burkauskas et al., 2020; Gecaite-Stonciene et al., 2021; Milasauskiene et al., 2021), kurių grupėse PIN yra labiausiai paplitęs. Vilniaus universiteto (VU) mokslininkų 2020–2022 m. atliktų tyrimų PIN srityje duomenys leidžia teigti apie tiesioginį ryšį tarp vaikų buvimo prie ekranų trukmės ir prastesnės jų emocinės sveikatos bei elgesio, noro mokytis mažėjimo, mokymosi rezultatų prastėjimo, miego problemų augimo ir nusiskundimų sveikata skaičiaus didėjimo. Lietuvos

sveikatos mokslų universiteto (LSMU) mokslininkų tyrimų duomenimis, net 76 proc. studentų teigė, jog laikas, kurį jie leido naudodamiesi internetu pandemijos metu – ilgėjo, palyginus su naudojimosi internetu laiko trukme prieš pandemiją, o PIN buvo susijęs su patiriamais NNS simptomais (Gecaite-Stonciene et al., 2021).

Šie VU ir LSMU mokslininkų atlikti tyrimai sudarė prielaidas Lietuvos Respublikos Vyriausybės programose numatyti prioritetus, susijusius su PIN ir NNS prevencija ir ankstyvomis intervencijomis bei skelbti šios srities Visuomenės sveikatos stiprinimo fondo prioritetines programas (LR SAM, 2020). Pasaulio sveikatos organizacija taip pat pateikia rekomendacijas PIN prevencijai, pasaulio mokslininkai pateikia gaires atliepi PIN ir NNS pasireiškimą COVID-19 laikotarpiu ir po jo (PSO, 2019).

2022 m. pabaigoje prestižiniame mokslo žurnale *Nature* publikuotas kvietimas mokslininkams būti itin atidiems vertinant PIN ir jo padarinius (Billieux, Flayelle, King, 2022). Nereikia nuvertinti interneto teikiamų naudų (bendravimo, pažinimo, pramoginių), tačiau, norint identifikuoti asmenis, kurie gali būti jautrūs PIN, turime naudoti validžius, patikimus, šiuolaikiškus, o svarbiausia – kliniškai reikšmingus diagnostikos instrumentus.

Tvariausias būdas (ekonominiu, ypač laiko bei žmogiškųjų resursų prasme, atžvilgiu) atpažinti ir įvertinti tam tikro neadaptivaus ar problemas keliančio elgesio rizikas yra savistabos klausimynai, kai pats asmuo ar jo artimos aplinkos žmogus teikia informaciją apie stebimą reiškinį, pildydami trumpus (nedidelės apimties) patikimus ir validžius klausimynus, sudarytus iš keleto ar keliolikos teiginių. Skirtingose šalyse šiuo metu mokslininkams PIN tyrimams ir PIN atpažinimui bei PIN masto vertinimui naudojama net keletas patikimų ir pagrįstų tokio pobūdžio klausimynų. Siekiant pritaikyti klausimyną vieno ar kito probleminio reiškinio atpažinimui, kai nėra aiškių diagnostinių kriterijų, teoriškai (remiantis moksliniais tyrimais bei atitinkamą reiškinį aiškinančiomis teorijomis) ir statistinės analizės būdu (taikant adekvačius ir patikimus metodus) asmenų grupėms yra nustatomi patikimi ir pagrįsti atskirties įverčiai. Įvairių iki šiol atliktų tyrimų rezultatai ir jų sisteminės analizės rodo, kad PIN yra vienareikšmiškai siejamas su naudojimosi internetu trukme, su tam tikromis veiklomis internete bei su emocijomis savijauta, ypač nerimastingumu ir depresišku (Boers et al., 2019; Fineberg et al., 2023; Jusienė et al., 2023; Nogueira-Lopez et al., 2023; Soulioti et al., 2018). Todėl ir pagrindžiant PIN rizikos vertinimo atskirties įverčius, svarbu atsižvelgti į tai, kaip šie leidžia atpažinti (atskirti) asmenis ir pagal interneto naudojimo trukmę, veiklas internete bei turimas kitas neadaptivaus elgesio bei psichikos sveikatos problemas.

Lietuvoje trūksta standartizuotų PIN problemos atpažinimui (angl. *screening*) skirtų instrumentų, tinkamų ir prieinamų plačiai visuomenei bei specialistams. Instrumentai, pavyzdžiui Kompulsyvaus interneto naudojimo skalė (angl. *Compulsive Internet Use Scale*, CIUS) (Meerkerk et al., 2009), Probleminio interneto naudojimo klausimynas (angl. *Problematic Internet Use Questionnaire*, PIUQ) (Koronzai et al., 2011), šiuo metu yra adaptuoti naudoti moksliniais tikslais, tačiau nėra pritaikyti naudoti praktiniais tikslais. Nėra nė vieno Lietuvai adaptuoto ir standartizuoto instrumento (pvz., turinčio aiškius atskirties įverčius, angl. *cut-score*), kuris leistų įvertinti PIN riziką individualiame lygyje. Galimybė specialistui ir asmeniui įvertinti PIN sunkumo laipsnį individualiame lygyje būtų pirmas žingsnis efektyviai PIN prevencijai ir galimai intervencijai.

Šio projekto tikslas – parengti ir pateikti plačiai visuomenei prieinamus, patikimus ir validžius instrumentus PIN atpažinimui. Paruošti praktiniam naudojimui (adaptavimas, standartizavimas) ir visuomenei viešai prieinami instrumentai būtų skirti naudoti įvairaus amžiaus grupėms, pradedant pradinio mokyklinio amžiaus vaikais, baigiant vyresniais suaugusiais.

Įgyvendinant projektą buvo vykdyti du tyrimai, siekiant adaptuoti PIUQ ir CIUS klausimynus suaugusiųjų bei vaikų ir paauglių imtyse. Dėl šios priežasties, pateikiame atskirus tyrimų aprašymus bei rezultatų aptarimą atitinkamose amžiaus grupėse. I skyriuje rasite suaugusių asmenų klausimynų adaptavimo tyrimo duomenis ir rezultatų analizę bei aptarimą, o II skyriuje – vaikų ir paauglių. Nors tyrimo metodologija yra panaši, toks atskyrimas leidžia išsamiau apžvelgti skirtingoms amžiaus grupėms būdingas PIN tendencijas.

1 SKYRIUS

1.1. Suaugusių asmenų probleminio interneto naudojimo atpažinimo instrumentų pritaikymas naudojimui prevencijos ir intervencijos tikslais

Įvairūs veiksniai gali turėti įtakos PIN, įskaitant amžių, lytį, socialinę ir ekonominę padėtį, taip pat psichikos sveikatos sutrikimų simptomus arba asmenybės bruožus, dėl kurių dar labiau įsitraukiama į problemišką elgesį internete (Fineberg et al., 2022). Mokslininkai taip pat išvelgia riziką, kad bet kuris iš šių elgesio būdų galėjo kelti papildomų sunkumų pandemijos laikotarpiu ir jai pasibaigus (Király et al., 2020). Dalis asmenų dėl to galėjo kreiptis pagalbos į psichikos sveikatos specialistus.

Tačiau prieš kuriant atitinkamas PIN mažinimui skirtas intervencijas, labai svarbu turėti tinkamai pritaikytas PIN vertinimo metodikas. 2019 m. publikuotas Laconi ir bendraautorių straipsnis (Laconi et al., 2019) nurodo puikias Devynių teiginių PIUQ klausimyno (PIUQ-9) psichometrines savybes įvairių Europos šalių interneto vartotojų imtyse. PIUQ-9 metodika sudaryta naudojant pirminį, ilgesnį (18 klausimų) PIN klausimyno metodikos variantą (Demetrovics, Szeredi, Rózsa, 2008; Koronczai et al., 2011).

Iš pradžių nuspręsta, kad abu klausimynai (ir ilgesnis, ir trumpesnis) turės tris subskales: „obsesijų“, „aplaidumo“ ir „kontrolės sutrikimo“. Remiantis ankstesnio tyrimo (nagrinėjančio psichometrines PIUQ-9 savybes) duomenimis, trumpojoje skalėje buvo išskirti du faktoriai, kurie apėmė vieną „bendrosios problemos“ veiksnį (visi klausimai) ir du specifinius „obsesijos“ ir „aplaidumo + kontrolės sutrikimo“ veiksnius (Laconi et al., 2019). Pirminėje lietuviškoje klausimyno standartizacijoje, analizuojant jaunų suaugusiųjų – studentų duomenis, ši faktorinė struktūra trumpajai klausimyno versijai nustatyta kaip geriausia (Burkauskas et al., 2020).

Devynių klausimų CIUS skalė (CIUS-9) taip pat gali būti naudojama vertinti probleminį elgesį internete, ji padeda identifikuoti pagrindinius PIN simptomus, tokius kaip kontrolės praradimas ir nuotaikų kaita. Ši skalė buvo pasiūlyta kaip priemonė įvertinti priklausomybės nuo interneto ir kompulsinio, patologinio ar probleminio elgesio internete sunkumą (Meerkerk et al., 2009). 2014 m. atliktoje apžvalgoje (Laconi, Rodgers, Chabrol, 2014) buvo analizuojamos daugiau nei 40 skalių, vertinančių PIN. Pagrindinėse apžvalgos išvadose teigiama, kad CIUS yra vienas trumpiausių klausimynų, palyginti su kitomis PIN sunkumą matuojančiomis skalėmis, tuo pačiu pasižymintis geromis psichometrinėmis savybėmis.

Remiantis pirminės lietuviškos klausimyno adaptacijos moksliniu tyrimu ir kitų autorių duomenimis (Jusienė, Laurinaitytė, Pakalniškienė, 2020; Lopez-Fernandez et al., 2019; Milasauskiene et al., 2021) ir klinikiniame, ir moksliniame darbuose siūloma naudoti trumpąją devynių klausimų CIUS versiją, sudarytą iš vieno faktoriaus. Ši versija pasižymėjo geresnėmis psichometrinėmis savybėmis nei originali 14 klausimų CIUS metodika.

Ir PIUQ-9, ir CIUS-9 Lietuvos populiacijoje iki šiol neturėjo aiškių atskirties įverčių, kurie leistų įvertinti PIN riziką individualiame lygyje, o pirminės testų adaptacijos suaugusiųjų imtyje buvo atliktos analizuojant išimtinai studentų grupę. Šiuo tyrimu siekta parengti ir pateikti plačiam visuomenei prieinamus, patikimus ir validžius instrumentus, skirtus atpažinti PIN riziką ir, remiantis nustatytais atskirties taškais, suformuoti gaires, kaip turėtų būti pateikiamas individualus grįžtamasis ryšys, skirtas ankstyvajai sutrikimų prevencijai.

1.2. Metodologija

1.2.1. Tyrimo eiga

PIN, NNS simptomų, asmenybės bruožų bei gyvenimo kokybės lygio vertinimui, LSMU administracijos leidimu, buvo suteiktas itin saugus (<https://neuropin.lsmu.lt/>) domenas. Anketų pateikimas ir duomenų saugojimas suderinti su LSMU duomenų apsaugos pareigūnu. Atlikti duomenų saugojimo sistemos bandymai. Suderintas duomenų perdavimo algoritmas. Peržiūrėtas įvesties prasme probleminių atsakymų duomenų saugojimas. Internetinei testavimo platformai parinktas struktūruotas, minimalistinis, vartotojui draugiškas dizainas. Daug dėmesio skirta internetinės platformos architektūrai. Siekta, kad ji nevargintų apklausos dalyvių bei užtikrintų apklausos duomenų saugumą ir konfidencialumą. Klausimai pateikiami nedideliais kiekiais. Ypač rūpintis klausimų pateikimo, teksto šriftų parinkimo bei kitais apklausos elementų aspektais.

Kvietimas dalyvauti tyrime buvo platinamas paskelbiant pranešimą žiniasklaidai ir komunikuojant socialiniuose tinkluose, pristatant tyrimo temą ir tikslą. Siekiant užtikrinti etikos reikalavimų laikymąsi, visiems dalyviams pirmajame apklausos puslapyje prieš pradedant tyrimą buvo pateiktas informuotas sutikimas dalyvauti tyrime. Tik tie dalyviai, kurie patvirtino, kad susipažino su sutikimo formoje pateikta informacija ir sutiko dalyvauti tyrime, galėjo pildyti apklausą.

Internetinėje testavimo platformoje buvo renkami tiriamųjų sociodemografiniai duomenys. Po vieną klausimą apie miegą; fizinį aktyvumą; alkoholinių gėrimų vartojimą ir jų kiekį; psichotropinių medžiagų vartojimą; apie neurologinius, psichikos ar endokrininės sistemos sutrikimus; kokiais prietaisais jungiamasi prie interneto; kiek laiko darbo dienomis ir savaitgaliais vidutiniškai praleidžiama internete; kaip dažnai internete užsiimama įvairiomis veiklomis. Pasaulyje plačiai naudojami standartizuoti klausimynai buvo skirti įvertinti suaugusių asmenų PIN, NNS simptomus, impulsyvumo ir kompulsyvumo asmenybės bruožus bei gyvenimo kokybės lygį.

1.2.2. Tyrimo instrumentai

Probleminio interneto naudojimo klausimyno devynių klausimų versija (angl. *Nine-Item Problematic Internet Use Questionnaire, PIUQ-9*)

Šis klausimynas skirtas įvertinti PIN riziką (Demetrovics, Szeredi, Rózsa, 2008; Koronczai et al., 2011). Naudojant PIUQ-9, klausimai skaičiuojami nuo 1 balo (niekada) iki 5 balų (visada / beveik visada). Suminis klausimyno balas gali svyruoti nuo 9 iki 45. Didesnis balas rodo didesnę PIN riziką. PIUQ-9 Cronbach's Alpha = 0,870 ($0,9 > \alpha \geq 0,8$ vidinis suderintumas geras).

Kompulsyvaus interneto naudojimo devynių klausimų skalė (angl. *Compulsive Internet Use Scale-9, CIUS-9*)

Ši skalė taip pat naudojama vertinti probleminį elgesį internete, ji padeda identifikuoti pagrindinius PIN simptomus, tokius kaip kontrolės praradimas ir nuotaikų kaita (Meerkerk et al., 2009). Naudojant CIUS-9, klausimai skaičiuojami nuo 0 balų (niekada) iki 4 balų (labai dažnai). Suminis klausimyno balas gali svyruoti nuo 0 iki 36 balų. Aukštesni balai rodo didesnę PIN simptomų sunkumo laipsnį. CIUS-9 Cronbach's Alpha = 0,892 ($0,9 > \alpha \geq 0,8$ vidinis suderintumas geras).

Pacientų sveikatos klausimyno devynių klausimų versija (angl. *Patient Health Questionnaire-9, PHQ-9*)

Tai klausimynas, skirtas depresijos simptomų sunkumo įvertinimui (Kroenke, Spitzer, Williams, 2001). Devyni teiginiai vertina depresijos simptomų sunkumą, atitinkamai pažymint skaičių, reiškiantį per pastarąsias dvi savaites asmenį kamavusių depresijos simptomų dažnį – nuo 0 balų (visai nekamavo) iki 3 balų (beveik kiekvieną dieną). Bendro suminio balo ribos svyruoja nuo 0 iki 27. Aukštesni balai rodo ryškesnius depresiškumo ir bendro psichologinio distreso simptomus. Lietuviškos versijos atskirties reikšmė depresijos sutrikimo rizikai – 10 balų (Pranckevičienė et al., 2022). PHQ-9 Cronbach's Alpha = 0,861 ($0,9 > \alpha \geq 0,8$ vidinis suderintumas geras).

Generalizuoto nerimo sutrikimo septynių klausimų versija (angl. *Generalized Anxiety Disorder scale-7, GAD-7*)

Šis klausimynas skirtas įvertinti nerimo simptomų sunkumą (Spitzer et al., 2006). Septyni teiginiai vertina nerimo simptomų, atitinkamai pažymint skaičių, reiškiantį per pastarąsias dvi savaites asmenį kamavusių nerimo simptomų dažnį – nuo 0 balų (visai nekamavo) iki 3 balų (beveik kiekvieną dieną). Bendro suminio balo ribos svyruoja nuo 0 iki 21. Aukštesni balai rodo labiau išreikštus nerimo simptomus. Lietuviškos versijos atskirties reikšmė nerimo sutrikimų rizikai – 9 balai (Pranckevičienė et al., 2022). GAD-7 Cronbach's Alpha = 0,894 ($0,9 > \alpha \geq 0,8$ vidinis suderintumas geras).

Barratt impulsyvumo skalė (angl. *Barratt Impulsiveness Scale-11, BIS-11*)

Ši skalė skirta įvertinti impulsyvumo bruožus (Patton, Stanford, Barratt, 1995). Impulsyvumo lygis matuojamas vertinant 30 teiginių, atitinkamai pažymint nuo 1 balo (beveik niekada) iki 4 balų (beveik visada). Atsakymų į kiekvieną teiginį balai yra sumuojami ir gali svyruoti nuo 30 iki 120 balų. Didesnis balas rodo atitinkamą impulsyvumo lygį. Barratt Cronbach's Alpha = 0,778 ($0,8 > \alpha \geq 0,7$ vidinis suderintumas priimtinas).

Kembridžo-Čikagos kompulsyvumo bruožų skalė (angl. *Cambridge-Chicago Compulsivity Trait Scale, CHI-T*)

Skalė, skirta įvertinti kompulsyvumo bruožus (Chamberlain, Grant, 2018). Kompulsyvumo lygis matuojamas vertinant 15 teiginių, atitinkamai pažymint nuo 0 balų (visiškai nesutinku) iki 4 balų (visiškai sutinku). Atsakymų į kiekvieną teiginį balai yra sumuojami ir gali svyruoti nuo 0 iki 60 balų. Didesnis balas rodo atitinkamą kompulsyvumo lygį. Ši skalė Lietuvos populiacijoje naudota pirmą kartą. Buvo gautas skalės autorių Chamberlain ir Grant sutikimas naudoti instrumentą šiam moksliniam tyrimui. Lietuviškos versijos paruošimo standartai atitiko metodikos pritaikymui atitinkamoje imtyje keliamus reikalavimus. Visi skalės klausimai buvo verčiami iš anglų kalbos į lietuvių naudojant dvigubo atgalinio vertimo procedūrą. Galutinis susitarimas buvo pasiektas aptarus reikšmingus atgalinio vertimo skirtumus su klausimyno autoriais, palyginus su originalia versija anglų kalba. CHI-T Cronbach's Alpha = 0,767 ($0,8 > \alpha \geq 0,7$ vidinis suderintumas priimtinas).

PSO geros savijautos indekso klausimynas (angl. *WHO-5 Well-being Index*)

Šis klausimynas skirtas įvertinti bendrą savijautą (PSO, 1998). Pildant šį klausimyną asmuo yra prašomas pažymėti prie kiekvieno iš penkių teiginių geriausiai jam tinkantį atsakymą apie tai, kaip jis jautėsi per pastarąsias dvi savaites, atitinkamai pažymint nuo 0 balų (niekada taip nesijautė) iki 5 balų (taip jautėsi visą laiką). Užpildyto PSO klausimyno balai sumuojami ir dauginami iš 4, gaunamas indeksas nuo 0 iki 100 balų. Didesnis indekso balas rodo geresnę bendrą savijautą. PSO-5 Cronbach's Alpha = 0,877 ($0,9 > \alpha \geq 0,8$ vidinis suderintumas geras).

1.3. Rezultatai

Iš viso tyrime dalyvavo 800 suaugusiųjų asmenų: iš jų 150 (18,8 proc.) vyrų ir 650 (81,3 proc.) moterų, respondentų amžiaus vidurkis – 42 metai. Dauguma respondentų turėjo aukštesnįjį ar aukštąjį išsilavinimą – 675 (84,4 proc.), dirbo visą darbo dieną – 539 (67,4 proc.), gyveno mieste – 595 (74,4 proc.), gyveno santuokoje ar turėjo ilgalaikį partnerį – 481 (60,1 proc.), 265 (33,1 proc.) neturėjo vaikų, 171 (21,4 proc.) turėjo vieną vaiką, 278 (34,8 proc.) respondentai turėjo po du vaikus.

Tyrimo dalyviai nurodė, kad miegojo vidutiniškai 7,1 (1) valandos per parą, sportavo – 2,9 (3) valandos per savaitę. Respondentai prie interneto dažniausiai jungėsi mobiliaisiais telefonais – 615 (76,8 proc.), rečiau kompiuteriais – 153 (19,1), kartais planšete – 20 (2,5 proc.), televizoriumi – 8 (1 proc.). Darbo dienomis internete vidutiniškai praleisdavo: iki valandos – 101 (12,6 proc.), 1–2 val. – 279 (34,9 proc.), 3–4 val. – 288 (36,0 proc.), 5–6 val. – 92 (11,5 proc.), 7–8 val. – 28 (3,5 proc.), 9–10 val. – 6 (0,8 proc.), taip pat 6 (0,8 proc.), kurie internete praleido daugiau nei 10 val. Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos pateiktos 1.1 lentelėje.

1.1 lentelė. *Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos*

Kintamieji	VISI, N = 800
Amžius, metai; vid (SN)	41,6 (14,2)
Lytis; n (proc.)	
Vyrų	150 (18,8)
Moters	650 (81,3)
Socialinė lytis; n (proc.)	
Vyrų	131 (16,4)
Moters	650 (81,3)
Nebinarinė	10 (1,3)
Kita	9 (1,1)
Ar mokotės; n (proc.)	
Vidurinėje	20 (2,5)
Aukštojoje	166 (20,8)
Nesimoko	614 (76,8)
Išsilavinimas; n (proc.)	
Pagrindinis	28 (3,5)
Vidurinis	97 (12,1)

Aukštasis	675 (84,4)
Darbas; n (proc.)	
Visa darbo diena	539 (67,4)
Ne visa darbo diena	78 (9,8)
Nedirba	183 (22,9)
Darbas nuotoliu; n (proc.)	
Visa darbo diena	186 (23,3)
Ne visa darbo diena	136 (17,0)
Nedirba	478 (59,8)
Gyvenamoji vieta; n (proc.)	
Miestas	595 (74,4)
Miestelis	147 (18,4)
Kaimas	58 (7,2)
Šeimyninė padėtis; n (proc.)	
Vienišas	130 (16,3)
Įsipareigoję	87 (10,9)
Vedę/ilg. santykiai	481 (60,1)
Našlys	29 (3,6)
Išsiskyre	73 (9,1)
Vaikai; n (proc.)	
Neturi	265 (33,1)
1	171 (21,4)
2	278 (34,8)
3	71 (8,9)
4	7 (0,9)
5	5 (0,6)
6-9	2 (0,3)
≥10	1 (0,1)
Kiek valandų per parą Jūs vidutiniškai miegate, valandos; vid. (SN)	7,1 (0,99)
Kiek valandų per savaitę Jūs praleidžiate fiziškai treniruodamasis/sportuodamas, valandos; vid. (SN)	2,9 (3,0)
Kaip dažnai Jūs vartojate alkoholinius gėrimus per pastaruosius metus; n (proc.)	
Niekada	180 (22,5)
Kartą per mėnesį ar rečiau	310 (38,8)
Du, keturis kartus per mėnesį	169 (21,1)
Du, tris kartus per savaitę	121 (15,1)
Keturis ar daugiau kartų per sav.	20 (2,5)
Kiek standartinių alkoholinių vienetų išgeriate eilinę dieną, kai geriate; n (proc.)	
Nevartoju	228 (28,5)
1 ar 2	402 (50,2)
3 ar 4	124 (15,5)
5 ar 6	30 (3,8)

7 ar 9	6 (0,8)
10 ir daugiau	10 (1,3)
Ar vartojate psichotropines medžiagas (narkotikai, psichotropiniai vaistai) per pastaruosius metus; n (proc.)	
Taip	74 (9,3)
Ne	704 (88,0)
Nenoriu sakyti	22 (2,8)
Ar turite Jums žinomų neurologinių, psichikos ar endokrininės sistemos sutrikimų; n (proc.)	
Taip	131 (16,4)
Ne	655 (81,9)
Nenoriu sakyti	14 (1,8)
Kokiu prietaisu dažniausiai naudojate jungdamiesi prie interneto; n (proc.)	
Mobiliuoju telefonu	615 (76,9)
Planšete	20 (2,5)
Kompiuteriu	153 (19,1)
Televizoriumi	8 (1,0)
Kita	4 (0,5)
Kiek laiko per parą vidutiniškai praleidžiate internete darbo dienomis; n (proc.)	
Beveik visai nesinaudoju	-
iki 1 valandos	101 (12,6)
1–2 valandas	279 (34,9)
3–4 valandas	288 (36,0)
5–6 valandas	92 (11,5)
7–8 valandas	28 (3,5)
9–10 valandų	6 (0,8)
Daugiau nei 10 valandų	6 (0,8)
Kiek laiko per parą vidutiniškai internete praleidžiate savaitgaliais/ laisvomis dienomis; n (proc.)	
Beveik visai nesinaudoju	-
iki 1 valandos	102 (12,8)
1–2 valandas	219 (27,4)
3–4 valandas	302 (37,8)
5–6 valandas	115 (14,4)
7–8 valandas	35 (4,4)
9–10 valandų	16 (2,0)
Daugiau nei 10 valandų	11 (1,4)

SN, standartinis nuokrypis.

Dažniausios respondentų veiklos internete pateiktos 1.2 lentelėje.

1.2 lentelė. *Veiklos, kuriomis užsiimama internete*

Kintamieji	N = 800
Naudojuosi internetu, atlikdamas (-a) darbinės užduotis; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	99 (12,4)
Mažiau nei kartą per savaitę	43 (5,4)
Vieną arba du kartus per savaitę	52 (6,5)
Kasdien arba beveik kasdien	393 (49,1)
Kelis kartus per dieną	213 (26,6)
Vidurkis (SN)	2,72 (1,26)
Ieškau mane dominančios pažintinės informacijos; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	65 (8,1)
Mažiau nei kartą per savaitę	47 (5,9)
Vieną arba du kartus per savaitę	130 (16,3)
Kasdien arba beveik kasdien	407 (50,9)
Kelis kartus per dieną	151 (18,9)
Vidurkis (SN)	2,67 (1,10)
Naudojuosi internetu, ieškodamas (-a) informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	56 (7,0)
Mažiau nei kartą per savaitę	188 (23,5)
Vieną arba du kartus per savaitę	261 (32,6)
Kasdien arba beveik kasdien	235 (29,4)
Kelis kartus per dieną	60 (7,5)
Vidurkis (SN)	2,07 (1,05)
Perku internetu; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	115 (14,4)
Mažiau nei kartą per savaitę	475 (59,4)
Vieną arba du kartus per savaitę	167 (20,9)
Kasdien arba beveik kasdien	33 (4,1)
Kelis kartus per dieną	10 (1,3)
Vidurkis (SN)	1,19 (0,77)
Internetu kalbuosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis); n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	181 (22,6)
Mažiau nei kartą per savaitę	243 (30,4)
Vieną arba du kartus per savaitę	170 (21,3)
Kasdien arba beveik kasdien	154 (19,3)
Kelis kartus per dieną	52 (6,5)
Vidurkis (SN)	1,57 (1,21)
Siunčiu ir gaunu žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes); n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	10 (1,3)

Kintamieji	N = 800
Mažiau nei kartą per savaitę	34 (4,3)
Vieną arba du kartus per savaitę	53 (6,6)
Kasdien arba beveik kasdien	300 (37,5)
Kelis kartus per dieną	403 (50,4)
Vidurkis (SN)	3,32 (0,87)
Lankausi socialinių tinklų puslapiuose; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	39 (4,9)
Mažiau nei kartą per savaitę	29 (3,6)
Vieną arba du kartus per savaitę	37 (4,6)
Kasdien arba beveik kasdien	283 (35,4)
Kelis kartus per dieną	412 (51,5)
Vidurkis (SN)	3,25 (1,04)
Žaidžiu internetinius žaidimus; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	513 (64,1)
Mažiau nei kartą per savaitę	96 (12,0)
Vieną arba du kartus per savaitę	51 (6,4)
Kasdien arba beveik kasdien	92 (11,5)
Kelis kartus per dieną	48 (6,0)
Vidurkis (SN)	0,83 (1,30)
Klausausi muzikos internetu; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	196 (24,5)
Mažiau nei kartą per savaitę	145 (18,1)
Vieną arba du kartus per savaitę	140 (17,5)
Kasdien arba beveik kasdien	182 (22,8)
Kelis kartus per dieną	137 (17,1)
Vidurkis (SN)	1,90 (1,44)
Žiūriu vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“, „TikTok“ ir pan.); n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	126 (15,8)
Mažiau nei kartą per savaitę	142 (17,8)
Vieną arba du kartus per savaitę	132 (16,5)
Kasdien arba beveik kasdien	238 (29,8)
Kelis kartus per dieną	162 (20,3)
Vidurkis (SN)	2,21 (1,37)
Žiūriu serialus, televizijos šou ar filmus; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	254 (31,8)
Mažiau nei kartą per savaitę	162 (20,3)
Vieną arba du kartus per savaitę	151 (18,9)
Kasdien arba beveik kasdien	170 (21,3)
Kelis kartus per dieną	63 (7,9)
Vidurkis (SN)	1,53 (1,34)

Kintamieji	N = 800
Kuriu savo filmukus ar muziką, keliu į internetą ar dalinuosi su kitais; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	742 (92,8)
Mažiau nei kartą per savaitę	37 (4,6)
Vieną arba du kartus per savaitę	12 (1,5)
Kasdien arba beveik kasdien	6 (0,8)
Kelis kartus per dieną	3 (0,04)
Vidurkis (SN)	0,11 (0,47)
Žiūriu pornografiją; n(proc.)	
Niekada arba beveik niekada	656 (82,0)
Mažiau nei kartą per savaitę	86 (10,8)
Vieną arba du kartus per savaitę	43 (5,4)
Kasdien arba beveik kasdien	15 (1,9)
Kelis kartus per dieną	–
Vidurkis (SN)	0,27 (0,65)

SN, standartinis nuokrypis.

Respondentų PIN, vertinto PIUQ-9, suminis klausimyno balo vidurkis – 18,1 (6,5), o kompulsyvaus naudojimosi internetu, vertinto CIUS-9, suminis klausimyno balo vidurkis 8,9 (6,7).

Respondentų Barratt impulsyvumo skalės balo vidurkis – 60,4 (8,6), o kompulsyvumo klausimyno suminis balo vidurkis – 33,9 (7,4). Respondentų depresijos simptomų išreikštumo balo vidurkis – 6,1 (5,2), o nerimo simptomų išreikštumo balo vidurkis – 5,2 (4,7). Atsižvelgiant į atskirties reikšmes, nurodančias depresijos ir nerimo grupės sutrikimų riziką (PHQ-9 \geq 10; GAD-7 \geq 9; Pranckeviciene et al., 2022), nustatyta, kad į depresijos sutrikimo rizikos grupę pateko 20,4 proc., o į nerimo – 19,4 proc. apklaustųjų.

Atliekant analizę bendroje tiriamų suaugusiųjų grupėje nustatyta, kad interneto naudojimas, vertinant PIUQ-9 instrumentu, turėjo teigiamas koreliacijas su impulsyvumu ($r=0,429$, $p<0,001$) bei kompulsyvumu ($r=0,286$, $p<0,001$). Interneto naudojimas, vertinant CIUS-9 instrumentu, taip pat buvo susijęs ir su impulsyvumu ($r=0,444$, $p<0,001$), ir su kompulsyvumu ($r=0,303$, $p<0,001$).

Taip pat nustatyta, kad probleminis interneto naudojimas, vertinant PIUQ-9 instrumentu, turėjo teigiamas koreliacijas su depresijos simptomų išreikštumu ($r=0,502$, $p<0,001$), nerimo simptomų išreikštumu ($r=0,450$, $p<0,001$) bei neigiamas koreliacijas su gyvenimo kokybe ($-0,393$, $p<0,001$). Atitinkamai, vertinant PIN CIUS-9 instrumentu, rastos teigiamos sąsajos su depresijos simptomų išreikštumu ($r=0,503$, $p<0,001$), nerimo simptomų išreikštumu ($r=0,464$, $p<0,001$) bei neigiamos sąsajos su gyvenimo kokybe ($-0,397$, $p<0,001$).

Siekiant tiksliau įverti galimus PIUQ-9 ir CIUS-9 atskirties taškų skirtumus įvairiose amžiaus grupėse, remdamiesi tarptautine amžiaus grupių skirstymo klasifikacija (APA, 2023), PIN rizikas analizavome 18–35 m. amžiaus ir 36 m. ir vyresnių amžiaus grupėse. Šiose amžiaus grupėse PIN balo vidurkis, vertinimui

naudojant PIUQ-9, skyrėsi statistiškai reikšmingai (20,4 vs 17,0; $p < 0.001$). Taip pat PIN balo vidurkis skyrėsi ir vertinimui naudojant CIUS-9 (11,1 vs 7,7; $p < 0,001$).

Toliau pateikiame kitų respondentų pildytų klausimynų charakteristikas atitinkamose amžiaus grupėse. Vyrų ir moterų grupių atskirai neanalizavome, nes PIN balo vidurkis, vertinimui naudojant ir PIUQ-9, (vyrų 18,5 vs moterų 18,1; $p = 0,440$), ir CIUS-9 (vyrų 9,8 vs moterų 8,7; $p = 0,060$), nesiskyrė. Atitinkamai PIN balo vidurkis, vertinant abiem klausimynais, tarp lyčių nesiskyrė ir minėtose amžiaus grupėse (p reikšmė varijavo nuo 0,313 iki 0,633).

18–35 m. amžiaus grupėje respondentų Barratt impulsyvumo skalės balo vidurkis – 62,7 (9,8), o kompulsyvumo klausimyno suminis balo vidurkis – 35,7 (7,8). Respondentų depresijos simptomų išreikštumo balo vidurkis – 8,2 (5,9), o nerimo simptomų išreikštumo balo vidurkis – 7,0 (5,1). Atsižvelgiant į atskirties reikšmes, nurodančias depresijos ir nerimo grupės sutrikimų riziką ($PHQ-9 \geq 10$; $GAD-7 \geq 9$; Pranckevičienė et al., 2022), nustatyta, kad į depresijos sutrikimo rizikos grupę pateko 33,6 proc., o į nerimo – 30,7 proc. apklaustųjų.

36 m. ir vyresnių amžiaus grupėje respondentų Barratt impulsyvumo skalės balo vidurkis – 59,1 (7,6), o kompulsyvumo klausimyno suminis balo vidurkis – 33,0 (7,0). Respondentų depresijos simptomų išreikštumo balo vidurkis – 5,0 (4,3), o nerimo simptomų išreikštumo balo vidurkis – 4,2 (4,1). Atsižvelgiant į atskirties reikšmes, nurodančias depresijos ir nerimo grupės sutrikimų riziką ($PHQ-9 \geq 10$; $GAD-7 \geq 9$; Pranckevičienė et al., 2022), nustatyta, kad į depresijos ir nerimo sutrikimų rizikos grupę pateko 13,4 proc. apklaustųjų.

1.3.1. PIUQ-9 psichometrinės charakteristikos ir atskirties reikšmės

Esant nustatytai faktorinei struktūrai (Burkauskas et al., 2020), taikyta patvirtinamoji analizė dvifaktoriui modeliui su dviem specifiniais faktoriais. Mūsų tyrimo rezultatai patvirtino gerus tokio modelio tinkamumo indeksus, išskiriančius vieną „Bendros problemas“ veiksnį ir du specifinius „obsesijų“ ir „nesirūpinimo + kontrolės sutrikimo“ veiksnius.

2.1. lentelė. PIUQ-9 modelio patvirtinamoji analizė

PIUQ-9 Dvifaktoriinis modelis su 2 specifiniais faktoriais	χ^2	Df (p)	TLI	CFI	RMSEA
18–35 m. amžiaus imtis	27,01	18 (<0,001)	0,991	0,995	0,043
36 m. ir vyresnių. amžiaus imtis	30,57	18 (<0,001)	0,971	0,990	0,065
Bendra imtis	71,57	17 (<0,001)	0,981	0,991	0,063

PIUQ-9, Probleminio interneto naudojimo klausimynas; χ^2 , Chi kvadratas; df, laisvės laipsniai (angl. degrees of freedom); TLI, „Tucker–Lewis“ indeksas; CFI, sąlyginis suderintumo kriterijus (angl. Comparative-fit index); RMSEA, vidutinės aproksimacijos paklaidos kvadratinė šaknis (angl. Root Mean Square Error of Approximation).

Atskirties reikšmių nustatymui naudota latentinio profilio analizė (pateikiama 2.2 lentelėje) PIUQ-9 PIN rizikos atskirties reikšmės:

18–35 m. amžiaus grupėje – 29 balai, su PIN rizika – 13 proc. respondentų; rizikos atskirties įvertį žymi vidurkis $\pm 1,45$ SN.

36 m. ir vyresnių amžiaus grupėje – 26 balai, su PIN rizika – 9,2 proc. respondentų; rizikos atskirties įvertis žymi vidurkis $\pm 1,5$ SN.

2.2 lentelė. PIUQ-9 latentinio profilio analizė

Latentinių klasių skaičius	AIC	BIC	SSABIC	Entropy	L-M-R test	P reikšmė
18-35 m. amžiaus imtis						
1	7486,94	7552,17	7495,10			
2	6859,86	6961,33	6872,55	0,900	56,81	<0,001
3	6705,86	6843,58	6723,08	0,839	170,96	0,009
36 m. ir vyresnių. amžiaus imtis						
1	12981,12	13057,79	13000,66			
2	11693,74	11813,01	11724,13	0,930	1286,83	0,002
3	11187,83	11349,70	11229,08	0,877	517,64	0,053

PIUQ-9, Probleminio interneto naudojimo klausimynas; AIC, Akaičės informaciniai kriterijai (angl. Akaike Information Criteria); BIC, Bajeso informaciniai kriterijai (angl. Bayesian Information Criteria); SSABIC, imties dydžio pakoreguoti Bajeso informaciniai kriterijai (Sample Size Adjusted Bayesian Information Criteria); L-M-R testas, Lo-Mendelio-Rubino pakoreguota tikėtimumo santykio testo reikšmė; p reikšmė, p reikšmė, susijusi su L-M-R testu (angl. p value, p value associated with L-M-R test).

PIN rizikos veiksnių analizė imtyje nuo 18–35 m., vertinimui naudojant PIUQ-9 klausimyną

Į 18–35 m. amžiaus grupę pateko 277 asmenys: iš jų 241 (87 proc.) neturintys PIN rizikos, vertinant PIUQ-9, ir 36 asmenys (13 proc.) turintys PIN riziką. Šioje imtyje – 66 (23,8 proc.) vyrai ir 211 (76,2 proc.) moterų, respondentų amžiaus vidurkis – 27 metai. Dauguma respondentų turėjo aukštesnįjį ar aukštąjį išsilavinimą – 177 (63,9 proc.), dirbo visą darbo dieną – 148 (53,4 proc.), gyveno mieste – 231 (83,4 proc.), gyveno santuokoje ar turėjo ilgalaikį partnerį – 108 (39,0 proc.) ar buvo vieniši – 88 (31,8 proc.), 198 (71,5 proc.) neturėjo vaikų. Tyrimo dalyviai nurodė, kad miegojo vidutiniškai 7,2 (1,1) valandos per parą, sportavo – 3,1 (3,3) valandos per savaitę. Respondentai prie interneto dažniausiai jungėsi mobiliaisiais telefonais – 239 (86,3 proc.), retai jungėsi kompiuteriais – 31 (11,2 proc.), televizoriumi – 3 (1,1 proc.), planšete – 2 (0,7 proc.). Darbo dienomis vidutiniškai praleisdavo: iki valandos – 17 (6,1 proc.), 1–2 val. – 63 (22,7 proc.), 3–4 val. – 125 (45,1 proc.), 5–6 val. – 54 (19,5 proc.), 7–8 val. – 12 (4,3 proc.), 9–10 val. – 2 (0,7 proc.) ir daugiau nei 10 val. – 4 (1,4 proc.). Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos ir skirtumai tarp grupių su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 2.1 lentelėje. Respondentai, turintys PIN riziką, palyginus su neturinčiais PIN rizikos, per pastaruosius metus dažniau vartojo psichotropines medžiagas (36,1 proc. vs 15,8 proc., $p=0,013$). Gauti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p<0,001$) tarp šių grupių ir pagal vidutiniškai praleidžiamą laiką internete darbo dienomis ir savaitgaliais / laisvomis dienomis.

Veiklų internete dažnis ir skirtumai tarp respondentų su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 2.2 lentelėje. Jauno amžiaus suaugusieji respondentai, turintys PIN riziką, palyginus su neturinčiais PIN rizikos, dažniau internetu kalbasi su kitais žmonėmis ($p=0,031$) ir žiūri vaizdo įrašus ($p=0,010$).

Impulsyvumo, kompulsyvumo, depresijos ir nerimo simptomų išreikštumo skirtumai tarp respondentų su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 3.3 lentelėje. Respondentų PIN, vertinto PIUQ-9, suminis klausimyno balo vidurkis – 20,4 (6,7).

PIN rizikos veiksnių analizė imtyje 36 m. amžiaus ir vyresnių, vertinimui naudojant PIUQ-9 klausimyną

Į 36 m. ir vyresnių amžiaus tyrimo grupę pateko 523 asmenys: iš jų 475 (90,8 proc.), vertinimui naudojant PIUQ-9, neturėjo PIN rizikos ir 48 asmenys (9,2 proc.) pateko į PIN rizikos grupę. Šioje imtyje – 84 (16,1 proc.) vyrai ir 439 (83,9 proc.) moterys, respondentų amžiaus vidurkis – 49 metai. Dauguma respondentų turėjo aukštesnįjį ar aukštąjį išsilavinimą – 498 (95,2 proc.), dirbo visą darbo dieną – 391 (74,8 proc.), gyveno mieste – 364 (69,6 proc.), gyveno santuokoje ar turėjo ilgalaikį partnerį – 373 (71,3 proc.), 245 (46,8 proc.) turėjo du vaikus. Tyrimo dalyviai nurodė, kad miegojo vidutiniškai 7,1 (0,92) valandos per parą, sportavo – 2,7 (2,9) valandos per savaitę. Respondentai jungėsi prie interneto dažniausiai mobiliaisiais telefonais – 376 (71,9 proc.), rečiau jungėsi kompiuteriais – 122 (23,3 proc.), planšete – 18 (3,4 proc.), televizoriumi – 5 (1,0 proc.). Darbo dienomis internete vidutiniškai praleisdavo: iki valandos – 84 (16,1 proc.), 1–2 val. – 216 (41,3 proc.), 3–4 val. – 163 (31,2 proc.), 5–6 val. – 38 (7,3 proc.), 7–8 val. – 16 (3,1 proc.), 9–10 val. – 4 (0,8 proc.) ir daugiau nei 10 val. – 2 (0,4 proc.) respondentų.

Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos skirtumai tarp grupių su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 2.4 lentelėje. Respondentai, turintys PIN riziką, palyginus su neturinčiais PIN rizikos, naudojant PIUQ-9 klausimyną, dažniau dirbo ne visą darbo dieną (16,7 proc. vs 6,9 proc., $p=0,034$), vidutiniškai trumpiau miegojo (6,8 val. vs 7,1 val., $p=0,038$). Gauti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p<0,001$) tarp šių grupių ir pagal vidutiniškai praleidžiamą laiką internete darbo dienomis ir savaitgaliais / laisvomis dienomis.

Veiklų internete dažnis ir skirtumai tarp grupių su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 2.5 lentelėje. Respondentai, turintys PIN riziką, palyginus su neturinčiais PIN rizikos, dažniau pirko internetu ($<0,001$), lankėsi socialinių tinklų puslapiuose ($p=0,011$), žaidė internetinius žaidimus ($p=0,011$), klausėsi muzikos internetu ($p=0,031$), žiūrėjo vaizdo įrašus ($p=0,002$), žiūrėjo serialus, televizijos šou ar filmus ($p<0,001$), žiūrėjo pornografinį turinį ($p<0,001$).

Impulsyvumo, kompulsyvumo, depresiškumo, nerimastingumo skirtumai tarp respondentų su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 2.6 lentelėje. Respondentų PIN, vertinto PIUQ-9, suminis klausimyno balo vidurkis – 17,0 (6,1).

1.3.2. CIUS-14 psichometrinės charakteristikos ir atskirties reikšmės

Esant nustatytai faktorinei struktūrai (Milasauskiene et al., 2021), taikyta vieno faktoriaus modelio patvirtinančioji analizė. Tyrimo rezultatai patvirtino gerus vieno faktoriaus modelio tinkamumo indeksus.

3.1 lentelė. *CIUS-9 modelio patvirtinamoji analizė*

CIUS-9 Vieno faktoriaus modelis	χ^2	Df (p)	TLI	CFI	RMSEA
18–35 m. amžiaus imtis	79,50	27 (<0,001)	0,921	0,921	0,084
36 m. ir vyresnių amžiaus imtis	116,17	27 (<0,001)	0,947	0,960	0,079

CIUS-9, Kompulsyvaus interneto naudojimo klausimynas; χ^2 , Chi kvadratas; df, laisvės laipsniai (angl. degrees of freedom); TLI, „Tucker–Lewis“ indeksas; CFI, sąlyginis suderintumo kriterijus (angl. Comparative-fit index); RMSEA, vidutinės aproksimacijos paklaidos kvadratinė šaknis (angl. Root Mean Square Error of Approximation).

Atskyrimo reikšmių nustatymui naudota latentinio profilio analizė, CIUS-9 atskirties reikšmės:

18–35 m. amžiaus grupėje – 19 balų, su PIN rizika – 15,9 proc. respondentų; rizikos atskirties įvertis žymi vidurkis $\pm 1,35$ SN.

36 m. ir vyresnių amžiaus grupėje – 16 balų, su PIN rizika – 13,2 proc. respondentų; rizikos atskirties įvertis žymi vidurkis $\pm 1,4$ SN.

3.2 lentelė. *CIUS-9 latentinio profilio analizė*

Latentinių klasių skaičius	AIC	BIC	SSABIC	Entropy	L-M-R test	P Value
18–35 m. amžiaus imtis						
1	7400,87	7466,11	7409,03			
2	6724,21	6825,68	6736,89	0,886	684,50	<0,001
3	6569,53	6707,24	6586,75	0,824	171,63	0,194
36 m. ir vyresnių amžiaus imtis						
1	12755,88	12832,55	12775,42			
2	10970,03	11089,30	11000,42	0,938	1777,45	<0,001
3	10627,65	10789,51	10668,89	0,863	356,68	0,381

CIUS-9, Kompulsyvaus interneto naudojimo klausimynas; AIC, Akaičės informaciniai kriterijai (angl. Akaike Information Criteria); BIC, Bajeso informaciniai kriterijai (angl. Bayesian Information Criteria); SSABIC, imties dydžio pakoreguoti Bajeso informaciniai kriterijai (Sample Size Adjusted Bayesian Information Criteria); L-M-R testas, Lo-Mendelio-Rubino pakoreguota tikėtimumo santykio testo reikšmė; p reikšmė, p reikšmė, susijusi su L-M-R testu (angl. p value, p value associated with L-M-R test).

PIN rizikos veiksnių analizė imtyje nuo 18–35 m., vertinimui naudojant CIUS-9 klausimą

Iš 277 asmenų, patekusių į 18–35 m. amžiaus grupę, 233 (84,1 proc.) PIN rizika nustatyta nebuvo, o 44 asmenys (15,9 proc.) buvo priskirti PIN rizikos grupei. Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos bei skirtumai tarp grupių su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 3.1 lentelėje. Respondentai, turintys PIN riziką, palyginus su jos neturinčiais, dažniau vartojo psichotropines medžiagas per pastaruosius metus (31,1 proc. vs 15,9 proc., $p=0,025$), dažniau prie interneto jungėsi mobiliuoju telefonu (93,2 proc. vs 85,0 proc., $p=0,032$). Gauti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p<0,001$) tarp šių grupių ir pagal vidutiniškai praleidžiamą laiką internete darbo dienomis ir savaitgaliais / laisvomis dienomis.

Veiklų internete dažnis ir skirtumai tarp respondentų su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 3.2 lentelėje. Respondentai, turintys PIN riziką, palyginus su neturinčiais PIN rizikos, dažniau siuntė ir gavo žinutes ($p=0,016$), lankėsi socialinių tinklų puslapiuose ($p=0,047$), klausėsi muzikos internetu ($p=0,022$), internete žiūrėjo pornografinį turinį ($p=0,020$).

Impulsyvumo, kompulsyvumo, depresiškumo, nerimastingumo skirtumai tarp respondentų su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 3.3 lentelėje.

PIN rizikos veiksnių analizė 36 m. amžiaus ir vyresnių imtyje, vertinimui naudojant CIUS-9 klausimyną

Iš 523 į 36 m. ir vyresnių amžiaus grupę patekusių respondentų, 454 (86,8 proc.) buvo vertinti kaip neturintys PIN rizikos ir 69 asmenys (13,2 proc.) – kaip turintys PIN riziką. Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos ir skirtumai tarp grupių su PIN rizika ir be PIN rizikos I priedo 3.4 lentelėje. Respondentai, turintys PIN riziką, palyginus su neturinčiais PIN rizikos, buvo jaunesni (44,6 vs 49,6 vidutinis amžius metais, $p=0,001$), rečiau sportavo (1,8 vs 2,9 vidutiniškai valandos, $p=0,004$). Gauti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p<0,001$) tarp šių grupių ir pagal vidutiniškai praleidžiamą laiką internete darbo dienomis, ir savaitgaliais / laisvomis dienomis.

Veiklų internete dažnis ir skirtumai tarp grupių su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo 3.5 lentelėje. Respondentai, turintys PIN riziką, palyginus su jos neturinčiais, dažniau naudojami internetu ieškodami informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas ($p=0,007$), pirkė internetu ($p=0,012$), siuntė ir gavo žinutes ($p=0,022$), lankėsi socialinių tinklų puslapiuose ($p<0,001$), žaidė internetinius žaidimus ($p=0,021$), klausėsi muzikos internetu ($p=0,029$), žiūrėjo vaizdo įrašus ($p<0,001$), žiūrėjo serialus, televizijos šou ar filmus ($p<0,001$), internete žiūrėjo pornografinį turinį ($p=0,009$).

Impulsyvumo, kompulsyvumo, depresiškumo, nerimastingumo skirtumai tarp respondentų su PIN rizika ir be PIN rizikos pateikti I priedo P 3.6 lentelėje.

1.4. Rezultatų aptarimas

2024 m. atliktas tyrimas, kuriame dalyvavo 800 suaugusių respondentų, siekė pateikti plačiai visuomenei prieinamus, patikimus ir validžius instrumentus PIN atpažinimui. Atliekant šį tyrimą taip pat buvo galima nustatyti, kokie yra PIN ypatumai (t. y. požymiai, naudojimo dažnis arba paplitimas, formos) ir ar didesnę riziką probleminiam naudojimui turintys asmenys pasižymi jiems būdingu neuropsichologiniu profiliu, atsižvelgiant į nerimo, depresijos, asmenybės bruožų bei gyvenimo kokybės rodiklius.

Suaugusiųjų tyrime dalyvavusių vyrų procentinė dalis reikšmingai skyrėsi nuo vyrų procentinės dalies kitame PIUQ-9 klausimyno psichometrinės charakteristikas nagrinėjančiame tyrime (Laconi et al., 2019), kur vidutinis procentas buvo lygus 38 proc. Mūsų tyrime dalyvavo palyginti nedaug vyrų, kurie sudarė 19 proc. tyrimo imties. Nors įprastai daugelio PIN tyrimų dalyviai būna vyrai, mūsų tyrimas gali geriau atspindėti moterų PIN ypatybes. Pažymėtina, kad ir PIUQ-9, ir CIUS-9 vidurkiniai balai skirtingoms lytims nesiskyrė, o Lietuvoje atlikto tyrimo PIUQ-9 bendro balo vidurkis $18,1 \pm 6,5$ buvo labai artimas vidutiniam Lenkijos imties balui $18,1 \pm 6,3$, nurodytam Laconi et al. (2019) tyrime. CIUS-9 balo vidurkis $8,9 \pm 6,7$ mūsų tyrime panašus į Lenkijos imties balo vidurkį $8,27 \pm 5,74$, nurodytą Lopez-Fernandez et al. (2019) tyrime. Lietuva kultūriniu aspektu yra artima Lenkijai, todėl gali būti, kad PIN simptomų sunkumas yra panašus.

Tyrimo metu analizuotos dviejų klausimynų – PIUQ-9 ir CIUS-9, kurie yra skirti PIN simptomų įvertinimui – psichometrinės charakteristikos. Tyrimo rezultatai patvirtino gerus PIUQ-9 dvifaktoriaus modelio su dviem specifiniais faktoriais tinkamumo indeksus, išskiriančius vieną „bendros problemos“ veiksnį ir du specifinius „obsesijų“ ir „nesirūpinimo + kontrolės sutrikimo“ veiksnius. Ankstesnė kitų autorių, analizuojančių PIUQ-9 psichometrinės charakteristikas suaugusių interneto naudotojų ($N=5,593$) imtyje, analizė taip pat išskiria būtent dvifaktoriaus modelio su dviem specifiniais faktoriais tinkamumą (Laconi et al.,

2019). Verta pažymėti, kad toks faktorių skirstymas geriausiai atspindi matematinį klausimyno faktorių modelį, tačiau yra sunkiau pritaikomas praktiniame darbe. Laconi et al., 2019 m. tyrime nustatyta, kad „obsesijų“ ir „nesirūpinimo + kontrolės sutrikimo“ faktoriai, imant atskirai kiekvienos šalies respondentų rezultatus, mažai koreliavo su PIN būdingais psichikos sveikatos sutrikimų simptomais. Dėl šios priežasties, remdamiesi ankstesnių autorių tyrimų metodologija, neišskyrėme papildomų atskirties taškų, būdingų kiekvienam faktoriui. Kita vertus, klausimyno faktorinio modelio supratimas, leidžia specialistui suvokti pagrindines PIUQ-9 klausimų grupes.

Gauti geri PIUQ-9 vidinio suderintumo rodikliai. Nustatyti PIUQ-9 atskirties įverčiai PIN rizikai. Asmenų, patenkančių į 18–35 m. amžiaus grupę, suminio klausimyno balo atskirties įvertis – 29 balai, o į 36 m. ir vyresnių amžiaus grupę – 26 balai.

Atitinkamai, analizuojant CIUS-9 psichometrinės charakteristikas, nustatyti geri vieno faktoriaus modelio tinkamumo indeksai. Vieno faktoriaus struktūra taip pat patvirtinta ir kitų autorių moksliniame tyrime (Lopez-Fernandez et al., 2019), analizuojančiame CIUS-9 psichometrinės charakteristikas suaugusių interneto naudotojų (N=4,226) imtyje 15-oje šalių. CIUS-9 taip pat pasižymi gerais vidinio suderintumo rodikliais. Nustatyti CIUS-9 atskirties įverčiai PIN rizikai. Asmenų, patenkančių į 18–35 m. amžiaus grupę, suminio klausimyno balo atskirties įvertis – 19 balų, o į 36 m. ir vyresnių amžiaus grupę – 16 balų.

Taikant šiuos atskirties įverčius, PIN rizikos paplitimas varijuoja nuo 13 proc. iki 16 proc. jaunų suaugusiųjų grupėje ir nuo 9 proc. iki 13 proc. vyresnių suaugusiųjų amžiaus grupėje. Taikant tokias atskirties reikšmes, nustatytas PIN rizikos paplitimas atitinka stebimas bendrąsias pasaulines PIN paplitimo tendencijas (Burkauskas et al., 2022; Fineberg et al., 2022).

Taigi, nustatyta, kad abu klausimynai pasižymi geromis psichometrinėmis charakteristikomis ir yra tinkami naudoti ir klinikinėje praktikoje, ir moksliniame darbe.

PIN rizika taip pat buvo teigiamai susijusi su nerimo, depresijos, impulsyvumo bei kompulsyvumo rodikliais, neigiamai – su gyvenimo kokybe. Analogiškos sąsajos stebimos ir kitų užsienio autorių darbuose (Fineberg et al., 2018; Fineberg et al., 2022), taip pat anksčiau Lietuvoje atliktuose tyrimuose (Burkauskas et al., 2020; Gecaite-Stonciene et al., 2021; Milasauskiene et al., 2021). Tai yra svarbi ateities mokslinių darbų, analizuojančių PIN poveikį individualioms psichologinėms problemoms ir savijautai, išvada.

Verta paminėti keletą šio tyrimo ribotumų. Pirma, tyrimas buvo pagrįstas patogia Lietuvos suaugusiųjų atranka, kai respondentai dalyvauti tyrime buvo kviečiami naudojantis masinės informacijos priemonėmis, socialiniais tinklais ir kitais informaciniais sklaidos kanalais. Todėl rezultatus reikėtų vertinti atsargiai. Antra, imties dydis neleido analizuoti duomenų iš kelių perspektyvų, įskaitant lytį, galimus gretutinius sutrikimus. Kiti tyrimai rodo, kad šių svarbių sričių analizė gali būti reikšminga atliekant tyrimus ateityje (Antons et al., 2019; Aparicio-Martínez et al., 2020; Chamberlain, Ioannidis, Grant 2018; Trotzke, Brand, Starcke, 2017; Wéry et al., 2018). Didžiąją dalį imties sudarė moterys. Dėl ribotos vyrų imties duomenų apibendrinimą reikėtų vertinti atsakingai. Trečia, dėl skerspjūvio tyrimo pobūdžio mes negalime pateikti priežastinio aiškinimo dėl PIN ir NNS simptomų, impulsyvumo ir kompulsyvumo santykio. Labai skatintini būsimi ilgalaikio stebėjimo tyrimai su didesnėmis ir įvairesnėmis imtimis.

Taip pat svarbu paminėti, kad šiame darbe naudoti klausimynai vertina PIN riziką ir su tuo susijusius sunkumus. PSO Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos 11-asis leidimas dabar pripažįsta tris dažniausiai su interneto naudojimu susijusius sutrikimus: žaidimų sutrikimą, lošimo sutrikimą ir kompulsinį seksualinio elgesio sutrikimą (PSO, 2022). Tiksliau vertinti šiuos sutrikimus gali būti naudojami specifiniai klausimynai. Vertinimui naudojant PIUQ-9 ar CIUS instrumentus ir nustatčius atitinkamą PIN riziką, rekomenduojama klausti apie interneto naudojimo sritį, keliančią daugiausia problemų.

1.5. Išvados ir rekomendacijos

PIN yra gana platus terminas, apimantis įvairias interneto naudojimo formas, tokias kaip besaikis žaidimas, pornografijos žiūrėjimas, pirkimas internetu, video turinio žiūrėjimas, socialinių tinklų naudojimas ir t. t. PIN rizikos paplitimas varijuoja nuo 13 proc. iki 16 proc. jaunų suaugusiųjų amžiaus grupėje ir nuo 9 proc. iki 13 proc. – vyresnių suaugusiųjų amžiaus grupėje.

PIN susijęs su nerimo ir depresijos simptomais, impulsyvumo ir kompulsyvumo asmenybės bruožais, prastesne gyvenimo kokybe. Nerimo ir depresijos sutrikimų riziką Lietuvoje patiria trečdalis 18–35 m. amžiaus grupės asmenų ir kas dešimtas 36 m. ir vyresnių amžiaus grupėje.

Suaugusiųjų PIN vertinimui rekomenduojame naudoti laisvai prieinamus svetainėse <https://e-etika.lt> ir <https://www.mediavaikai.lt/lt/pin-atpazinimas-apie> pateiktus klausimynus, kurie yra adaptuoti Lietuvos suaugusiųjų imtyje ir jiems nėra taikomi autorių teisių ribojimai (išskyrus CIUS-9 naudojimą komerciniais tikslais):

- **Probleminio interneto naudojimo klausimynas-9 (angl. *Nine-Item Problematic Internet Use Questionnaire, PIUQ-9*)**, skirtas nustatyti PIN riziką ir simptomų sunkumą. Šis klausimynas yra tinkamas PIN ypatumų vertinimui. Bendro suminio balo ribos svyruoja nuo 0 iki 45. Aukštesni balai rodo didesnę PIN riziką. Asmenų, patenkančių į 18–35 m. amžiaus grupę, suminio klausimyno balo atskirties įvertis 29 balai, o į 36 ir vyresnių amžiaus grupę – 26 balai.
- **Devynių klausimų kompulsyvaus interneto naudojimo skalė (angl. *Compulsive Internet Use Scale-9, CIUS-9*)**. Tai viena iš plačiausiai taikomų skalių, skirtų vertinti PIN rizikai. Suminis klausimyno balas gali svyruoti nuo 0 iki 36 balų. Didesnis balas rodo ir didesnę PIN riziką, kurios laipsnis skiriasi priklausomai nuo pildančio asmens amžiaus grupės. Asmenų, patenkančių į 18–35 m. amžiaus grupę, suminio klausimyno balo atskirties įvertis – 19 balų, o į 36 m. ir vyresnių amžiaus grupę – 16 balų.

Vertinimui naudojant bet kurį iš pasirinktų klausimynų ir nustatčius, kad asmuo yra PIN rizikoje (suminis klausimyno vertinimo balas yra aukštesnis nei atskirties taškas), tikėtina, kad toks asmuo patirs reikšmingą distresą ar funkcionavimo sunkumus, susijusius su interneto naudojimu. Tai gali pasireikšti patiriama euforija naudojantis internetu ir irzlumu kai to padaryti nepavyksta; negalėjimu nustoti naudotis internetu, net kai to reikalauja aplinkybės; vis ilgėjančiu laiku prie ekranų, socialinio gyvenimo apleidimu, vis dažniau patiriamu tuštumos, depresiškumo jausmu, sunkumais darbe ar mokykloje.

Vertinant klausimyno balus, reikėtų atkreipti dėmesį ir į tai, kad PIN gali pasireikšti tiek per dideliu kiekiu laiko, praleidžiamo naršant socialiniuose tinkluose, žaidžiant, žiūrint srautinį interneto turinį ar pornografiją, tiek, pavyzdžiui, lošimais ar pirkimu internete, kai pats asmuo to kontroliuoti nebegali ir neretai tam

išleidžia pernelyg daug pinigų. Dėl šios priežasties, rizikos grupėje esančių asmenų turėtų būti klausama apie PIN sritį, kurioje patiriama daugiausia sunkumų. Tokiu būdu bus galima parinkti tikslingiausias PIN mažinimui skirtas intervencijas.

Nesant PIN rizikos, klausimynų įverčius vertinkite pateikdami šias rekomendacijas:

Šiuolaikinis žmogus internete praleidžia labai daug laiko. Tai informacijos, žinių šaltinis. Internete bendraujama, leidžiamas laisvalaikis, perkama. Visgi daliai žmonių ilgai gali tapti sunku kontroliuoti internete praleidžiamą laiką, atsiranda labai stiprus potraukis būti prisijungus, net tuomet, kai tam nėra tikslo, išgyvenamas didelis diskomfortas, jei prisijungti prie interneto galimybės nėra. Jei laikas, leidžiamas internete, ima trukdyti realiems santykiams, mokymosi rezultatams ar įprastai kasdieniui veiklai, tikėtina, internetą pradėjote naudoti problemiška.

Jūsų rezultatas rodo, kad internetas Jums padeda dirbant, mokantis, leidžiant laisvalaikį ar komunikuojant su kitais. Prisiminkite, kad per daug laiko praleidžiant internete gali pablogėti nuotaika, atsirasti nerimas, jaudulys. Dėl šios priežasties, jeigu tik galite, venkite perteklinio interneto naudojimo.

Esant PIN rizikai, klausimynų įverčius vertinkite pateikdami šias rekomendacijas:

Jūsų rezultatas rodo, kad šiuo metu Jūs galite patirti sunkumų kontroliuojant interneto naudojimo laiką. Gali atsirasti stiprus noras naudoti internetą, kuris gali būti susijęs su kitų gyvenimo interesų apleidimu, lemiančiu darbo, santykių bei kitas problemas. Jei pastebite, kad interneto naudojimas tampa nuolatiniu įpročiu, nepaisant žalingo psichologinio ar fiziologinio poveikio, rekomenduojame kreiptis į specialistą, kuris, atlikęs išsamesnį įvertinimą, pasiūlys tinkamiausius būdus Jums padėti.

Interneto naudojimo įpročių vertinimą derinkite su kitais psichologinio vertinimo instrumentais, kuriais vertinamas gretutinių nerimo ir nuotaikos sutrikimų simptomų išreikštumas ar būdingi asmenybės bruožai, tokie kaip impulsyvumas ar kompulsyvumas. Esant komorbidiškiems psichikos sutrikimams, PIN elgesio keitimui dažnai reikalinga kompleksinė pagalba, pasitelkiant įvairių sričių specialistų komandą.

2 SKYRIUS

2.1. Vaikų ir paauglių probleminio interneto naudojimo atpažinimo instrumentų pritaikymas naudojimui prevencijos ir intervencijos tikslais

Interneto naudojimo apimtys auga su vartotojų amžiumi, nuo vaikystės iki vėlyvos paauglystės ir jaunystės, pikas pasiekiamas 14–16 metų amžiuje, po to palaipsniui mažėja (Prochazka et al., 2021). Jaunesnių vaikų atveju, irgi nuolat randamas reikšmingas vaiko amžiaus ir naudojimosi internetu ar bendrai ekranais ryšys (Jusienė ir kt., 2020). Daugelio pastaruoju metu atliekamų tyrimų rezultatai dėl lyties ir išsilavinimo reikšmės PIN yra skirtingi ar net prieštaringi. Dažniausiai jaunuolių ir suaugusiųjų tyrimuose randama, kad lytis ir išsilavinimo ar mokyklos tipo (paauglių ir jaunuolių atveju) reikšmė probleminiam interneto naudojimui (jo rizikos vertinimui) yra labai menka (Prochazka et al., 2021; Su et al., 2019). Vaikų ir jaunų paauglių atveju, dažniausiai berniukai yra labiau įsitraukę į interneto naudojimą, ilgiau ir intensyviau juo naudojasi ir pačių vaikų, ir jų tėvų vertinimu (Jusienė ir kt., 2020; Jusienė et al., 2023). Vėlgi, tėvų išsilavinimo reikšmė PIN rizikai nėra aiškiai patvirtinta. Todėl, nustatant PIN riziką leidžiančius atpažinti atskirties įverčius, svarbu pirmiausia palyginti respondentų PIN įverčius amžiaus, lyties ir išsilavinimo požiūriu.

Kaip ir suaugusiųjų tyrime, aprašytame pirmajame skyriuje, šioje dalyje buvo analizuotos PIN atpažinimo instrumentų (PIUQ ir CIUS) psichometrinės charakteristikos, siekiant pritaikyti klausimynus naudojimui prevencijos ir intervencijos tikslais vaikų ir paauglių imtyje.

2.2. Metodologija

2.2.1. Tyrimo eiga

Tyrimo duomenys **paauglių nuo 14 iki 17 metų** PIN vertinimui vykdant šį projektą 2023–2024 metais buvo renkami dviem būdais:

1. Tyrime kviečiami dalyvauti ankstesniuose VU mokslininkų grupės tyrimuose dalyvavusių tėvų vaikai, kurių amžius yra ne mažiau kaip 14 m. ir ne daugiau kaip 17 m. Patys tėvai ankstesniuose tyrimuose yra davę sutikimą susisiekti su jais ir tuo tikslu nurodę savo el. pašto adresą (pastariems tyrimams atlikti buvo gauti tyrimų etiką prižiūrinčių komitetų leidimai). Jeigu tėvai sutiko, kad jų 14–17 m. paauglys dalyvautų anketinėje apklausoje, nurodytais kontaktais tėvams buvo išsiųsti informuoti sutikimai dėl nepilnamečio dalyvavimo tyrime. Tik gavę pasirašytus informuotus sutikimus (skenuotas formas), atsiųstus tyrėjams nurodytu el. paštu, tėvai gavo apklausos nuorodą ir kodą, kurį paaugliai nurodė dalyvaudami apklausoje.
2. Kita dalis paauglių buvo pasiekta per mokyklas trijuose Lietuvos regionuose: Vilniaus, Druskininkų ir Panevėžio. Tyrėjai atvyko į mokyklas ir su mokyklos administracija suderintu laiku (dažniausiai per klasės valandėles) pristatė 8–11 klasių (t. y. 14–17 metų) moksleiviams vykdomą tyrimą su kvietimu jame dalyvauti. Apklausoje galėjo dalyvauti tik tie paaugliai, kurių tėvai (globėjai) neprieštaravo dėl savo nepilnamečių vaikų dalyvavimo

tyrime. Apie vykstantį tyrimą ir informuoto sutikimo sąlygas tėvai (globėjai) buvo iš anksto informuoti per mokyklose veikiančius elektroninius dienynus.

14–17 m. paauglių tyrimui atlikti buvo gautas VU Filosofijos fakulteto Psichologinių tyrimų atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto leidimas (2023–10-02 protokolas Nr. 20 / (1.13 E) 250000-KT-161).

Vaikų nuo 8 iki 10 metų ir 11–13 metų amžiaus paauglių duomenys apie jų interneto naudojimą, PIN, sociodemografines charakteristikas ir psichosocialinį funkcionavimą surinkti vykdant šiuos VU mokslininkų projektus, finansuotus Lietuvos mokslo tarybos (LMTLT):

- 2018 ir 2019 metais „Jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikų interneto naudojimo sąsajos su jų socialine emocine raida bei santykiais su tėvais Latvijoje, Lietuvoje ir Taivane“ (projekto vadovė prof. R. Jusienė);
- 2022 metais „Mokyklų oro taršos sezoniniai ypatumai ir jos poveikis pradinėms klasių moksleivių sergamumui kvėpavimo takų ligomis ir alergija“ (projekto vadovas prof. A. Valiulis). Šių tyrimų eiga detaliai aprašyta ankstesniuose mūsų darbuose (žr. Jusienė, Laurinaitytė, Pakalniškienė, 2020; Jusienė ir kt., 2022; Jusienė, 2023).

Papildomai, šio projekto vykdymui, buvo renkami jaunesnių paauglių (11–13 metų) duomenys apie jų PIN pagal tą pačią eigą, kaip ir 14-17 metų paauglių duomenys.

Trečiąją didelę šio tyrimo imtį sudarė **tėvų teikiami duomenys apie vaikų nuo 6 iki 14 metų** PIN, interneto ir ekranų naudojimo ypatumus, psichosocialinio funkcionavimo charakteristikas, surinkti vykdant šiuos VU mokslininkų projektus:

- 2018 ir 2019 metais „Jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikų interneto naudojimo sąsajos su jų socialine emocine raida bei santykiais su tėvais Latvijoje, Lietuvoje ir Taivane“ (projektas finansuotas LMTLT, projekto vadovė prof. R. Jusienė),
- 2020 metais „Vaikų naudojimas informacinėmis technologijomis ir elgesio bei emocijų sunkumai karantino dėl COVID-19 pandemijos metu“ (projektas finansuotas LMTLT; projekto vadovė prof. R. Jusienė),
- 2021 metais „Ilgalaikis ekranų poveikis vaikų psichikos ir fizinei sveikatai“ (finansuotas Valstybinio Visuomenės sveikatos stiprinimo fondo (VSSF) prie LR SAM; projekto vadovė prof. R. Jusienė; detali informacija apie šio tyrimo metodologiją <https://www.mediavaikai.lt/lt/vaiku-sveikata-tyrimo-rezultatai>).

Papildomai, 2022 ir 2023 metais duomenys buvo renkami VU mokslininkų iniciatyva vykdant tęstinius vaikų raidos tyrimus, taip pat šio tyrimo tikslais. Visiems projektams ar jų atskiriems tyrimų etapams vykdyti buvo gauti VU Psichologinių tyrimų atitikties moksliniams tyrimams etikos komiteto leidimai.

2.2.2. Tyrimo instrumentai

Paauglių tyrime taikyti instrumentai

Anketoje paaugliams tyrimo dalyvio klausiama sociodemografinių duomenų, prašoma įvertinti laiką, praleidžiamą internete mokyklos lankymo dienomis ir laisvadieniais, kaip dažnai internete užsiimama įvairiomis veiklomis, taip pat prašoma įvertinti savo miego kokybę, mieguistumą, pažymėti, ar turi elgesio, emocinių ar mokymosi sunkumų ir kt.

Probleminio interneto naudojimo klausimyno devynių klausimų versija (angl. *Nine-Item Problematic Internet Use Questionnaire, PIUQ-9*)

Klausimynas yra skirtas įvertinti PIN riziką (Demetrovics, Szeredi, Rózsa, 2008; Koronczai et al., 2011). Naudojant PIUQ-9, klausimų vertės yra nuo 1 balo (niekada) iki 5 balų (visada / beveik visada). Suminis klausimyno įvertis gali svyruoti nuo 9 iki 45 balų. Didesnis įvertis rodo didesnę PIN riziką. 14–17 m. paauglių PIN rizikai vertinti naudota tokia pat PIUQ-9 skalės versija, kaip ir suaugusiųjų tyrime.

Kompulsyvaus interneto naudojimo devynių klausimų skalė (angl. *Compulsive Internet Use Scale-9, CIUS-9*). Ši skalė taip pat naudojama vertinti pernelyg didelį (kompulsyvų) įsitraukimą naudotis internetu, ji padeda identifikuoti pagrindinius PIN simptomus, tokius kaip kontrolės praradimas ir nuotaikų kaita (Meerkerk, et al., 2009). Originali 14 teiginių CIUS skalė į lietuvių kalbą išversta ir validuota vykdant projektą „Jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikų interneto naudojimo sąsajos su jų socialine emocine raida bei santykiais su tėvais Latvijoje, Lietuvoje ir Taivane“ (žr. Jusienė, Pakalniškienė, & Laurinaitytė, 2020; Jusienė, Pakalniškienė, Wu, & Sebre, 2023). Remiantis pirminės lietuviškos klausimyno adaptacijos moksliniu tyrimu ir kitų autorių duomenimis (Jusienė, Laurinaitytė, Pakalniškienė, 2020; Lopez-Fernandez et al., 2019; Milasauskiene et al., 2021), vyresnių paauglių vertinimui ir klinikiniame, ir moksliniame darbuose siūloma naudoti trumpąją devynių klausimų versiją CIUS-9, sudarytą iš vieno faktoriaus. Naudojant CIUS-9, klausimų vertės yra nuo 0 balų (niekada) iki 4 balų (labai dažnai). Suminis klausimyno įvertis gali svyruoti nuo 0 iki 36 balų. Didesnis įvertis rodo didesnę PIN riziką (išreikštumą). 14–17 m. paauglių PIN rizikai vertinti naudota tokia pat CIUS-9 skalės versija, kaip ir suaugusiųjų tyrime.

Pasaulio sveikatos organizacijos geros savijautos indeksas (PSO-5). Tai klausimynas, vertinantis nuotaiką, aktyvumą ir kt. savijautos aspektus pastarųjų dviejų savaitių laikotarpiu (World Health Organisation, 1998). PSO-5 sudaro penki teiginiai, vertinami nuo „niekada“ (0) iki „visą laiką“ (5). Lietuviškoji PSO-5 versija išversta I. Misevičienės ir M. Žilinsko (Psychiatric Research Unit, WHO Collaborating Centre in Mental Health, 1999). Gaunamas bendras suminis įvertis nuo 0 iki 100, kai didesnis įvertis žymi geresnę savijautą. Įverčiui esant nuo 51 iki 100, laikoma, jog asmuo pasižymi gera savijauta. Prasta psichologinė savijauta žymima, kai įvertis yra nuo 29 iki 50, tuo tarpu asmenys, kurių įvertis mažesnis už 29, gali turėti polinkį į depresiją (Jusienė, Breidokienė, Sabaliauskas, Miežienė ir Emeljanovas, 2022).

Generalizuoto nerimo sutrikimo skalė-7 (angl. *The Generalized Anxiety Disorder scale-7, GAD-7*, Spitzer, Kroenker, & Williams, 2006) – tai 7 klausimų skalė, kurioje atsakymų variantai yra įvertinti balais nuo 0 iki 3, atsižvelgiant į nerimo simptomų dažnumą per pastarąsias dvi savaites: 0 (visai nekamavo) iki

3 (beveik kiekvieną dieną). Lietuviškoji skalės versija parengta Butkutės-Šliužienės (2019). Lietuviškos versijos atskirties įvertis nerimo sutrikimų rizikai – 9 balai (Pranckevičienė et al., 2022).

DSM-5 Asmenybės inventorių, trumpoji forma (angl. *Personality Inventory for DSM-5*, PID-5-BF, Krueger et al., 2013). Šis instrumentas skirtas neadaptivių asmenybės bruožų vertinimui suaugusiems ir paaugliams (11–17 metų). Sukurtas naudoti moksliniams tyrimams ir klinikinėje praktikoje. Lietuviškoji skalės versija parengta ir validuota Barkauskienės ir kolegų (2022). PID-5-BF sudaro 25 teiginiai, apimantys penkis asmenybės bruožus (po 5 teiginius): neigiamą emociingumą, atsiribojimą, antagonizmą, nesivaldymą ir psichotizmą:

1. Neigiamas emociingumas – dažnai ir intensyviai patiriamos įvairios neigiamos emocijos.
2. Atsiribojimas – socialinės-emocinės patirties vengimas.
3. Antagonizmas – elgesys, dėl kurio asmuo nesutaria su kitais žmonėmis.
4. Nesivaldymas – orientacija į greitą pasitenkinimą ir impulsyvų elgesį.
5. Psichotizmas – įvairus, kultūriškai nederantis, keistas, ekscentriškas ar neįprastas elgesys ir suvokimas.

Kiekvienas teiginys vertinamas pagal 4 balų skalę (t. y. 0 = visiškai netiesa ar dažnai netiesa; 1 = kartais ar iš dalies netiesa; 2 = kartais ar iš dalies tiesa; 3 = visiškai tiesa ar dažnai tiesa). Bendras instrumento vertinimo intervalas yra nuo 0 iki 75 balų, o aukštesni balai rodo didesnę bendrą asmenybės disfunkcinį lygį. Kiekviena asmenybės bruožų sritis vertinama nuo 0 iki 15 balų, o didesnis įvertis rodo didesnę konkrečios asmenybės bruožų srities disfunkciją (tam tikro bruožo išreikštumą). Instrumentas patvirtintas kaip patikimas matuojant paauglių disfunkcines (neadaptivias) asmenybės savybes (De Clercq et al., 2014; Fossati et al., 2015). Lietuviškos versijos PID-5-BF bendras vidinis suderintumas tiriant paauglius buvo aukštas ($\alpha = 0,91$) ir vidutinis šioms subskalėms: neigiamo emociingumo ($\alpha = 0,80$), atsiribojimo ($\alpha = 0,70$), antagonizmo ($\alpha = 0,68$), nesivaldymo ($\alpha = 0,79$) ir psichotizmo ($\alpha = 0,82$) (Barkauskienė et al., 2022). Atlikus patvirtinančiąją faktoriinę analizę šio tyrimo imties duomenims, penkių faktorių modelio tinkamumas duomenims neatitiko įprastai keliamų tinkamumo kriterijų ($\chi^2 = 525,40$; $df = 265$; $p < 0,001$, CFI = 0,88, TLI = 0,86, RMSEA = 0,05), todėl buvo papildytas liekamųjų paklaidų koreliacijomis. Papildytas modelis atitiko tinkamumo kriterijus ($\chi^2 = 443,52$; $df = 261$; $p < 0,001$, CFI = 0,91, TLI = 0,90, RMSEA = 0,042). Šio tyrimo imčiai bendras skalės vidinis suderintumas yra labai geras ($\alpha = 0,88$) ir vidutinis šioms subskalėms: nesivaldymo ($\alpha = 0,70$), neigiamo emociingumo ($\alpha = 0,76$), antagonizmo ($\alpha = 0,69$), psichotizmo ($\alpha = 0,74$). Atsiribojimo subskalės vidinis suderintumas yra pakankamas moksliniams tyrimams ($\alpha = 0,62$).

Vaikų tyrime taikyti instrumentai

Kompulsyvaus interneto naudojimo dešimties klausimų skalė, versija vaikams (angl. *Compulsive Internet Use Scale-10*, CIUS-V-10). *Probleminis interneto naudojimas* vertintas Kompulsyvaus interneto naudojimo skale (angl. *Compulsive Internet Use Scale*, sutr. CIUS; Meerkerk et al., 2009), pilna versija, kurią sudaro 14 teiginių. Atsakydamas į teiginius vaikas galėjo pasirinkti atsakymą nuo 1 (niekada) iki 5 (labai dažnai). Nustatyta, kad 10 teiginių CIUS skalė pasižymėjo geriausiomis psichometrinėmis savybėmis vaikų nuo 8 metų amžiaus kompulsyvaus interneto naudojimo vertinimui: geru struktūriniu validumu, labai geru vidiniu suderintumu, tinkamu stabilumu ir prognozuojamuoju validumu po 1 metų, taip pat pagrįstu jautrumu ir specifiškumu lyginant su 14 teiginių CIUS (Jusienė, Pakalniskienė, Wu, & Sebre, 2023). Atsižvelgiant į tai, šiame tyrime naudojome 10 teiginių CIUS versiją, kurią pildo patys vaikai (CIUS-V-10).

Anketa vaikams apie ekranų ir interneto naudojimo laiką

2018 ir 2019 metais apklausti vaikai (ir jų tėvai) teikė informaciją apie *naudojimosi ekranus turinčiais prietaisais trukmę (ekranų laiką)* atskirai darbo dienomis bei laisvadieniais (ar švenčių dienomis). Papildomai buvo klausiama apie vaiko naudojimosi atskirais prietaisais trukmę mokyklos lankymo dienomis ir laisvadieniais (ar švenčių dienomis): televizoriumi, išmaniuoju telefonu, planšete, kompiuteriu ir žaidimų konsole. Kaskart tėvai turėjo pasirinkti vieną iš atsakymo variantų, nurodančių, kiek vidutiniškai laiko jų vaikas praleidžia naudodamasis ekranais: 1 (nesinaudoja arba beveik nesinaudoja), 2 (apie pusvalandį per dieną), 3 (apie 1 val. per dieną), 4 (apie 2 val. per dieną), 5 (apie 3 val. per dieną), 6 (apie 4 val. per dieną), 7 (apie 5 val. per dieną), 8 (apie 6 val. per dieną ir daugiau).

Siekiant apskaičiuoti naudojimosi kiekvienu iš nurodytų prietaisų trukmę minutėmis per dieną, kiekvienas iš anksčiau nurodytų atsakymo variantų buvo atitinkamai perkoduotas: (1) – 0 minučių, (2) – 30 minučių, (3) – 60 minučių, (4) – 120 minučių, (5) – 180 minučių, (6) – 240 minučių, (7) – 300 minučių ir (8) – 360 minučių. Vėliau, siekiant nustatyti vidutinę naudojimosi atskirais prietaisais trukmę per dieną, buvo taikoma ši formulė: $((\text{naudojimas atitinkamu prietaisu mokyklos lankymo dienomis, pavertus minutėmis} \times 5 \text{ dienos}) + (\text{naudojimas atitinkamu prietaisu savaitgaliais ar švenčių dienomis, pavertus minutėmis} \times 2 \text{ dienos})) / 7 \text{ dienų}$, kur didesnis įvertis reiškia ilgesnį naudojimąsi ekranais. Galiausiai, siekiant apskaičiuoti naudojimosi visais ekranais trukmę per dieną, atskirų prietaisų naudojimo trukmės, apskaičiuotos pagal minėtą formulę, susumuotos ir tokiu būdu gautas išvestinis bendras naudojimosi ekranais trukmės kintamasis minutėmis.

2022 m. tyrime vaikai buvo apklausti apie jų *naudojimąsi internetu*: kiek iš viso valandų per dieną jie praleidžia internete dienomis, kai reikia eiti į mokyklą, ir laisvadieniais, kai nereikia eiti į mokyklą. Vaikai turėjo galimybę pasirinkti vieną iš atsakymo variantų: 1 (mažai arba visai ne), 2 (apie pusvalandį), 3 (apie valandą), 4 (apie 2 valandas), 5 (apie 3 valandas), 6 (apie 4 valandas), 7 (apie 5 valandas), 8 (apie 6 valandas), 9 (apie 7 valandas ir daugiau). Vėliau, siekiant nustatyti vidutinę laiko internete trukmę per dieną, buvo taikoma ši formulė: $((\text{laikas internete mokyklos lankymo dienomis, pavertus minutėmis} \times 5 \text{ dienos}) + (\text{laikas internete laisvadieniais, pavertus minutėmis} \times 2 \text{ dienos})) / 7 \text{ dienų}$, kur didesnis įvertis reiškia ilgesnį naudojimąsi ekranais (minutėmis).

Galių ir sunkumų klausimynas (SDQ; Gintilienė ir kt., 2004; Goodman, 1997; Goodman, 2001) tėvų forma, taikyta vertinti *vaikų psichosocialinį funkcionavimą* (2018 ir 2019 metų tyrimuose). Klausimynas sudarytas iš 25 teiginių penkiose subskalėse; kiekvieną teiginį tėvai (globėjai) vertino kaip „neteisingą“ (0 arba 2), „iš dalies teisingą“ (1) arba „teisingą“ (2 arba 0), remdamiesi vaiko elgesiu per paskutinį pusmetį. Kiekvieną subskalę sudaro penki teiginiai iš šių temų: socialumo, hiperaktyvumo, emocinių simptomų, elgesio problemų ir problemų su bendraamžiais. Pastarosios keturios skalės matuoja vaiko emocines ir elgesio problemas, nurodo psichikos sveikatos problemas. Bendras sunkumų balas apskaičiuojamas naudojant šių keturių skalių sumą (20 teiginių). SDQ balų ribos įverčiai buvo skaičiuoti remiantis Lietuvos SDQ normomis (Gintilienė ir kt., 2004). Remiantis šiais įverčiais yra nustatomos vertinimo normos: norma, riba ir nuokrypis. Šias įverčiais grįstas normas galima perkoduoti, kad jos atspindėtų kiekvienos sutrikimų grupės rizikos nebuvimą (normalus arba ribinis įvertis) arba buvimą (nuokrypio įvertis) (Husky ir kt., 2018).

2022 metų tyrime vaikų savijautai vertinti taikytas **Pasaulio sveikatos organizacijos geros savijautos indeksas** (PSO-5; žr. aprašymą aukščiau). Vidinis skalės suderintumas vertinant 8–10 metų amžiaus vaikų savijautą PSO-5 yra labai geras (Cronbacho alfa = 0,785).

Tėvų apie 6–14 metų vaikus tyrime taikyti instrumentai

Kompulsyvaus interneto naudojimo skalė, versija tėvams – probleminis vaikų interneto naudojimas vertintas Kompulsyvaus interneto naudojimo skale (angl. Compulsive Internet Use Scale, sutr. CIUS; Meerkerk et al., 2009), kurią sudaro 14 teiginių, formuluojamų tėvams apie jų vaiko naudojimąsi internetu (pvz., „Kaip dažnai Jūsų vaikas galvoja apie internetą net tuomet, kai neturi galimybės prie jo prisijungti?“, „Kaip dažnai Jūsų vaikui būna sunku sustoti naudotis internetu?“). Atsakant į šiuos klausimus apie savo vaiką, tėvai galėjo pasirinkti atsakymą nuo 1 (niekada) iki 5 (labai dažnai). Tyrimų tikrinant šios skalės psichometrines charakteristikas rezultatai rodo stabilų faktorių skaičių (vienas faktorius), aukštą vidinį suderintumą, gerą turinio ir kriterinį validumą įvairiose kultūrose (Khazaal et al., 2012; Meerkerk et al., 2009; Young et al., 2017; Sebre et al., 2023). Lietuviškos šios skalės versijos, kurią pildė tėvai apie savo pradinio mokyklinio amžiaus vaikus, psichometrinės charakteristikos taip pat labai geros (Jusienė, Laurinaitytė, Pakalniškienė, 2020; Jusienė et al., 2023). Taigi, šiame tyrime 6–14 metų probleminio interneto naudojimo vertinimui naudosime 14 teiginių CIUS versiją tėvams (CIUS-T-14).

Anketa tėvams apie jų vaikų ekranų naudojimo laiką ir veiklas internete. Teikdami informaciją apie *naudojimosi ekranus turinčiais prietaisais trukmę (ekranų laiką)*, tėvai pirmiausia atsakė į klausimus apie vaiko naudojimąsi ekranus turinčiais prietaisais, jų naudojimosi vidutinę dienos trukmę atskirai, be to, atskirai darbo dienomis ir laisvadieniais (ar švenčių dienomis). 2022–2023 metais, atžvelgiant į COVID-19 pandemijos kontekstą, tėvai buvo papildomai prašomi įvertinti ir ekranų laiką atskirai *mokymosi tikslais ir laisvalaikio ar pramogų tikslais*. Papildomai buvo klausiama apie vaiko naudojimosi skirtingais prietaisais trukmę mokyklos lankymo dienomis ir laisvadieniais (ar švenčių dienomis): televizoriumi, išmaniuoju telefonu, planšete, kompiuteriu ir žaidimų konsole. Kaskart tėvai turėjo pasirinkti vieną iš atsakymo variantų, nurodančių, kiek vidutiniškai laiko jų vaikas praleidžia naudodamasis atitinkamu prietaisu: 1 (nesinaudoja arba beveik nesinaudoja), 2 (apie pusvalandį per dieną), 3 (apie 1 val. per dieną), 4 (apie 2 val. per dieną), 5 (apie 3 val. per dieną), 6 (apie 4 val. per dieną), 7 (apie 5 val. per dieną), 8 (apie 6 val. per dieną) ir daugiau. Siekiant apskaičiuoti naudojimosi kiekvienu iš nurodytų prietaisų trukmę minutėmis per dieną, kiekvienas iš anksčiau nurodytų atsakymo variantų buvo atitinkamai perkoduotas: (1) – 0 minučių, (2) – 30 minučių, (3) – 60 minučių, (4) – 120 minučių, (5) – 180 minučių, (6) – 240 minučių, (7) – 300 minučių ir (8) – 360 minučių. Vėliau, siekiant nustatyti vidutinę naudojimosi atskirais prietaisais trukmę per dieną, buvo taikoma ši formulė: (naudojimas atitinkamu prietaisu darbo dienomis, pavertus minutėmis \times 5 dienos) + (naudojimas atitinkamu prietaisu savaitgaliais ar švenčių dienomis, pavertus minutėmis \times 2 dienos) / 7 dienų, kur didesnis įvertis reiškia ilgesnį naudojimąsi ekranais. Siekiant apskaičiuoti naudojimosi visais ekranais trukmę per dieną, atskirų prietaisų naudojimo trukmės, apskaičiuotos pagal minėtą formulę, buvo susumuotos ir tokiu būdu gautas išvestinis bendras naudojimosi ekranais trukmės kintamasis minutėmis.

Vaiko *veiklos internete* vertintos klausiant tėvų, kaip dažnai vaikas užsiima tam tikromis veiklomis internete (prisijungęs), siūlant vaikų tėvams įvertinti 13 galimų veiklų (pvz., „naudojosi internetu atlikdamas mokyklos užduotis“, „siuntė ir gavo žinutes“ (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes), „ieškojo informacijos, kurią Jūs laikote netinkama ar žalinga vaikui“). Tėvams buvo siūlomas vienas iš 5 galimų atsakymo variantų: (1 (niekada arba beveik niekada), 2 (mažiau nei kartą per savaitę), 3 (vieną arba du kartus per savaitę), 4 (kasdien arba beveik kasdien), 5 (kelis kartus per dieną); (daugiau žr. Jusienė ir kt., 2022).

Vertinant *vaikų psichosocialinį funkcionavimą* taikyta **Galių ir sunkumų klausimyno (SDQ; Gintilienė ir kt., 2004; Goodman, 1997; Goodman, 2001) tėvų forma** (detalų aprašymą žr. aukščiau).

2.2.3. Tyrimo dalyviai

Paauglių (14–17 m.) tyrime iš viso dalyvavo 395 tyrimo dalyviai. Tyrimo dalyvių amžius nuo 14 iki 17 metų (vidurkis (M) = 15,1, standartinis nuokrypis (SN) = 1,1). 1 lentelėje pateikiamos tyrimo dalyvių sociodemografinės charakteristikos.

1 lentelė. *Tyrimo dalyvių sociodemografinės charakteristikos (N = 395)*

Kintamieji	<i>n</i>	<i>proc.</i>
Lytis		
Mergina	216	54,7
Vaikinas	160	40,5
Negali / nenori nurodyti	19	4,8
Amžius		
14	167	42,6
15	69	17,6
16	102	26,0
17	54	13,8
Gyvenamoji vieta		
Miestas (100–999 tūkst. gyventojų)	310	78,5
Miestelis (1–99 tūkst. gyventojų)	65	16,5
Kaimas (gyventojų skaičius mažesnis nei 1000)	20	5,1
Šiuo metu gyvena su		
Abiem tėvais ar globėjais	306	77,5
Vienu iš tėvų / globėjų	83	21,0
Kita	5	1,2
Nenurodė	1	0,3
Aukščiausias mamos (globėjos) įgytas išsilavinimas		
Pagrindinis	17	4,3
Vidurinis	25	6,3
Aukštesnysis ar aukštasis neuniversitetinis	83	21,0
Aukštasis universitetinis	207	52,4
Nežino / negali atsakyti	63	15,9
Aukščiausias tėčio (globėjo) įgytas išsilavinimas		
Pagrindinis	24	6,1
Vidurinis	40	10,1
Aukštesnysis ar aukštasis neuniversitetinis	84	21,3
Aukštasis universitetinis	154	39,0
Nežino / negali atsakyti	93	23,5

8–10 m. vaikų PIN vertinimui naudojome 862 vaikų, kurie teikė informaciją apie save, duomenis (amžius $M=9,0$ m., $SN=0,6$; 51,3 proc. mergaitės; detalus imties aprašymas pateikiamas 2-oje lentelėje). 2018 ir 2019 m. surinkti 56,7 proc. vaikų duomenys, kiti – 2022 metais. **11–13 m. vaikų PIN rizikos vertinimui** analizavome 72 vaikų duomenis (amžiaus vidurkis 12,7 metai; 53 proc. imties mergaitės). Duomenys surinkti 2022 m. ir 2024 m. pavasarį.

2 lentelė. 8–10 m. vaikų imties sociodemografinės charakteristikos ($N = 862$)

Kintamieji	n	proc.
Lytis		
Berniukai	419	48,7
Mergaitės	442	51,3
Nenurodyta	1	
Amžius		
7 m.	4	0,5
8 m.	165	19,1
9 m.	541	62,8
10 m.	152	17,6
COVID-19 pandemija		
Duomenys surinkti prieš pandemiją	489	56,7
Duomenys surinkti po pandemijos	373	43,3
Tėvų išsilavinimas		
9 m. ir mažiau studijų (mokymosi) metų	6	1,2
10–12 m. studijų metų	32	6,6
13–15 m. studijų metų	103	21,4
16 m. ir daugiau studijų metų	341	70,7
Kita arba nenurodyta	380	44,1

Tėvų tyrime apie 6–14 metų amžiaus vaikus naudojome tėvų teikiamą informaciją apie 1534 vaikus (amžiaus vidurkis 9,4 m., $SN=2,0$; 47,5 proc. mergaitės). Tėvų imties sociodemografinės charakteristikos pateiktos 3 lentelėje. Priešpandeminiu laikotarpiu (2018 ir 2019 m.) surinkti duomenys apie 31,4 proc. ($N=482$) šios imties vaikų, pandemijos metu (2020–2021 m.) – 55,3 proc. ($N = 849$), po pandemijos (2022 ir 2023 m.) – 13,2 proc. imties (203 vaikai).

3 lentelė. Tėvų tyrimo apie 6–14 metų vaikus imties sociodemografinės charakteristikos ($n = 1534$)

Kintamieji	n	proc.
Vaiko lytis		
Berniukai	805	52,5
Mergaitės	729	47,5
Vaiko amžiaus grupės		
6–7 m.	244	15,9
8–10 m.	822	53,6
11–14 m.	468	30,5

Kintamieji	n	proc.
Tėvų išsilavinimas		
9 m. ir mažiau studijų (mokymosi) metų	11	0,7
10 – 12 m. studijų metų	104	7,1
13 – 15 m. studijų metų	220	14,9
16 m. ir daugiau studijų metu	1137	77,2
Kita arba nenurodyta	62	4

2.3. Rezultatai

2.3.1. Paauglių (14–17 m.) PIN rizikos atpažinimas ir įvertinimas

Tyrimė dalyvaujantys 14–17 m. paaugliai ir paauglės nurodė, kad vidutiniškai miegojo 7,1 val. per parą, o sportavo – 2,5 val. (žr. 4 lentelę). Jungdamiesi prie interneto dažniausiai naudojami mobiliuoju telefonu – 77,2 proc. Dienomis, *kai reikia eiti į mokyklą*, daugiausiai internete praleisdavo 3–4 val. (38,2 proc.), o maždaug kas trečias – po 5–6 val. (29,6 proc.). Tomis dienomis, *kai nereikia eiti į mokyklą*, maždaug trečdalis paauglių internete praleisdavo 5–6 val. (29,1 proc.), o maždaug kas penktas – po 7–8 val. (21,5 proc.). Didžioji dauguma tyrimo dalyvių nurodė namuose galintys naudotis internetu kada ir kiek nori (62,5 proc.), mokykloje kada nori ir kiek nori naudotis gali 38,7 proc. respondentų.

5,3 proc. paauglių nurodė, kad turi vidutinių mokymosi sunkumų, dėl kurių jie gauna specialistų pagalbą ar jiems pritaikyta mokymosi programa, 2,8 proc. – turi didelių mokymosi sunkumų. Daugiau nei pusė (53,4 proc.) paauglių nurodė turintys įvairaus pobūdžio ir sunkumo elgesio, emocinių, bendravimo sunkumų, maždaug kas penktas juos įvertino kaip didelius (9,1 proc.; žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Tyrimo dalyvių fizinės ir psichologinės savijautos ir interneto naudojimo charakteristikos (N=395)

Kintamieji	N = 395
Kiek valandų per parą Jūs vidutiniškai miegate , valandos; vid. (SN)	7,1 (1,5)
Kaip galėtum apibūdinti savo miegą ; n (proc.)	
Labai gerai miegu	71 (18,0)
Geru miegu	155 (39,2)
Nei gerai, nei blogai	109 (27,6)
Blogai miegu	49 (12,4)
Labai blogai miegu	11 (2,8)
Ar būni mieguistas (-a) dienos metu ; n (proc.)	
Ne arba beveik ne	50 (12,7)
Kartais	187 (47,3)
Dažnai	110 (27,8)
Beveik visada arba visada	48 (12,2)

Kintamieji	N = 395
Kiek vidutiniškai laiko (val.) per dieną Tu mankštini ar sportuoji taip, kad suprakaituotum, padažnėtų kvėpavimas; vid. (SN)	2,54 (1,12)
Kokiu prietaisu dažniausiai naudojiesi jungdamasis (-i) prie interneto; n (proc.)	
Mobiliuoju telefonu	305 (77,2)
Planšete	9 (2,3)
Kompiuteriu	68 (17,2)
Televizoriumi	8 (2,0)
Kita	5 (1,3)
Kiek vidutiniškai laiko per parą praleidi internete darbo dienomis / tomis dienomis, kai reikia eiti į mokyklą; n (proc.)	
Beveik nesinaudoju	6 (1,5)
Iki 1 valandos	11 (2,8)
1-2 valandas	55 (13,9)
3-4 valandas	151 (38,2)
5-6 valandas	117 (29,6)
7-8 valandas	27 (6,8)
9-10 valandas	9 (2,3)
10 valandų ir daugiau	19 (4,8)
Kiek vidutiniškai laiko per parą praleidi internete savaitgalio ar laisvą dieną / tomis dienomis, kai neini į mokyklą; n (proc.)	
Beveik nesinaudoju	8 (2,0)
Iki 1 valandos	14 (3,5)
1-2 valandas	29 (7,3)
3-4 valandas	78 (19,7)
5-6 valandas	115 (29,1)
7-8 valandas	85 (21,5)
9-10 valandas	34 (8,6)
10 valandų ir daugiau	32 (8,1)
Ar savo namuose Tu gali naudotis internetu kada nori ir tiek, kiek nori; n (proc.)	
Beveik visada galiu	247 (62,5)
Dažniausiai galiu	105 (26,6)
Dažniausiai negaliu	22 (5,6)
Beveik visada negaliu	21 (5,3)
Ar savo mokykloje Tu gali naudotis internetu kada nori ir tiek, kiek nori; n (proc.)	
Beveik visada galiu	153 (38,7)
Dažniausiai galiu	123 (31,1)
Dažniausiai negaliu	87 (22,0)
Beveik visada negaliu	32 (8,1)
Ar Tu turi mokymosi sunkumų, dėl kurių gauni specialistų pagalbą arba Tau yra pritaikyta ugdymo programa; n (proc.)	
Ne	328 (83,0)
Taip, nedidelių	35 (8,9)
Taip, vidutinių	21 (5,3)
Taip, didelių	11 (2,8)

Kintamieji	N = 395
Ar tu manai, kad turi emocijų, dėmesio, elgesio ar bendravimo sunkumų; n (proc.)	
Ne	184 (46,6)
Taip, nedidelių	102 (25,8)
Taip, vidutinių	73 (18,5)
Taip, didelių	36 (9,1)

Tyrimo dalyvavusių paauglių įsitraukimas į įvairias veiklas internete pateiktas 5 lentelėje. Dažniausiai paaugliai internete žiūri vaizdo įrašus, klausosi muzikos, lankosi socialinių tinklų puslapiuose, siunčia ir gauna žinutes.

5 lentelė. *Paauglių užsiimamos veiklos internete (N=395)*

Veiklos internete	N = 395
Naudujuosi internetu, atlikdamas (-a) mokymosi ar kitas reikalingas užduotis	
Niekada arba beveik niekada	16 (4,1)
Mažiau nei kartą per savaitę	42 (4,7)
Vieną arba du kartus per savaitę	74 (33,4)
Kasdien arba beveik kasdien	205 (51,9)
Kelis kartus per dieną	58 (14,7)
Vidurkis (SN)	3,6 (1,0)
Ieškau mane dominančios informacijos	
Niekada arba beveik niekada	20 (5,1)
Mažiau nei kartą per savaitę	48 (12,2)
Vieną arba du kartus per savaitę	95 (24,1)
Kasdien arba beveik kasdien	159 (40,3)
Kelis kartus per dieną	73 (18,5)
Vidurkis (SN)	3,6 (1,1)
Naudujuosi internetu, ieškodamas (-a) informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas	
Niekada arba beveik niekada	40 (10,1)
Mažiau nei kartą per savaitę	92 (23,3)
Vieną arba du kartus per savaitę	125 (31,6)
Kasdien arba beveik kasdien	89 (22,5)
Kelis kartus per dieną	49 (12,5)
Vidurkis (SN)	3,0 (1,2)
Perku internete	
Niekada arba beveik niekada	170 (43,0)
Mažiau nei kartą per savaitę	151 (38,2)
Vieną arba du kartus per savaitę	40 (10,1)
Kasdien arba beveik kasdien	22 (5,6)
Kelis kartus per dieną	12 (3,0)

Veiklos internete	N = 395
Vidurkis (SN)	1,9 (1,0)
Internetu kalbuosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis)	
Niekada arba beveik niekada	69 (17,5)
Mažiau nei kartą per savaitę	74 (18,7)
Vieną arba du kartus per savaitę	71 (18,0)
Kasdien arba beveik kasdien	108 (27,3)
Kelis kartus per dieną	73 (18,5)
Vidurkis (SN)	3,1 (1,4)
Siunčiu ir gaunu žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes)	
Niekada arba beveik niekada	16 (4,1)
Mažiau nei kartą per savaitę	29 (7,3)
Vieną arba du kartus per savaitę	33 (8,4)
Kasdien arba beveik kasdien	129 (32,7)
Kelis kartus per dieną	188 (47,6)
Vidurkis (SN)	4,1 (1,1)
Lankausi socialinių tinklų puslapiuose	
Niekada arba beveik niekada	21 (5,3)
Mažiau nei kartą per savaitę	26 (6,6)
Vieną arba du kartus per savaitę	31 (7,8)
Kasdien arba beveik kasdien	121 (30,6)
Kelis kartus per dieną	196 (49,6)
Vidurkis (SN)	4,1 (1,1)
Žaidžiu internetinius žaidimus (prisijungęs (-usi) arba parsisiuntęs (-usi))	
Niekada arba beveik niekada	75 (19,0)
Mažiau nei kartą per savaitę	51 (12,9)
Vieną arba du kartus per savaitę	78 (19,7)
Kasdien arba beveik kasdien	91 (23,0)
Kelis kartus per dieną	100 (25,3)
Vidurkis (SN)	3,2 (1,4)
Klausausi muzikos internetu	
Niekada arba beveik niekada	15 (3,8)
Mažiau nei kartą per savaitę	19 (4,8)
Vieną arba du kartus per savaitę	32 (8,1)
Kasdien arba beveik kasdien	131 (33,2)
Kelis kartus per dieną	198 (50,1)
Vidurkis (SN)	4,2 (1,0)
Žiūriu vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“, „Instagram“, „Tik Tok“ ir pan.)	
Niekada arba beveik niekada	13 (3,3)
Mažiau nei kartą per savaitę	17 (4,3)
Vieną arba du kartus per savaitę	16 (4,1)

Veiklos internete		N = 395
Kasdien arba beveik kasdien		125 (31,6)
Kelis kartus per dieną		224 (56,7)
Vidurkis (SN)		4,3 (1,0)
Žiūriu serialus, televizijos šou ar filmus		
Niekada arba beveik niekada		55 (13,9)
Mažiau nei kartą per savaitę		77 (19,5)
Vieną arba du kartus per savaitę		121 (30,6)
Kasdien arba beveik kasdien		84 (21,3)
Kelis kartus per dieną		58 (14,7)
Vidurkis (SN)		3,0 (1,3)
Kuriu savo filmukus ar muziką, keliu į internetą ar dalinuosi su kitais		
Niekada arba beveik niekada		274 (69,4)
Mažiau nei kartą per savaitę		64 (16,2)
Vieną arba du kartus per savaitę		20 (5,1)
Kasdien arba beveik kasdien		23 (5,8)
Kelis kartus per dieną		14 (3,5)
Vidurkis (SN)		1,6 (1,1)
Žiūriu pornografiją		
Niekada arba beveik niekada		275 (69,6)
Mažiau nei kartą per savaitę		35 (8,9)
Vieną arba du kartus per savaitę		30 (7,6)
Kasdien arba beveik kasdien		15 (3,8)
Kelis kartus per dieną		40 (10,1)
Vidurkis (SN)		1,8 (1,3)

SN, standartinis nuokrypis

Tyrime dalyvavusių paauglių probleminio interneto naudojimo (PIN), vertinto PIUQ-9, suminis balo vidurkis yra 22,2 (SN-6,1), o PIN, vertinto CIUS-9, suminis balo vidurkis yra 13,4 (SN – 6,8; žr. II priedo 1 lentelę). Nustatyta aukšta teigiama PIUQ-9 ir CIUS-9 suminių įverčių koreliacija ($r=0,799$, $p<0,001$). Siekiant įvertinti CIUS-9 ir PIUQ-9 merginų ir vaikinių skirtumus buvo pasitelktas Stjudent t testas nepriklausomoms imtims. CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčiai reikšmingai nesiskyrė (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Merginų ir vaikinių CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčių palyginimas

Kintamasis	Merginos (n = 216)		Vaikinai (n = 160)		t	df	p
	M	SN	M	SN			
CIUS-9	13,6	7,1	13,2	6,4	0,61	374	0,131
PIUQ-9	22,2	6,3	21,9	5,7	0,5	374	0,346

M, vidurkis; SN, standartinis nuokrypis.

Siekiant įvertinti CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčių pasiskirstymą pagal amžių, buvo naudojamas ANOVA testas. CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčiai reikšmingai nesiskyrė (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. *Skirtingos amžiaus paauglių CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčių palyginimas*

Kintamasis	14-mečiai (n = 167)		15-mečiai (n = 69)		16-mečiai (n = 102)		17-mečiai (n = 54)		F	df	p
	M	SN	M	SN	M	SN	M	SN			
CIUS-9	13,6	7,1	12,0	6,0	13,7	6,3	13,8	7,2	1,179	391	0,317
PIUQ-9	22,3	6,1	21,4	6,6	21,8	5,6	23,1	6,3	0,908	391	0,437

M, vidurkis; SN, standartinis nuokrypis.

Siekiant įvertinti CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčių pasiskirstymą pagal mamos (globėjos) išsilavinimą, buvo naudojamas ANOVA testas (žr. 8 lentelę). Į analizės imtį nebuvo įtraukti tiriamieji, kurie nežinojo arba negalėjo atsakyti apie mamos (globėjos) turimą išsilavinimą (n=63). Matome (8 lentelė), kad PIUQ-9 įverčiai reikšmingai nesiskyrė tiriamųjų, kurių mamos (globėjos) buvo su pagrindiniu, viduriniu, aukštesnioju, aukštuoju neuniversitetiniu ar aukštuoju išsilavinimu, tačiau CIUS-9 atveju skyrėsi: didžiausiais įverčiais pasižymi paaugliai, kurių mamos (globėjos) išsilavinimas yra pagrindinis.

8 lentelė. *CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčių palyginimas pagal mamos (globėjos) išsilavinimą*

Kintamasis	Pagrindinis (n = 17)		Vidurinis (n = 25)		Aukštesnysis ar aukštasis neuniversitetinis (n = 83)		Aukštasis universitetinis (n = 207)		F	df	p
	M	SN	M	SN	M	SN	M	SN			
CIUS-9	17,4	7,0	12,0	5,5	12,5	7,3	13,22	6,63	2,81	329	0,040
PIUQ-9	25,5	5,9	21,7	6,7	21,7	7,00	22,02	6,16	1,97	329	0,118

M – vidurkis, SN – standartinis nuokrypis.

Siekiant įvertinti CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčių pasiskirstymą pagal tėčio (globėjo) išsilavinimą, taip pat buvo naudojamas ANOVA testas. Į analizės imtį nebuvo įtraukti tiriamieji, kurie nežinojo arba negalėjo atsakyti tėčio (globėjo) turimo išsilavinimo (n = 92). Matome (žr. 9 lentelę), kad CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčiai reikšmingai nesiskyrė paauglių, kurių tėvai (globėjai) buvo su pagrindiniu, viduriniu, aukštesnioju, aukštuoju neuniversitetiniu ar aukštuoju išsilavinimu.

9 lentelė. *CIUS-9 ir PIUQ-9 įverčių palyginimas pagal tėčio (globėjo) išsilavinimą*

Kintamasis	Pagrindinis (n = 24)		Vidurinis (n = 40)		Aukštesnysis ar aukštasis neuniversitetinis (n = 84)		Aukštasis universitetinis (n = 154)		F	df	p
	M	SN	M	SN	M	SN	M	SN			
CIUS-9	16,2	7,6	12,5	6,1	12,7	6,4	13,5	6,9	1,99	298	0,115
PIUQ-9	25,0	6,7	22,5	6,2	22,0	5,8	22,0	6,1	1,75	298	0,157

M, vidurkis; SN, standartinis nuokrypis.

Paauglių psichologinės savijautos, vertintos PSO-5 instrumentu, įverčių vidurkis yra 54,8 (19,68) (žr. II priedo 1 lentelę). Remiantis atskirties įverčiais, 33,7 proc. paauglių patenka į *prastos savijautos* grupę, o 16,5 proc. paauglių turi polinkį į depresiją. Respondentų *nerimo* simptomų išreikštumo balo vidurkis yra 5,5 (4,2), pagal atskirties įverčius ($GAD7 \geq 9$; Pranckeviciene et al., 2022), į rizikos grupę pateko 23,8 proc. apklaustų paauglių.

PIN, vertintas abiem instrumentais (PIUQ-9 ir CIUS-9), šiame tyrime neigiamai koreliuoja su paauglių *gera savijauta* ($r=-0,317$, $p<0,001$ ir $r=-0,379$, $p<0,001$) ir teigiamai siejasi su *nerimastingumu* ($r=0,379$, $p<0,001$ ir $r=0,381$, $p<0,001$). PIN taip pat teigiamai koreliuoja su paauglių naudojimosi internetu *trukme* mokyklos lankymo dienomis ($r=0,296$, $p<0,001$ ir $r=0,299$, $p<0,001$) ir savaitgaliais ($r=0,268$, $p<0,001$ ir $r=0,340$, $p<0,001$).

Kadangi paauglių imtyje nebuvo nustatyti abiem instrumentais vertinto PIN lyties ir amžiaus skirtumai, atskirties įverčiai buvo skaičiuojami bendroje imtyje, nediferencijuojant pagal lytį ir amžių.

2.3.2. PIUQ-9 psichometrinės charakteristikos ir atskirties įverčiai paauglių imtyje

Esant nustatytai faktorinei struktūrai (Burkauskas et al., 2020), taikyta patvirtinamoji analizė dvifaktoriniam modeliui su dviem specifiniais faktoriais. Mūsų tyrimo rezultatai patvirtino gerus tokio modelio tinkamumo indeksus, išskiriančius vieną „Bendros problemos“ veiksnį ir du specifinius „obsesijų“ ir „nesirūpinimo + kontrolės sutrikimo“ veiksnius (žr. 10 lentelę). Kaip matome iš lentelėje pateiktų rezultatų, modelis su dviem specifiniais faktoriais pasižymi geriausiais modelio tinkamumo rezultatais. Vidinis skalės suderintumas yra geras (Cronbach $\alpha=0,733$).

10 lentelė. *PIUQ-9* modelio patvirtinamoji analizė paauglių (14–17 m.) imties duomenims

	χ^2	Df (p)	TLI	CFI	RMSEA
1 faktoriaus modelis	150,91	27 (<0,001)	0,726	0,794	0,108
2 faktorių modelis	103,75	26 (<0,001)	0,821	0,871	0,087
3 faktorių modelių	89,80	24 (<0,001)	0,836	0,891	0,083
Bifaktorinis modelis su 2 specifiniais faktoriais	1159,61	36 (<0,001)	0,942	0,971	0,068

PIUQ-9, Probleminio interneto naudojimo klausimynas; χ^2 , Chi kvadratas; *df*, laisvės laipsniai (angl. *degrees of freedom*); TLI, „Tucker-Levis“ indeksas; CFI, sąlyginis suderintumo kriterijus (angl. *Comparative-fit index*); RMSEA, vidutinės aproksimacijos paklaidos kvadratinė šaknis (angl. *Root Mean Square Error of Approximation*).

11 lentelė. *PIUQ-9 standartizuoti faktoriniai svoriai paauglių imtyje*

Teiginys	Bendras faktorius	Obsesijos	Nesirūpinimas + kontrolės praradimas
Teiginys 1	0,321*		0,497*
Teiginys 2	0,405*		-0,035
Teiginys 3	0,728*		-0,296*
Teiginys 4	0,575*		0,575*
Teiginys 5	0,496*		-0,120
Teiginys 6	0,703*		-0,273
Teiginys 7	0,472*	0,248	
Teiginys 8	0,499*	0,242	
Teiginys 9	0,580*	0,231	

*p < 0,001

PIN rizikos atskirties įverčių skaičiavimui taikėme tokią strategiją: 1) atlikome vidurkio ir standartinio nuokrypio (1 ir 1,5 standartinio nuokrypio) analizę (t. y. suskaičiavome šiuos atskirties įverčius: vidurkis + 1 standartinis nuokrypis ir vidurkis + 1,5 standartinio nuokrypio); 2) atlikome latentinio profilio analizę paauglių imtyje pagal PIUQ-9 teiginių įverčius; 3) palyginome skirtingos PIN rizikos grupes pagal įvairius rizikos veiksnius.

Remiantis vidurkio ir standartinių nuokrypių analize, vid. + 1 SN=28,2, o vid. + 1,5 SN=31,3, kas leistų numatyti tokius atskirties įverčius paauglių imtyje: 28 balai – vidutinė PIN rizika, o 31 balas ir daugiau – aukšta PIN rizika.

Latentinio profilio analizė pateikiama 12 lentelėje. Kaip matome iš lentelėje pateiktų rezultatų, 3 klasių modelis yra geriau suderintas su duomenimis (remiantis visais pateiktas rodikliais) nei 2 klasių modelis.

12 lentelė. *PIUQ-9 latentinio profilio analizė paauglių imtyje*

Latentinių klasių skaičius	AIC	BIC	SSABIC	Entropy	L-M-R test	P Value
14-17 m. amžiaus imtis						
2	10944,58	11055,99	10697,14	0,743	412,08	0,055
3	10803,40	10954,56	10833,98	0,758	158,57	0,020

PIUQ-9, Probleminio interneto naudojimo klausimynas; AIC, Akaike's informaciniai kriterijai (angl. Akaike Information Criteria); BIC, Bajeso informaciniai kriterijai (angl. Bayesian Information Criteria); SSABIC, imties dydžio pakoreguoti Bajeso informaciniai kriterijai (Sample Size Adjusted Bayesian Information Criteria); L-M-R testas, Lo-Mendelio-Rubino pakoreguota tikėtinumo santykio testo reikšmė; p reikšmė, p reikšmė, susijusi su L-M-R testu (angl. p value, p value associated with L-M-R test).

Latentinio profilio analizė leido išskirti 3 paauglių grupes (arba klases): 1) maža PIN rizika (47,3 proc.); 2) vidutinė PIN rizika (37,2 proc.); 3) didelė PIN rizika (15,4 proc.). Remiantis rizikos grupių PIUQ-9 suminių balų vidurkiu kaip atskirties įverčiu (pagal Koronczai et al., 2011), vidutinės PIN rizikos atskirties įvertis būtų 24, o didelės PIN rizikos – 32.

Taigi, 14–17 m. paauglių imčiai galima pasiūlyti tokius atskirties įverčius: maža PIN rizika – 23 ir mažiau balų, vidutinė PIN rizika – 24–31 balas ir didelė PIN rizika – 32 balai ir daugiau. Pasirenkant suminio balo įvertį, lygų 24 balams, atskirti mažos PIN rizikos grupę nuo vidutinės ir didelės PIN rizikos grupių, jautrumas yra 100 proc., o specifiškumas – 63,6 proc. Tai reiškia, kad šis atskirties įvertis 100 proc. tikslumu atpažįsta PIN rizikos paauglius, tačiau 36,4 proc. atvejų priskiriami vidutinės ar didelės PIN rizikos grupei, nors į ją nepatenka pagal latentinių klasių analizę. Pasirenkant 32 balus atskirti vidutinę PIN riziką nuo didelės PIN rizikos jautrumas yra 91,7 proc. (tik 8,3 proc. didelės PIN rizikos paauglių lieka neatpažinti), o specifiškumas – 82,6 proc. (17,4 proc. atvejų klaidingai priskiriami didelei PIN rizikai).

Didelės PIN rizikos grupės atskirties įvertis sutampa su vid. + 1,5 SN atskirties įverčiu, tuo tarpu vidutinės PIN rizikos atskirties įvertis pagal latentinį profilį 4 balais mažesnis nei pagal vid. + 1 SN. Besiremdami latentinio profilio analizės pasiūlytais atskirties įverčiais, atlikome PIN rizikos veiksnių analizę ir sugretinome su kitų tyrimų PIN paplitimo procentu paauglių imtyje. Tai leido įvertinti atskirties įverčių tikslumą ir prasmingumą.

PIN rizikos veiksnių analizė paauglių imtyje vertinimui naudojant PIUQ-9 klausimyną

Remiantis latentinio profilio analizės pasiūlytais PIUQ-9 atskirties įverčiais, iš 395 tyrime dalyvavusių paauglių 70,4 proc. patenka į mažos PIN rizikos grupę, 23,5 proc. – į vidutinės rizikos grupę, o 6,1 proc. – į didelės PIN rizikos grupę.

Sociodemografinės, interneto naudojimo ir savijautos charakteristikos bei šių charakteristikų skirtumai tarp grupių (maža PIN rizika, vidutinė PIN rizika ir didelė PIN rizika) pateikti II priedo 2 lentelėje. Kaip matome iš pateiktų rezultatų, grupės nesiskiria pagal lytį, amžių, gyvenamąją vietą, miego ir fizinio judėjimo ar sporto trukmę, tačiau skiriasi pagal laiką, praleistą internete: didelės PIN rizikos paaugliai vidutiniškai per dieną praleidžia beveik dvigubai daugiau laiko, nei mažos PIN rizikos paaugliai (vidutinė mažos PIN rizikos paauglių trukmė internete yra 269,3 min., vidutinės PIN rizikos – 312,9 min., o didelės – 449,3 min.).

Grupės skiriasi ir pagal interneto prieinamumą mokykloje, taip pat mieguistumą dienos metu, patiriamus elgesio, emocinius, bendravimo ir mokymosi sunkumus: dažniau mieguistumą dienos metu ir dažniau įvairių sunkumų patiria didelės PIN rizikos paaugliai, o rečiau – mažos PIN rizikos paaugliai. Šios grupės skiriasi ir pagal psichologinę savijautą. Maža PIN rizika pasižymintys paaugliai geriau jaučiasi vertinant PSO-5, lyginant su vidutinės ir didelės PIN rizikos paaugliais, taip pat turi mažiau nerimo simptomų. Didelės PIN rizikos grupė turi daugiausiai nerimo simptomų ir pasižymi prasčiausia psichologine savijauta.

Grupės skiriasi ir neadaptiviais asmenybės bruožais: didelės PIN rizikos grupė pasižymi aukščiausiais visų neadaptivių asmenybės bruožų įverčiais. Grupės skiriasi ir pagal išitraukimą į veiklas internete: didelės rizikos paaugliai lyginant su kitomis grupėmis dažniau perka internete, lankosi socialinių tinklų puslapiuose, kalbasi su žmonėmis internete, žaidžia internetinius žaidimus, kuria ir dalinasi filmukais ar muzika, žiūri pornografiją (žr. II priedo 5 lentelę). Vidutinės ir didelės PIN rizikos grupės tarpusavyje taip pat skiriasi: didelės PIN rizikos paaugliai pasižymi reikšmingai didesniais nerimo įverčiais, antagonizmo ir psichotizmo įverčiais, daugiau laiko praleidžia internete negu vidutinės PIN rizikos bendraamžiai.

62,5 proc. didelės PIN rizikos paauglių pažymėjo, kad internetas reikšmingai sutrikdė jų kasdienę veiklą ir / ar santykius su aplinkiniais, tarp vidutinės rizikos paauglių tokių buvo 52,7 proc., o tarp mažos PIN rizikos – 21,6 proc. (žr. II priedo 7 lentelę). Taigi, teigtina, kad latentinio profilio analizės pasiūlyti atskirties įverčiai yra tinkami, prasmingi. Be to, jie atitinka ir kitų tyrimų bendrąsias PIN paplitimo tendencijas tarp paauglių (žr. skyrių „Rezultatų aptarimas“).

2.3.3. CIUS-9 psichometrinės charakteristikos ir atskirties įverčiai paauglių imtyje

Esant nustatytai faktorinei struktūrai (Milasauskiene et al., 2021), taikyta vieno faktoriaus modelio patvirtinančioji analizė. Tyrimo rezultatai patvirtino gerus vieno faktoriaus modelio tinkamumo indeksus. Atsižvelgus į koreliacijas tarp liekamųjų reiškinių, 1 faktoriaus struktūros modelio tinkamumo rodikliai dar labiau pagerėja (13 lentelė).

13 lentelė. Vieno CIUS-9 modelio patvirtinamoji analizė paauglių imtyje

	χ^2	df	p	CFI	TLI	RMSEA
CIUS-9 Vieno faktoriaus modelis	94,53	27	<0,001	0,93	0,90	0,080
1 faktoriaus modelis atsižvelgus į koreliacijas tarp liekamųjų reiškinių (e1-e9, e9-e14)	46,28	27	0,006	0,97	0,95	0,046

CIUS-9, *Kompulsyvaus interneto naudojimo klausimynas*; χ^2 , *Chi kvadratas*; *df*, *laisvės laipsniai (angl. degrees of freedom)*; *TLI*, „Tucker–L“ indeksas; *CFI*, *sąlyginis suderintumo kriterijus (angl. Comparative-fit index)*; *RMSEA*, *vidutinės aproksimacijos paklaidos kvadratinė šaknis (angl. Root Mean Square Error of Approximation)*.

Skalės teiginių faktoriniai svoriai pateikti 14 lentelėje, visi jie statistiškai reikšmingi. 9 teiginių CIUS-9 skalės vidinis suderintumas, vertintas Cronbach alpha, yra geras (0,824).

14 lentelė. CIUS-9 Standartizuoti faktoriniai svoriai paauglių imtyje.

Teiginys	Faktorinis svoris
1 teiginys	0,635*
3 teiginys	0,543*
4 teiginys	0,530*
5 teiginys	0,580*
7 teiginys	0,727*
9 teiginys	0,515*
11 teiginys	0,587*
12 teiginys	0,481*
14 teiginys	0,683*

*p < 0,001

PIN rizikos atskirties įverčių pagal CIUS-9 skalę skaičiavimui taip pat taikėme du būdus: 1) vidurkio ir standartinio nuokrypio analizę ir 2) latentinio profilio analizę.

Remiantis vidurkių ir standartinių nuokrypių analize, vid. + 1 SN=20,2, o vid. + 1,5 SN=23,6, kas leistų numatyti tokius atskirties įverčius: 20 balų – vidutinė PIN rizika, o 24 balai ir daugiau – didelė PIN rizika. Latentinio profilio analizė pateikiama 15 lentelėje, kur matome, kad kaip ir PIUQ-9 atveju CIUS-9 trijų klasių modelis yra geriausiai suderintas su duomenimis.

15 lentelė. *CIUS-9 latentinio profilio analizė 14–17 metų paauglių imtyje*

Latentinių klasių skaičius	AIC	BIC	SSABIC	Entropy	L-M-R test	P Value
2	10549,80	10661,21	10572,36	0,795	665,57	<0,001
3	10377,54	10528,74	10408,16	0,817	189,09	0,034

AIC, Akaičės informaciniai kriterijai (angl. Akaike Information Criteria); BIC, Bajeso informaciniai kriterijai (angl. Bayesian Information Criteria); SSABIC, imties dydžio pakoreguoti Bajeso informaciniai kriterijai (Sample Size Adjusted Bayesian Information Criteria); L-M-R testas, Lo–Mendelio–Rubino pakoreguota tikėtinumo santykio testo reikšmė; p reikšmė, p reikšmė, susijusi su L-M-R testu (angl. p value, p value associated with L-M-R test)

Latentinio profilio analizė leido išskirti šias 3 klases: 1) mažos PIN rizikos (54,4 proc.); 2) vidutinės PIN rizikos (33,2 proc.) ir 3) didelės PIN rizikos (12,4 proc.). Remiantis rizikos grupių CIUS-9 suminių balų vidurkiu kaip atskirties įverčiu (pagal Koroncza et al., 2011), vidutinės PIN rizikos atskirties įvertis būtų 17, o didelės PIN rizikos – 25.

Taigi, galima išskirti tokius atskirties įverčius: norma (nėra PIN rizikos arba maža PIN rizika) – 16 ir mažiau balų, vidutinė PIN rizika – 17–24 balai ir didelė PIN rizika – 25 balai ir daugiau. Pasirenkant suminio balo įvertį, lygų 17 balų, mažos PIN rizikos grupės atskyrimo nuo vidutinės ir didelės PIN rizikos grupių jautrumas yra 100 proc., o specifiškumas – tik 49,2 proc. Tai reiškia, kad šis atskirties įvertis 100 proc. tikslumu atpažįsta PIN rizikos paauglius, tačiau 50,8 proc. atvejų yra priskiriami vidutinės ar didelės PIN rizikos grupei, nors į ją nepatenka pagal latentinių klasių analizę. Pasirenkant 24 balus atskirti vidutinę PIN riziką nuo didelės, PIN rizikos jautrumas yra 100 proc. (visi didelės rizikos tiriamieji yra atpažįstami teisingai), o specifiškumas – 89,2 proc. (tik 10,8 proc. atvejų klaidingai priskiriami didelei PIN rizikai).

Didelės PIN rizikos grupės atskirties įvertis beveik sutampa su vid. + 1,5 SN atskirties įverčiu, tuo tarpu vidutinės PIN rizikos atskirties įvertis pagal latentinių klasių analizę 4 balais mažesnis nei pagal vid. + 1SN. Besiremdami latentinio profilio analizės atskirties įverčiais atlikome PIN rizikos veiksnių analizę ir sugretinome su kitų tyrimų PIN paplitimo procentu paauglių imtyje. Tai leido įvertinti atskirties įverčių tikslumą ir prasmingumą.

PIN rizikos veiksnių analizė paauglių imtyje taikant CIUS-9

Remiantis gautais rezultatais, iš 395 tyrime dalyvavusių paauglių 67,3 proc. patenka į mažos rizikos grupę, 26,8 proc. – į vidutinės rizikos grupę, o 5,8 proc. – į didelės rizikos grupę.

Sociodemografinės, interneto naudojimo ir psichologinės savijautos charakteristikos bei šių charakteristikų skirtumai tarp grupių (maža PIN rizika, vidutinė PIN rizika ir didelė PIN rizika) pateikti II priedo 4 lentelėje. Rezultatai rodo, kad šios paauglių grupės nesiskiria pagal lytį, amžių, gyvenamąją vietą, abiejų tėvų išsilavinimą, miego ir fizinio judėjimo trukmę, tačiau skiriasi interneto naudojimo ir psichologinės savijautos charakteristikomis. Kaip problematiškiausia

atsiskleidžia didelės PIN rizikos grupė: ji daugiausiai laiko praleidžia internete mokyklos lankymo dienomis ir savaitgaliais bendrai vidutiniškai per dieną – 322,2 min. (kai vidutinė mažos PIN rizikos paauglių grupės laiko trukmė internete yra 290,5 min., vidutinės PIN rizikos – 264,9 min.), dažniau turi elgesio, emocinių, bendravimo ir mokymosi sunkumų, pasižymi aukščiausiais neadaptivių asmenybės bruožų įverčiais, šiai grupei taip pat būdinga prasčiausia psichologinė savijauta ir didžiausias nerimastingumas. Paauglių PIN rizikos grupės skiriasi ir pagal savo įsitraukimą į tokias veiklas kaip lankymasis socialinių tinklų puslapiuose, vaizdo įrašų žiūrėjimas, savo sukurto filmo ar muzikos kėlimas į internetą, pornografijos žiūrėjimas: mažos rizikos grupė mažiausiai įsitraukusi į šias veiklas (II priedo 5 lentelė).

Vidutinės PIN rizikos grupė skiriasi nuo didelės PIN rizikos grupės: pastaroji turi daugiau nerimo simptomų, didesnę nerimo sutrikimo, prastos psichologinės savijautos ir depresijos riziką. 60,9 proc. didelės rizikos paauglių pažymėjo, kad internetas reikšmingai sutrikdė jų kasdienę veiklą ir / ar santykius su aplinkiniais, vidutinės rizikos paauglių grupėje tokių buvo 49,1 proc., o mažos rizikos – 21,8 proc. (II priedo 7 lentelė).

2.3.4. Vaikų (8–13 metų) PIN rizikos atpažinimas ir vertinimas taikant vaikams skirtą klausimyną (CIUS-V-10)

Vaikų nuo 8 iki 10 metų amžiaus 10 teiginių CIUS (CIUS-V-10) įvertis svyravo nuo 10 iki 48, o vidurkis yra 23,0 (SN = 7,5). Nepriklausomų imčių palyginimas rodo lyčių skirtumą ($t(859) = -5,98$; $p < 0,001$): berniukų PIN įverčiai (vid. = 24,6; SN = 7,3) yra didesni nei mergaičių (vid. = 21,6; SN = 7,3), kai jie informaciją apie savo įsitraukimą naudoti internetu teikia patys. Vidurkių palyginimas nepriklausomu Stjudent t testu rodo, kad priešpandinės (vid. = 22,8; SN = 7,4) ir popandinės imties (vid. = 23,4; SN = 7,7) CIUS balai nesiskiria ($t(860) = -1,08$; $p = 0,28$). Statistiškai reikšmingos vaikų amžiaus ir PIN koreliacijos nenustatyta ($r = -0,002$, $p = 0,956$). Kadangi mergaičių ir berniukų PIN skiriasi, skaičiavome atskirus CIUS-10 atskirties įverčius mergaitėms ir berniukams.

Vaikų nuo 11 iki 13 m. CIUS-V-10 suminis balas svyravo nuo 13 iki 37, o vidurkis yra 26,6 (SN = 7,3). Taigi, šio amžiaus vaikų kompulsyvus interneto naudojimas skiriasi nuo 8–10 m. vaikų, tai pat ir raidos, ir metodologiniu požiūriu šias grupes prasminga atskirti (pagrindimą žr. Įvade). Kadangi šiame tyrime labiau susitelkėme į jaunesnių 8–10 metų vaikų teikiamos informacijos apie save patikimumą ir validumą bei PIN atskirties įverčių analizę, taip pat atsižvelgdami į nedidelį 11–13 m. vaikų imties dydį, pirmiausiai atlikome 8-10 m. PIN rizikos atskirties įverčių analizę, o jos pagrindu, taip pat atsižvelgdami į 11–13 metų imties vidurkį bei standartinį nuokrypį, nustatėme atskirties įverčius šiai - 11–13 metų - vaikų imčiai. Tolesniuose tyrimuose reikėtų surinkti didesnę 11–13 metų vaikų imtį ir papildyti tokio amžiaus vaikų PIN rizikos analizę.

CIUS-V-10 atskirties įverčiai 8–10 metų vaikų imtyje

PIN rizikos vaikų nuo 8 iki 10 metų imtyje atskirties įverčių pagal 10 teiginių CIUS skalę skaičiavimui taikėme tokią strategiją: 1) atlikome vidurkių ir standartinių nuokrypių analizę ir 2) latentinio profilio analizę.

Atliktos standartinio nuokrypio analizės rezultatai pateikti 16 lentelėje. Matome, kad mergaičių imtyje 10,9 proc. patenka į vidutinės PIN rizikos grupę, o į didelės – 7 proc. Berniukų imtyje į vidutinės PIN rizikos grupę patenka 9,3 proc., o 7,4 proc. – į didelės.

16 lentelė. PIN atskirties įverčių ir grupių procentinis pasiskirstymas pagal standartinių nuokrypių analizę vaikų imtyje

Imtis	Maža PIN rizika (norma)		Vidutinė PIN rizika (riba)		Didelė PIN rizika (nuokrypis)	
	Atskirties įvertis	Proc.	Atskirties įvertis (vid. + 1 SN)	Proc.	Atskirties įvertis (vid. + 1,5 SN)	Proc.
Mergaitės	≤ 28	82,1	29–32	10,9	≥ 33	7,0
Berniukai	≤ 31	83,3	32–35	9,3	≥ 36	7,4

Pagal latentinio profilio analizę (17 lentelė), mergaičių imtyje su duomenimis yra geriausiai suderintas 3 klasių modelis (pagal AIC, BIC, L-M-R testo rodiklius), berniukų imtyje taip pat prasminga pasirinkti 3 klasių modelį (pagal AIC, BIC, SSABIC rodiklius, taip pat L-M-R testas rodo artėjančią tendenciją, jog 3 klasių modelis statistiškai reikšmingai skiriasi nuo 2 klasių modelio). Mergaičių imtyje 41 proc. patenka į mažos PIN rizikos grupę, 42,5 proc. – į vidutinės PIN rizikos grupę, o 16,5 proc. – į didelės PIN rizikos grupę. Berniukų imtyje 29,6 proc. patenka į mažos PIN rizikos grupę, 52 proc. – į vidutinės PIN rizikos grupę, o 18,4 proc. – į didelės PIN rizikos grupę.

17 lentelė. CIUS-V-10 latentinio profilio analizė vaikų imtyje

Latentinių klasių skaičius	AIC	BIC	SSABIC	Entropy	L-M-R test	P Value
Mergaitės						
2	12249,38	12376,21	12277,83	0,85	1056,80	0,010
3	11936,79	12108,63	11975,34	0,83	329,67	0,044
Berniukai						
2	12113,44	13573,26	13474,89	0,829	825,29	<0,001
3	11888,07	12238,61	12140,24	0,823	243,69	0,061

AIC, Akaičės informaciniai kriterijai (angl. Akaike Information Criteria); BIC, Bajeso informaciniai kriterijai (angl. Bayesian Information Criteria); SSABIC, imties dydžio pakoreguoti Bajeso informaciniai kriterijai (Sample Size Adjusted Bayesian Information Criteria); L-M-R testas, Lo–Mendelio–Rubino pakoreguota tikėtumo santykio testo reikšmė; *p* reikšmė, *p* reikšmė, susijusi su L-M-R testu (angl. *p* value, *p* value associated with L-M-R test).

Tam, kad nuspręstume, kuris atskirties įverčių nustatymo būdas (pagal latentinio profilio ar standartinio nuokrypio analizę) yra tinkamesnis, atlikome išsamų PIN rizikos veiksnių tyrimą lyginant PIN rizikos grupes, išskirtas abiem analizės būdais (rezultatai pateikti II priedo 8 ir 9 lentelėse). Grupės nesiskiria pagal amžių ir tėvų išsilavinimą, tačiau skiriasi pagal laiką, kurį vaikai praleidžia internete ir prie ekranų, ir pagal pačių vaikų, ir pagal jų tėvų vertinimus: daugiausiai laiko praleidžia didelės PIN rizikos grupė, mažiausiai – mažos PIN rizikos grupė. Grupės taip pat skiriasi elgesio, emocinių ir bendrų sunkumų, socialumo įverčiais: mažiausiais socialumo ir didžiausiais įvairių sunkumų įverčiais pasižymi didelės PIN rizikos grupė. Didelės ir vidutinės PIN rizikos grupių atskyrimas yra prasmingas, nes didelės rizikos grupė turi daugiausia elgesio ir emocinių problemų, pasižymi prasčiausia emocine savijauta, mažiausiu socialumu, be to, ilgiausia laiko interneto trukme. Vidutinės rizikos grupė nuo mažos rizikos grupės reikšmingai skiriasi ekranų ir interneto laiku, elgesio ir bendrais sunkumais, taip pat pagal latentinį profilį – emocinių sunkumų ir socialumo įverčiais.

Taigi matome, kad ir pagal latentinį profilį, ir pagal standartinį nuokrypį išskirtos grupės tarpusavyje skiriasi pagal ekranų ir interneto laiko, elgesio ir emocinius sunkumus. Tačiau latentinio profilio grupės skiriasi pagal lytį (mažos rizikos grupėje – daugiau mergaičių), taip pat pandemijos kontekstu (popandeminiu laikotarpiu yra daugiau vaikų, patenkančių į rizikos grupes, lyginant su priešpandeminiu laikotarpiu), tuo tarpu šie skirtumai standartinio nuokrypio grupėse

neišryškėjo. Be to, remiantis skirstymu pagal standartinį nuokrypį, tiksliau atpažįstami įvairių sunkumų turintys vaikai: į bendrą sunkumų nuokrypio grupę patenka 12,7 proc. didelės PIN rizikos vaikų pagal latentinį profilį ir 21,4 proc. vaikų pagal standartinį nuokrypį.

Kadangi siekėme pasiūlyti atskirties įverčius atskirai berniukams ir mergaitėms, taip pat nepriklausomai nuo pandemijos konteksto, standartinio nuokrypio atskirties įverčių nustatymo būdas atrodo tinkamesnis, prasmingesnis ir jautresnis PIN atpažinimui. Svarbu atsižvelgti ir į tai, kad standartinio nuokrypio grupių procentinis pasiskirstymas labiau atitinka kitų tyrimų rezultatus (žr. skyrių „Rezultatų aptarimas“).

Vaikų nuo 11 iki 13 metų PIN rizikos vertinimui taikėme tą pačią CIUS-V-10 versiją. Kadangi ši imtis mūsų atliktame tyrime santykinai nedidelė, CIUS-V-10 atskirties įverčius pagrindėme tiksliai standartinio nuokrypio skaičiavimu. Šio amžiaus mergaitės ir berniukai pačių vaikų ir tėvų vertinimu vis dar skiriasi PIN įverčiais bei naudojimosi internetu trukme, todėl atskirties įverčiai nustatyti skirtingi mergaitėms ir berniukams. Be to, šio amžiaus vaikų CIUS įverčiai didesni nei jaunesnių vaikų, bet panašūs į 14-mečių. Remdamiesi standartinio nuokrypio skaičiavimu, siūlome tokius PIN rizikos atskirties įverčius: mergaitėms *mažos* PIN rizikos atskirties įvertis – 33 balai ir mažiau, *vidutinės* PIN rizikos – 34–36 balai, o *didelės* – 37 balai ir daugiau. Berniukams *mažos* PIN rizikos atskirties įvertis – 34 balai ir mažiau, *vidutinės* rizikos – 35–37 balai, o *didelės* PIN rizikos – 38 balų ir daugiau.

2.3.5. Vaikų (6–14 metų) PIN rizikos atpažinimas ir vertinimas pagal tėvų teikiamą informaciją (CIUS-T-14)

Tėvų 14 teiginių CIUS (CIUS-T-14) įvertis svyravo nuo 14 iki 69, o vidurkis yra 36,0 (SN = 12,3). Yra statistiškai reikšmingas berniukų (N = 805; vid. = 38,4; SN = 12,0) ir mergaičių (N = 729; vid. = 33,3; SN = 12,2) įverčių skirtumas: berniukų jie aukštesni ($t(1532) = -8,27; p < 0,001$). Remiantis ANOVA analize pastebima, kad visų amžiaus grupių CIUS įverčiai skiriasi. Vyriausiųjų vaikų grupėje (11–14 m.) balai yra aukščiausi (vid. = 40,5; SN = 13,0), o jauniausių vaikų (6–7 m.) – žemiausi (vid. = 30,0; SN = 11,3) ($F(2, 1531) = 67,4, p < 0,001$). 8–10 m. grupėje CIUS balo vidurkis yra 35,1 (SD = 11,3). Vertindami įverčius pagal pandemijos situaciją, naudojames vieno faktoriaus dispersine analize (ANOVA) ($F(2, 1531) = 6,99, p < 0,001$): pandemijos (vid. = 36,8; SN = 13,2) ir popandeminio (vid. = 36,7; SN = 12,5) laikotarpio įverčiai yra aukštesni už priešpandeminius (M = 34,2; SD = 10,4), bet pandemijos ir laikotarpio po pandemijos įverčiai nesiskiria. Taigi, pandemijos metu įverčiai padidėjo, o po pandemijos – nepakito. Kadangi vaikų PIN, vertinto CIUS-T-14 skale, skiriasi pagal amžių ir lytį, atskirties įverčius PIN rizikai nustatyti skaičiavome atskirai mergaitėms ir berniukams 3 amžiaus grupėse: 6–7 m., 8–10 ir 11–14 metų.

CIUS-T-14 atskirties įverčiai

Atskirties įverčių PIN rizikos atpažinimui naudoti du būdai: 1) vidurkių ir 1 bei 1,5 standartinio nuokrypio analizė ir 2) latentinio profilio analizė.

Pagal standartinio nuokrypio analizę (žr. 18 lentelę), nuo 82,4 iki 84 proc. vaikų patenka į mažos PIN rizikos grupę, nuo 7,4 iki 10,8 proc. – į vidutinės PIN rizikos ir nuo 6,7 iki 9,2 proc. – į didelės PIN rizikos grupę.

18 lentelė. PIN atskirties įverčių ir grupių procentinis pasiskirstymas remiantis standartinių nuokrypių analize

Imtis	Maža PIN rizika (norma)		Vidutinė PIN rizika (riba)		Didelė PIN rizika (nuokrypis)	
	Atskirties įvertis	Proc.	Atskirties įvertis (vid. + 1 SN)	Proc.	Atskirties įvertis (vid. + 1,5 SN)	proc.
6–7 m. mergaitės	≤ 38	84,0	39–42	9,0	≥ 43	7,0
6–7 m. berniukai	≤ 42	82,0	43–48	10,8	≥ 49	7,2
8–10 m. mergaitės	≤ 43	84,2	44–49	7,4	≥ 50	8,4
8–10 m. berniukai	≤ 47	83,9	48–53	9,4	≥ 54	6,7
11–14 m. mergaitės	≤ 48	83,9	49–56	6,9	≥ 57	9,2
11–14 m. berniukai	≤ 55	82,4	56–61	8,8	≥ 62	8,8

Latentinio profilio analizė pateikiama 19 lentelėje: trijų klasių modelis yra geriau suderintas su duomenimis 8–10 m. ir 11–14 m. mergaitėms ir berniukams. Tuo tarpu 6–7 m. berniukų imtyje geriausiais tinkamumo rodikliais pasižymi 2 klasių modelis, o mergaičių – 3 klasių, tačiau trečią klasę sudaro tik 6 asmenys, todėl ir mergaitėms prasmingesnis 2 klasių modelis.

19 lentelė. CIUS-T-14 latentinio profilio analizė 6-7, 8-10 ir 11-14 metų vaikams

Latentinių klasių skaičius	AIC	BIC	SSABIC	Entropy	L-M-R test	P Value
6–7 m. mergaitės						
2	3815,78	3929,90	3794,05	0,955	517,10	0,108
3	3644,23	3798,16	3614,92	0,974	198,71	0,388 (tik 6 as.)
6–7 m. berniukai						
2	5062,91	5189,10	5053,05	0,943	788,17	0,001
3	4893,22	5063,42	4879,92	0,924	197,03	0,144
8–10 m. mergaitės						
2	15082,86	15255,13	15118,69	0,904	1989,57	0,006
3	14280,84	14513,21	14329,17	0,927	822,88	0,005
8–10 m. berniukai						
2	15736,79	15910,11	15773,66	0,910	1638,85	<0,001
3	15038,065	15271,425	15087,378	0,924	666,539	<0,001
11–14 m. mergaitės						
2	8630,28	8776,13	8639,75	0,936	1267,96	0,003
3	8020,42	8216,99	8033,19	0,950	632,04	0,003
11–14 m. berniukai						
2	9964,92	10116,51	9980,20	0,937	1277,28	<0,001
3	9580,43	9784,90	9601,03	0,921	409,55	0,015

AIC, Akaičės informaciniai kriterijai (angl. Akaike Information Criteria); BIC, Bajeso informaciniai kriterijai (angl. Bayesian Information Criteria); SSABIC, imties dydžio pakoreguoti Bajeso informaciniai kriterijai (Sample Size Adjusted Bayesian Information Criteria); L-M-R testas, Lo–Mendelio–Rubino pakoreguota tikėtinumo santykio testo reikšmė; p reikšmė, p reikšmė, susijusi su L-M-R testu (angl. p value, p value associated with L-M-R test).

Bendrai, pagal latentinio profilio analizę, 29,8 proc. 8–14 m. vaikų patenka į mažos PIN rizikos grupę, 51,6 proc. – į vidutinės PIN rizikos ir 18,6 proc. – didelės PIN rizikos grupę. 53,7 proc. 6–7 m. vaikų priklauso mažos PIN rizikos grupei, likę – didelės.

Tam, kad nuspręstume, kuris atskirties įverčių nustatymo būdas (pagal latentinio profilio ar standartinio nuokrypio analizę) yra tinkamesnis, atlikome išsamų PIN rizikos veiksnių tyrimą lyginant PIN rizikos grupes, išskirtas abiem būdais (rezultatai pateikti II priedo 10 ir 11 lentelėse). Didelės PIN rizikos 6–7 m. grupėje yra daugiau berniukų ($\chi^2 = 3,91$, $p = 0,048$), be to, daugiau vaikų, turinčių ribinį ir nuokrypio įvertį siekiančių elgesio ir bendrųjų sunkumų ($\chi^2 = 7,78$, $p = 0,020$ ir $\chi^2 = 17,60$, $p < 0,001$). Ši grupė taip pat pasižymi didesniu suminiu laiku prie ekranų ($t = -6,76$, $p < 0,001$), turi daugiau elgesio, hiperaktyvumo ir bendrųjų sunkumų (p svyruoja nuo 0,001 iki $< 0,001$), taip pat yra labiau įsitraukusi į įvairias veiklas internete. 8–14 m. vaikų grupės, išskirtos abiem analizės būdais, nesiskiria pagal amžių, tačiau skiriasi pagal laiką, kurį vaikai praleidžia internete: daugiausiai laiko praleidžia didelės PIN rizikos grupė, mažiausiai – mažos PIN rizikos grupė. Grupės taip pat skiriasi elgesio, emocinių ir bendrųjų sunkumų, socialumo įverčiais: mažiausiais socialumo ir didžiausiais įvairių sunkumų įverčiais pasižymi didelės PIN rizikos grupė. Taigi, matome, kad ir pagal latentinį profilį, ir pagal standartinį nuokrypį išskirtos grupės tarpusavyje skiriasi pagal ekranų ir interneto laiko, elgesio ir emocinius sunkumus. Grupės skiriasi ir pagal įsitraukimą į įvairias veiklas internete: labiausiai į įvairias veiklas įsitraukusi didelės PIN rizikos grupė, mažiausiai – mažos PIN rizikos grupė. Vidutinės PIN rizikos ir didelės PIN rizikos grupių atskyrimas taip pat atrodo prasmingas, nes šios grupės statistiškai reikšmingai skiriasi tarpusavyje pagal suminį ekranų laiką, elgesio ir emocinių sunkumų įvertį.

Tačiau latentinio profilio grupės skiriasi pagal lytį (mažos rizikos grupėje – daugiau mergaičių), tuo tarpu standartinio nuokrypio grupės pagal lytį nesiskiria. Atrodo, kad standartinio nuokrypio grupės taip pat tiksliau atpažįsta įvairių sunkumų turinčius vaikus: į bendrų sunkumų nuokrypio grupę patenka 26,1 proc. didelės PIN rizikos vaikų pagal latentinį profilį ir 37,1 proc. vaikų pagal standartinį nuokrypį. Kadangi siekėme pasiūlyti atskirties įverčius atskirai berniukams ir mergaitėms, standartinio nuokrypio atskirties įverčių nustatymo būdas atrodo tinkamesnis, prasmingesnis ir jautresnis PIN atpažinimui. Svarbu atsižvelgti ir į tai, kad standartinio nuokrypio grupių procentinis pasiskirstymas labiau atitinka kitų tyrimų rezultatus (žr. skyrių „Rezultatų aptarimas“).

2.4. Rezultatų aptarimas

Tyrimo metu analizuotos psichometrinės charakteristikos dviejų klausimynų – PIUQ-9 ir CIUS-9 – kurie yra skirti paauglių (14–17 metų) PIN simptomų įvertinimui. Tyrimo rezultatai patvirtino gerus PIUQ-9 modelio su dviem specifiniais faktoriais tinkamumo indeksus, išskiriančius vieną „bendrų problemų“ veiksnį ir du specifinius „obsesijų“ ir „nesirūpinimo + kontrolės sutrikimo“ veiksnius. Šie rezultatai sutampa su ankstesne kitų autorių, PIUQ-9 psichometrinių charakteristikų suaugusių interneto naudotojų ($N = 5,593$) imtyje analize, kuri taip pat išskiria modelio su dviem specifiniais faktoriais tinkamumą (Laconi et al., 2019), taip pat ir šio tyrimo suaugusiųjų imtyje atlikta klausimyno struktūros faktorine analize. Gauti geri PIUQ-9 vidinio suderintumo rodikliai. Šiame tyrime, skirtingai nei suaugusiųjų imtyje, paaugliams tinkamesnis ir labiau pagrįstas yra dviejų atskirties įverčių PIN rizikai nustatymas: vienas įvertis leidžia atskirti mažos ir vidutinės PIN rizikos grupes (kai suminis įvertis – 24), o kitas – vidutinės ir didelės PIN rizikos grupes (kai suminis įvertis 32 balai).

Atitinkamai, analizuojant CIUS-9 psichometrines charakteristikas, nustatyti geri vieno faktoriaus modelio tinkamumo rodikliai 14–17 metų paaugliams. Vieno faktoriaus struktūra taip pat patvirtinta ir kitų autorių tyrimais (pvz., Meerkerk et al., 2009; Dhir et al., 2015; Khazaal et al., 2012; Lopez-Fernandez et al., 2019; ir pan.). CIUS-9 taip pat pasižymi gerais vidinio suderintumo rodikliais. Kaip ir PIUQ-9 atveju, taikant CIUS-9 paaugliams, skirtingai nei suaugusiems, prasmingiau ir labiau pagrįsta naudoti du atskirties įverčius PIN rizikai: vienas įvertis atskiria mažos ir vidutinės PIN rizikos grupę (suminis įvertis – 17) , o kitas – vidutinės ir didelės PIN rizikos grupę (suminis įvertis – 25).

Abiejų klausymynų konstrukto validumas pagrindžiamas vertinto PIN sąsajomis su paauglių naudojimosi internetu trukme, įsitraukimu į įvairias veiklas (ypač pramogas, lankymąsi socialinių tinklų puslapiuose), psichologine savijauta, nerimastingumu, neadaptiviais asmenybės bruožais, turimais elgesio, emocijų, mokymosi ir bendravimo sunkumais bei pačių paauglių vertinimu, ar interneto naudojimas sutrikdė jų kasdienę veiklą ir bendravimą su kitais žmonėmis.

Taikant šiuos nustatytus atskirties įverčius, *vidutinės* PIN rizikos paplitimas tarp paauglių varijuoja nuo 23,5 proc. iki 26,8 proc., o *didelės* PIN rizikos paplitimas – nuo 5,8 iki 6,1 proc. Remiantis šiais atskirties įverčiais, PIN rizikos paplitimas atitinka stebimas bendrąsias pasaulines PIN paplitimo tendencijas tarp paauglių. Priklausomai nuo šalies, pandemio konteksto (ar tyrimas atliktas COVID-19 metu, prieš ar po) ir taikomo instrumento, probleminiai interneto naudotojai paauglystėje gali sudaryti iki maždaug 44 proc. populiacijos (Kronczai et al., 2011; Demetrovics et al., 2016; Linderberg et al., 2018; Obeid et al., 2019; Paulus et al., 2022).

Mūsų atliktame tyrime didelės PIN rizikos grupė, kuri sudarė apie 6 proc. tyrimo imties, pasigrindžia ir kitais tyrimais, pvz., Pan et al. (2020) sisteminė apžvalga rodo, kad 7 proc. populiacijos gali turėti PIN; Cheng and Li (2014) metaanalizė rodo, kad 6 proc. turi rimtą PIN; Rumpf (2014) ir Durkee et al. (2012) didelės apimties paauglių ir jaunuolių tyrimai rodė, kad tikėtinas PIN, vertintinas kaip priklausomybė nuo interneto, buvo apie 2,5–5 proc.; Nogueira-Lopez et al. (2023) tyrimas rodo 3 proc. paauglių PIN. Įdomu, kad Čekijoje atliktame didelės apimties paauglių nuo 11 iki 19 metų amžiaus tyrime (Procházka et al., 2021) taip pat rasta, kad maždaug 3–5 proc. paauglių yra priskirtini *didelės rizikos* (angl. *severe degree*) PIN grupei. Bendrai, minėtame tyrime (Procházka et al., 2021) ir neseniai atliktame Turkijos 12–16 metų paauglių tyrime (Karatoprak, Dönmez, & Özelözcan, 2020) taip pat rasta, kad apie 80–82 proc. paauglių yra vadinamieji *norminiai* arba *įprasti* interneto vartotojai (angl. *ordinary / regular Internet users*). Remiantis mūsų tyrimu, „norminiais“ mažos PIN rizikos interneto vartotojais galėtume vadinti apie 70 proc. paauglių.

Kaip jau minėta, paauglių PIN rizika teigiamai siejosi su interneto naudojimo trukme, veiklomis internete, neadaptiviais asmenybės bruožais, taip pat nerimastingumu, psichologine savijauta ir kt. elgesio bei sveikatos rodikliais. Analogiškos sąsajos stebimos ir kitų užsienio autorių darbuose bei apžvalgoje (pvz., Boers et al., 2019; ir pan.). Vidutinės ir didelės PIN rizikos grupių atskyrimas (bei atitinkamų atskirties įverčių nustatymas), manome, prasmingas paauglių atveju, leidžiantis vertinti perteklinio, kompulsyvaus ar probleminio interneto naudojimo lygį, ką pastebi ir kiti tyrėjai (pvz., Procházka et al., 2021). Mūsų tyrime paaugliai su didele PIN rizika skyrėsi nuo vidutinės rizikos grupės ilgesne naudojimosi internetu trukme laisvadieniais ir pramoginėms veikloms, o taip pat didesniu nerimastingumu, priešišku, nesivaldymu ir mieguistumu dienos metu, kas, tikėtina, nurodo didesnę pažeidžiamumą bei sunkesnius perteklinio naudojimosi internetu padarinius, o taip pat didesnę įsitraukimą naudotis internetu bet kur ir bet kada (taip pat ir mokykloje). Pastebėtina, kad Nogueira-Lopez et al. 2023 m. atliktame tyrime rasta panašiai: paauglių PIN siejosi ir su naudojimosi internetu trukme ir ypač su naudojimosi nakties metu (po vidurnakčio) bei pamokų metu.

Vertinant pradinio mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunesnių paauglių probleminių interneto naudojimą, iškyla kur kas daugiau metodologinių iššūkių, dėl kurių šių amžiaus grupių (6–13 metų) interneto naudojimas itin retai tyrinėjamas. Tačiau kadangi interneto vartotojais tampa vis jaunesni vaikai ir neretai jie tai daro savarankiškai, kyla būtinybė kuo anksčiau atpažinti PIN riziką. Pagrindinis klausimas, ar ir kiek vaiko artimos aplinkos asmenys gali patikimai vertinti tokią vaiko veiklą, kaip naudojimas internetu, ypač, jeigu vaikas naudojasi juo ne tik namuose ir ne tik prižiūrimas tėvų? Ar turėtume kliautis – tuomet nuo kokio amžiaus – paties vaiko teikiama informacija? Įprastai psichologinio vertinimo požiūriu sutariama, kad vaikai nuo 11 metų amžiaus gali teikti patikimą informaciją apie save (todėl daugumos elgesio ir emocinės savijautos klausimynų versijos vaikams ir paaugliams taikomos nuo 11 metų amžiaus; Ivanova et al., 2007; Goodman, 2001; ir pan.). Tačiau yra nemažai pagrindimo, kad jau pradinio mokyklinio amžiaus vaikai gali teikti patikimą informaciją apie save, vertindami įvairius savo elgesio, savijautos, asmenybės, sveikatos aspektus (Jusienė et al., 2023; Riley, 2004). Taigi, šiame tyrime svarbiu tikslu laikėme pritaikyti naudojimui bei pasiūlyti atskirties įverčius dviem Kompulsyvaus interneto naudojimo skalės (CIUS) versijoms – vieną pildo patys vaikai, kitą – pildo tėvai.

Vaikų imtyje, PIN rizikos atpažinimui pagal CIUS-10 vaikų versijos (kitaip – CIUS-V-10) ir CIUS-14 tėvų versijos (CIUS-T-14) klausimynus, atskirties įverčių nustatymui labiau pasiteisino analizuoti ne latentinį profilį ir jo išskiriamas klases, o pasitelkti vidurkį ir standartinius nuokrypius, į *vidutinės* PIN rizikos grupę priskiriant vaikus, kurių suminis skalės įvertis yra vidurkis +1 standartinis nuokrypis, o į *didelės* PIN rizikos grupę priskiriant vaikus, kurių suminis skalės įvertis yra vidurkis +1,5 standartinio nuokrypio. Šiame tyrime pastarasis būdas pasiteisino ir kaip tinkamesnis PIN rizikos atpažinimui nepriklausomai nuo lyties ir pandemijos konteksto (vaikų atveju), taip pat leidžiantis jautriau atpažinti vaikus, turinčius įvairių sunkumų. Be to, taikant latentinių klasių analizę pagal vaikų ir tėvų duomenis, daugiau nei pusė vaikų patenka į vidutinės PIN rizikos grupę, kas neatitinka probleminio interneto naudojimo paplitimo tendencijų. Gali būti, kad latentinis profiliavimas remiantis skalės teiginių įverčiais vaikų atveju nėra tikslus ir į profiliavimo analizę turėtų būti įtraukti tokie papildomi rodikliai kaip laikas, kurį vaikai praleidžia internete, jų turimi elgesio ir emociniai sunkumai ir kiti svarbūs kriterijai, leidžiantys atskirti probleminius interneto naudotojus. Taikant atskirties įverčius pagal vidurkį ir standartinius nuokrypius, *vidutinės* PIN rizikos grupė pagal pačių vaikų vertinimus yra 9–11 proc., o *didelės* PIN rizikos – apie 7 proc. Pagal tėvų vertinimus, *vidutinės* PIN rizikos grupė yra 7–10 proc., o *didelės* – 7–9 proc. visų vaikų. Tokios PIN riziką turinčių vaikų proporcijos atitinka stebimas vaikų PIN paplitimo tendencijas ir kituose tyrimuose: nuo 1 iki 10 proc., kai kuriuose tyrimuose, priklausomai nuo šalies ar metodologinių ypatumų – iki 25 proc. (Restrepo et al., 2020). Pagaliau, būtent vidurkio ir standartinio nuokrypio pagrindu nustatyti atskirties įverčiai labiau atitinka ir dažniausiai taikomą vaikų elgesio ir emocijų problemų klausimynų (taikomų atrankiniais tikslais, kaip šiuo atveju ir PIN rizikos klausimynai) normų sudarymo principą: šis dažniausiai paremtas tuo, kad apie 80 proc. visų vaikų sudaro vadinamąją „normos“ grupę, 10 proc. yra vadinamieji „ribos“ atvejai ir apie 10 proc. turi įvairių nuokrypių (Gintilienė ir kt., 2004; Goodman, 1997).

Vertinant vaikus ir paauglius, labai svarbu iš vienos pusės, nepražiūrėti ir tinkamai atsirinkti rizikos grupės vaikus. Iš kitos pusės, nereikėtų pervertinti ir klaidingai priskirti ribos ar nuokrypio (didelės rizikos) grupėms vaikų su tam tikromis elgesio ar savijautos apraiškomis, būdingomis daugeliui tokio amžiaus ir (arba) lyties vaikų. Siekiant išvengti vieno (pražiūrėjimo) ir kito (pervertinimo), praktiniame darbe, ypač individualiam asmens vertinimui, taip pat ir moksliniuose tyrimuose labai rekomenduotina rinkti informaciją iš dviejų ar daugiau šaltinių ir PIN riziką vertinti pasitelkiant, pavyzdžiui, vaikų ir jų tėvų vertinimus (Jusienė, Raižienė, 2006; Sebre et al., 2023). Vertinant vaikų PIN, vaikai ir jų tėvai teikia nebūtinai derančią tarpusavyje, tačiau – svarbu – papildančią vieni kitų vertinimus informaciją (Jusienė et al., 2023). Tuo tikslu itin vertinga, kad šiuo tyrimu mes pagrindėme tėvų ir vaikų versijų, vertinant vaikų probleminių interneto naudojimą, tinkamumą.

Šio trumpos trukmės ir santykinai mažos apimties projekto rėmuose neturėjome galimybės surinkti visų mokyklinio amžiaus vaikų ir paauglių grupių populiacinių (Lietuvos populiaciją tinkamai reprezentuojančių) imčių. Ypač trūksta jaunesniųjų paauglių (11–13 metų) PIN rizikos tyrimų. Todėl, tęsiant PIN atpažinimui skirtų instrumentų parengimą, svarbu į tai atsižvelgti. Ateities tyrimuose būtų vertinga toliau tyrinėti ir vaikų ar paauglių bei jų tėvų teikiamos informacijos apie interneto naudojimą atitikimą. Verta paminėti ir dar keletą šio tyrimo ribotumų. Pirmiausia, tai nereprezentatyvi tyrimo imtis (daugumos vaikų tėvai turi aukštąjį išsilavinimą, didelė dalis imčių surinka Vilniaus m. ir kt.). Antra, dėl skerspjuvio tyrimo pobūdžio, negalime pateikti priežastinio aiškinimo dėl PIN ir psichologinės savijautos, elgesio ir emocinių sunkumų ryšių. Ateityje būtų prasmingi ilgalaikiai tyrimai su įvairesnėmis imtimis.

2.5. Išvados ir rekomendacijos

Paauglių probleminiam interneto naudojimui atpažinti praktikoje (individualiam vertinimui) galima naudoti pasirinktinai vieną iš dviejų instrumentų – Probleminio interneto naudojimo klausimyno trumpąją 9 teiginių versiją (PIUQ-9) ir / arba Kompulsyvaus interneto naudojimo skalės trumpąją 9 teiginių versiją (CIUS-9). Abu instrumentai yra patikimi ir validūs. Nustatėme ir pagrindėme atskirties įverčius vidutinei ir didelei paauglių PIN rizikai. Paaugliams, kurių amžius nuo 14 iki 17 metų, vertinant su PIUQ-9 siūloma taikyti šiuos atskirties įverčius: ≤ 23 – maža PIN rizika; 24–31 – vidutinė PIN rizika; ≥ 32 – didelė PIN rizika. Vertinant su CIUS-9 siūloma taikyti šiuos atskirties įverčius: ≤ 16 – maža PIN rizika; 17–24 – vidutinė PIN rizika; ≥ 25 – didelė PIN rizika. Vidutinės PIN rizikos paplitimas tarp vyresnių paauglių svyruoja nuo 23,5 iki 26,5 proc., o didelės PIN rizikos – nuo 5,8 iki 6,1 proc.

PIUQ-9 ir CIUS-9 klausimynų pildymas nesudėtingas ir tausojantis laiką (5–7 min.), taigi šį klausimyną pildyti gali paaugliai savarankiškai ar paskatinti sveikatos ar švietimo specialistų arba drauge su savo tėvais. Sveikatos ir švietimo specialistai gali taikyti šiuos klausimynus savo darbe su paaugliais, ypač teikiant jiems profesionalią emocinę paramą arba psichologinę pagalbą siekiant mažinti PIN riziką arba įveikiant probleminį interneto naudojimą bei su juo susijusias kitas problemas, trikdančias kasdienį funkcionavimą. Papildomai, šalia PIUQ-9 ir CIUS-9, būtina klausti paauglio, kiek vidutiniškai laiko praleidžia naudodamasis internetu, ką dažniausiai jame veikia, ar naudojasi nakties metu. Be to, ar turi elgesio bei emocijų sunkumų, ar jaučiasi mieguistas dienos metu, ar turi mokymosi sunkumų.

PIUQ-9 ir CIUS-9 klausimynai taip pat gali būti naudojami mokslinio tyrimo tikslais, siekiant aiškintis paauglių PIN apimtį, priežastis bei pasekmes.

Pradinio mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunesniųjų paauglių PIN atpažinimui praktikoje ir mokslinio tyrimo tikslais galima naudoti Kompulsyvaus interneto naudojimo skalės versiją vaikams (CIUS-V-10) bei versiją tėvams (CIUS-T-14). Abi šios skalės turi gerus patikimumo ir validumo rodiklius. Nustatėme ir pagrindėme atskirties įverčius atskirai mergaitėms ir berniukams pagal CIUS-V-10 ir atskirai mergaitėms ir berniukams trijose amžiaus grupėse 6–7 m., 8–10 ir 11–14 m. amžiaus grupėse pagal CIUS-T-14. Remiantis CIUS-V-10, vidutinės rizikos paplitimas tarp 8–10 m. vaikų svyruoja nuo 9,3 iki 10,9 proc., o didelės PIN rizikos – nuo 7,0 iki 7,4 proc. Remiantis CIUS-T-14, vidutinės rizikos paplitimas tarp 6–14 m. vaikų svyruoja nuo 6,9 iki 10,8 proc., o didelės PIN rizikos – nuo 6,7 iki 10,8 proc. Kadangi pradinio mokyklinio amžiaus vaikų ir jaunesniųjų paauglių (6–14 metų) naudojimas internetu pačių vaikų ir jų tėvų vertinimu

reikšmingai susijęs su vaikų amžiumi bei skiriasi priklausomai nuo lyties (berniukai vidutiniškai ilgiau naudojami internetu ir jų PIN įverčiai reikšmingai didesni), nustatėme ir pagrindėme atskirties įverčius vidutinei ir didelei PIN rizikai atskirai mergaitėms, berniukams, be to, skirtingoms amžiaus grupėms.

Vaikų nuo 8 iki 13 metų amžiaus probleminio interneto naudojimo atpažinimui praktikoje (individualiam vertinimui) rekomenduojama naudoti abi CIUS versijas, tai yra, prašyti užpildyti CIUS-V-10 vaiko, jeigu jam jau 8-eri (iki 13 metų), ir vieno (arba abiejų) tėvų arba globėjų prašyti užpildyti CIUS-T-14. Sveikatos ir švietimo specialistams šie klausimynai padėtų atpažinti vaikų PIN rizikas, be to, gali būti taikomi intervencijų veiksmingumui (pakartotiniam vertinimui teikiant profesionalią pagalbą įveikiant PIN). Papildomai, šalia PIN įverčių, būtina vertinti, kiek vidutiniškai laiko vaikas praleidžia naudodamasis internetu, ką dažniausiai veikia internete, ar naudojami nakties metu. Be to, ar turi elgesio bei emocijų sunkumų, jaučiasi mieguistas dienos metu, turi mokymosi sunkumų.

Tėvai, kurių vaikui yra 6–14 metų amžiaus, gali savarankiškai pildyti CIUS-T-14 apie savo vaiką (vaikus). Jeigu gautas įvertis rodo vidutinę ar didelę PIN riziką, rekomenduojama pasitarti su specialistu dėl to, kaip sėkmingai padėti įveikti perteklinį naudojimąsi internetu arba pernelyg didelį vaiko įsitraukimą į veiklas internete bei galimai su tuo susijusias problemas. Jeigu vaikas turi ir mokymosi, elgesio ir / arba emocijų sunkumų, o taip pat jeigu sunkiai sekasi bendrauti ir neturi jokių pomėgių arba laisvalaikio užsiėmimų be naudojimosi internetu, būtina kreiptis profesionalios psichologinės pagalbos.

LITERATŪRA

- Antons, S., Mueller, S. M., Wegmann, E., Trotzke, P., Schulte, M. M., & Brand, M. (2019). Facets of impulsivity and related aspects differentiate among recreational and unregulated use of Internet pornography. *Journal of Behavioral Addictions*, 8(2), 223-233.
- APA (2023). Internetinė prieiga: <https://dictionary.apa.org/adulthood>
- Aparicio-Martínez, P., Ruiz-Rubio, M., Perea-Moreno, A.-J., Martínez-Jiménez, M. P., Pagliari, C., Redel-Macías, M. D., & Vaquero-Abellán, M. (2020). Gender differences in the addiction to social networks in the Southern Spanish university students. *Telematics and Informatics*, 46, 101304.
- Barkauskienė, R., Gaudiešiūtė, E., Adler, A., Gervinskaitė-Paulaitienė, L., Laurinavičius, A., & Skabeikytė-Norkienė, G. (2022). Criteria A and B of the Alternative DSM-5 Model for Personality Disorders (AMPD) Capture Borderline Personality Features Among Adolescents. *Frontiers in Psychiatry*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2022.828301>
- Billieux, J., Flayelle, M., & King, D. L. (2022). Addiction: Expand diagnostic borders with care. *Nature*, 611(7937), 665.
- Boers, E., Afzali, M.H., Newton, N., Conrod, P. (2019). Association of screen time and depression in adolescence. *JAMA Pediatrics*, 173(9). doi:10.1001/jamapediatrics.2019.1759
- Burkauskas, J., Gecaite-Stonciene, J., Demetrovics, Z., Griffiths, M. D., & Király, O. (2022). Prevalence of problematic Internet use during the coronavirus disease 2019 pandemic. *Current opinion in behavioral sciences*, 46, 101179.
- Burkauskas, J., Király, O., Demetrovics, Z., Podlipskyte, A., & Steibliene, V. (2020). Psychometric Properties of the Nine-Item Problematic Internet Use Questionnaire (PIUQ-9) in a Lithuanian Sample of Students. *Front Psychiatry*, 11, 565769. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2020.565769>
- Butkutė-Šliuožienė, K. (2019). Generalizuoto nerimo sutrikimo skalė-7. *Biological Psychiatry and Psychopharmacology*, 21(1), 21-22.
- Chamberlain, S. R., & Grant, J. E. (2018). Initial validation of a transdiagnostic compulsivity questionnaire: the Cambridge–Chicago Compulsivity Trait Scale. *CNS spectrums*, 23(5), 340-346.
- Chamberlain, S. R., Ioannidis, K., & Grant, J. E. (2018). The impact of comorbid impulsive/compulsive disorders in problematic Internet use. *Journal of behavioral addictions*, 7(2), 269-275.
- Cheng, C., & Li, A. Y. (2014). Internet addiction prevalence and quality of (real) life: a meta-analysis of 31 nations across seven world regions. *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 17(12), 755–760.
- De Clercq, B., De Fruyt, F., De Bolle, M., Van Hiel, A., Markon, K. E., & Krueger, R. F. (2013). The Hierarchical Structure and Construct Validity of the PID-5 Trait Measure in Adolescence. *Journal of Personality*, 82(2), 158–169. <https://doi.org/10.1111/jopy.12042>

- Demetrovics Z, Király O, Koronczai B, Griffiths MD, Nagygyörgy K, Elekes Z, et al. (2016) Psychometric Properties of the Problematic Internet Use Questionnaire Short-Form (PIUQ-SF-6) in a Nationally Representative Sample of Adolescents. *PLoS ONE* 11(8): e0159409. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0159409>
- Demetrovics, Z., Szeredi, B., & Rózsa, S. (2008). The three-factor model of Internet addiction: The development of the Problematic Internet Use Questionnaire. *Behavior research methods*, 40, 563-574.
- Dhir, A., Chen, S., & Nieminen, M. (2015c). Psychometric validation of the Compulsive Internet Use Scale relationship with adolescents' demographics, ICT accessibility, and problematic ICT use. *Social Science Computer Review*, 1-18. <https://doi.org/10.1177/0894439315572575>.
- Dores, A. R., Carvalho, I. P., Burkauskas, J., Simonato, P., De Luca, I., Mooney, R., ...Ábel, K. E. (2021). Exercise and use of enhancement drugs at the time of the COVID-19 pandemic: a multicultural study on coping strategies during self-isolation and related risks. *Frontiers in psychiatry*, 12, 648501.
- Durkee, T., Kaess, M., Carli, V., Parzer, P., Wasserman, C., Floderus, B., Apter, A., Balazs, J., Barzilay, S., Bobes, J., Brunner, R., Corcoran, P., Cosman, D., Cotter, P., Despalins, R., Graber, N., Guillemin, F., Haring, C., Kahn, J. P., Mandelli, L., ... Wasserman, D. (2012). Prevalence of pathological internet use among adolescents in Europe: demographic and social factors. *Addiction* (Abingdon, England), 107(12), 2210–2222. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2012.03946.x>
- Fineberg, N. A., Demetrovics, Z., Stein, D. J., Ioannidis, K., Potenza, M. N., Grünblatt, E., ...King, D. L. (2018). Manifesto for a European research network into problematic usage of the internet. *European Neuropsychopharmacology*, 28(11), 1232-1246.
- Fineberg, N. A., Menchón, J. M., Hall, N., Dell'Osso, B., Brand, M., Potenza, M. N., ...Billieux, J. (2022). Advances in problematic usage of the internet research—A narrative review by experts from the European network for problematic usage of the internet. *Comprehensive Psychiatry*, 118, 152346.
- Fossati, A., Somma, A., Borroni, S., Markon, K. E., & Krueger, R. F. (2015). The Personality Inventory for DSM-5 Brief Form: Evidence for Reliability and Construct Validity in a Sample of Community-Dwelling Italian Adolescents. *Assessment*, 24(5), 615–631. <https://doi.org/10.1177/1073191115621793>
- Gecaite-Stonciene, J., Saudargiene, A., Pranckeviciene, A., Liaugaudaite, V., Griskova-Bulanova, I., Simkute, D., ...Burkauskas, J. (2021). Impulsivity mediates associations between problematic internet use, anxiety, and depressive symptoms in students: a cross-sectional COVID-19 study. *Frontiers in psychiatry*, 12, 634464.
- Gintilienė, G., Girdzijauskienė, S., Černiauskaitė, D., Lesinskienė, S., Povilaitis, R., ir Pūras, D. (2004). Lietuviškas SDQ – standartizuotas mokyklinio amžiaus vaikų “Galių ir sunkumų klausimynas”. *Psichologija*, 29, 88–105.
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: A Research Note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38, 581–586.
- Goodman, R. (2001). Psychometric properties of the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 40(11), 1337–1345. <https://doi.org/10.1097/00004583-200111000-00015>.
- Griffiths, M. (2000). Internet addiction-time to be taken seriously?. *Addiction research*, 8(5), 413-418.

- Hampshire, A., Hellyer, P. J., Soreq, E., Mehta, M. A., Ioannidis, K., Trender, W., ...Chamberlain, S. R. (2021). Associations between dimensions of behaviour, personality traits, and mental-health during the COVID-19 pandemic in the United Kingdom. *Nat Commun*, 12(1), 4111. <https://doi.org/10.1038/s41467-021-24365-5>
- Husky, M., M., Otten, R., Boyd, A., Pez, O., Bitfoi, A., Carta, M. G., Goelitz, D., Koç, C., Lesinskiene, S., Mihova, Z., & Kovess–Masfety, V. (2018). Psychometric Properties of the Strengths and Difficulties Questionnaire in Children Aged 5–12 Years Across Seven European Countries. *European Journal of Psychological Assessment*, 36(1), 65–76. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000489>.
- Ivanova, M. Y., Achenbach, T. M., Rescorla, L. A., Dumenci, L., Almqvist, F. et al. (2007). The generalizability of the Youth Self-Report syndrome structure in 23 societies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 75(5), 729-738. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.75.5.729>.
- Jusienė, R., & Raižienė, S. (2006). Ikimokyklinio amžiaus vaikų emocijų ir elgesio sunkumų vertinimas CBCL/1½-5 ir C-TRF diagnostikos kriterijais (DSM) pagrįstomis skalėmis [The assessment of preschool children emotional and behavioural problems with CBCL/1½-5 and C-TRF DSM-oriented scales]. *Psichologija*, 34, 44–56
- Jusienė, R., Breidokienė, R., Sabaliauskas, S., Mieziene, B., & Emeljanovas, A. (2022). The predictors of psychological well-being in Lithuanian adolescents after the second prolonged lockdown due to COVID-19 pandemic. *International journal of environmental research and public health*, 19(6), 3360
- Jusienė, R., Breidokienė, R., Sabaliauskas, S., Mieziene, B., & Emeljanovas, A. (2022). The predictors of psychological well-being in Lithuanian adolescents after the second prolonged lockdown due to COVID-19 pandemic. *International journal of environmental research and public health*, 19(6), 3360.
- Jusienė, R., Laurinaitytė, I., & Pakalniškienė, V. (2020). Pradinio mokyklinio amžiaus vaikų kompulsyvaus interneto naudojimo psichosocialiniai veiksniai vaikų ir tėvų vertinimu. *Psichologija*, 61, 51-67.
- Jusienė, R., Laurinaitytė, I., & Pakalniškienė, V. (2020). The psychosocial factors of elementary school-aged children's compulsive internet use as reported by children and parents. *Psichologija*, 61, 51-67.
- Jusienė, R., Pakalniškienė, V., Wu, J. C., & Sebre, S. B. (2023). Compulsive Internet Use Scale for assessment of self-reported problematic internet use in primary school-aged children. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1173585. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1173585>
- Karatoprak, S., Dönmez, Y. E., & Özelözcan, Ö. (2020). The predictive effect of internet addiction and psychiatric disorders on traditional peer bullying. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(6), 625–632. <https://doi.org/10.5455/apd.86661>
- Khazaal, Y., Chatton, A., Horn, A., Achab, S., Thorens, G., Zullino, D., & Billieux, J. (2012). French validation of the Compulsive Internet Use Scale (CIUS). *Psychiatric Quarterly*, 83, 397–405. <https://doi.org/10.1007/s11126-012-9210-x>.
- Király, O., Potenza, M. N., Stein, D. J., King, D. L., Hodgins, D. C., Saunders, J. B., ...Brand, M. (2020). Preventing problematic internet use during the COVID-19 pandemic: Consensus guidance. *Comprehensive psychiatry*, 100, 152180.

- Koronczai B, Urbán R, Kökönyei G, Paksi B, Papp K, Kun B, Arnold P, Kállai J, Demetrovics Z. Confirmation of the three-factor model of problematic internet use on off-line adolescent and adult samples (2011). *Cyberpsychol Behav Soc Netw*, 14(11):657-64. doi: 10.1089/cyber.2010.0345. Epub 2011 Jun 28. PMID: 21711129; PMCID: PMC3225044.
- Kroenke, K., Spitzer, R. L., & Williams, J. B. (2001). The PHQ-9: validity of a brief depression severity measure. *Journal of general internal medicine*, 16(9), 606-613.
- Krueger, R. F., Derringer, J., Markon, K. E., Watson, D., & Skodol, A. E. (2013). *The Personality Inventory for DSM–5, Brief Form (PID-5-BF)*—Adult. American Psychiatric Association.
- Laconi, S., Rodgers, R. F., & Chabrol, H. (2014). The measurement of Internet addiction: A critical review of existing scales and their psychometric properties. *Computers in human behavior*, 41, 190-202.
- Laconi, S., Urbán, R., Kaliszewska-Czeremska, K., Kuss, D. J., Gnisci, A., Sergi, I., ...Gamez-Guadix, M. (2019). Psychometric evaluation of the nine-item Problematic Internet Use Questionnaire (PIUQ-9) in nine European samples of internet users. *Frontiers in psychiatry*, 10, 136.
- Lietuvos Respublikos statistikos departamentas. Skaitmeninė ekonomika ir visuomenė Lietuvoje (2023 m. leidimas). <https://osp.stat.gov.lt/skaitmenine-ekonomika-ir-visuomene-lietuvoje-2023/skaitmenine-visuomene-ir-verslas/gyvenimas-internete>
- Lindenberg K., Halasy K., Szász-Janocha C., Wartberg L. A Phenotype Classification of Internet Use Disorder in a Large-Scale High-School Study (2018). *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2018;15:733. doi: 10.3390/ijerph15040733.
- Lopez-Fernandez, O., Griffiths, M. D., Kuss, D. J., Dawes, C., Pontes, H. M., Justice, L., ...Suryani, E. (2019). Cross-cultural validation of the Compulsive Internet Use Scale in four forms and eight languages. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22(7), 451-464.
- LR SAM įsakymas dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d. įsakymo Nr. V-1596 „Dėl Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veikslių plano patvirtinimo“ pakeitimo. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f0145450b3ec11eb9624b75b084fae15?jfwid=2r1mkfzc>
- Meerkerk, G. J., Van Den Eijnden, R. J., Vermulst, A. A., & Garretsen, H. F. (2009). The compulsive Internet use scale (CIUS): Some psychometric properties. *CyberPsychology & Behavior*, 12(1), 1–6. doi:10.1089/cpb.2008.0181
- Milasauskienė, E., Burkauskas, J., Podlipskyte, A., Király, O., Demetrovics, Z., Ambrasas, L., & Steibliene, V. (2021). Compulsive internet use scale: psychometric properties and associations with sleeping patterns, mental health, and well-being in Lithuanian medical students during the coronavirus disease 2019 pandemic. *Frontiers in psychology*, 12, 685137.
- Nogueira-López, A., Rial-Boubeta, A., Guadix-García, I., Villanueva-Blasco, V. J., & Billieux, J. (2023). Prevalence of problematic Internet use and problematic gaming in Spanish adolescents. *Psychiatry Research*, 326, 115317. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2023.115317>
- Obeid S., Saade S., Haddad C., Sacre H., Khansa W., Al Hajj R., Kheir N., Hallit S. Internet Addiction among Lebanese Adolescents: The Role of Self-Esteem, Anger, Depression, Anxiety, Social Anxiety and Fear, Impulsivity, and Aggression-A Cross-Sectional Study (2019). *J. Nerv. Ment. Dis.*, 207:838–846. doi: 10.1097/NMD.0000000000001034.

- Pan, Y. C., Chiu, Y. C., & Lin, Y. H. (2020). Systematic review and meta-analysis of epidemiology of internet addiction. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 118, 612–622. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2020.08.013>
- Patton, J. H., Stanford, M. S., & Barratt, E. S. (1995). Factor structure of the Barratt impulsiveness scale. *Journal of clinical psychology*, 51(6), 768-774.
- Paulus, FW, Joas, J, Gerstner, I, Kühn, A, Wenning, M, Gehrke, T, Burckhart, H, Richter, U, Nonnenmacher, A, Zemlin, M, Lücke, T, Brinkmann F, Rothoef, T, Lehr, T, Möhler E. (2022). Problematic Internet Use among Adolescents 18 Months after the Onset of the COVID-19 Pandemic. *Children* (Basel), ;9(11):1724. doi: 10.3390/children9111724. PMID: 36360452; PMCID: PMC9689314.
- Pranckeviciene, A., Saudargiene, A., Gecaite-Stonciene, J., Liaugaudaite, V., Griskova-Bulanova, I., Simkute, D., ...Burkauskas, J. (2022). Validation of the patient health questionnaire-9 and the generalized anxiety disorder-7 in Lithuanian student sample. *Plos one*, 17(1), e0263027.
- Procházka, R., Suchá, J., Dostál, D., Dominik, T., Dolejš, M., Šmahaj, J., Kolařík, M., Glaser, O., Viktorová, L., & Friedlová, M. (2021). Internet addiction among Czech adolescents. *PsyCh journal*, 10(5), 679–687. <https://doi.org/10.1002/pchj.454>
- PSO (2019). <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/311664/9789241550536-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- PSO. (2022). ICD-11: *International classification of diseases* (11th revision). <https://icd.who.int/>
- Psychiatric Research Unit, WHO Collaborating Centre in Mental Health. (1999). PSO (5) geros savijautos rodiklis. Hillerod.
- Restrepo, A., Scheininger, T., Clucas, J. *et al.* (2020). Problematic internet use in children and adolescents: associations with psychiatric disorders and impairment. *BMC Psychiatry* 20, 252 <https://doi.org/10.1186/s12888-020-02640-x>
- Riley, A. W. (2004). Evidence that school-age children can self-report on their health. *Ambulatory Pediatrics*, 4(4), 371-376. <https://doi.org/10.1367/A03-178R.1>.
- Rumpf, H. J., Vermulst, A. A., Bischof, A., Kastirke, N., Gürtler, D., Bischof, G., Meerkerk, G. J., John, U., & Meyer, C. (2014). Occurrence of internet addiction in a general population sample: a latent class analysis. *European Addiction Research*, 20(4), 159–166.
- Spada, M. M. (2014). An overview of problematic Internet use. *Addictive behaviors*, 39(1), 3-6.
- Sebre, S. B., Pakalniškiene, V., Jusiene, R., Wu, J. C.-L., Miltuze, A., Martinsone, B., & Lazdiņa, E. (2024). Children’s problematic use of the internet in biological and social context: A one-year longitudinal study. *Journal of Child and Family Studies*, 33, 746–758. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02527-3>
- Soulioti, E., Stavropoulos, V., Christidi, S., Papastefanou, Y., & Roussos, P. (2018). The relationship of internet addiction with anxiety and depressive symptomatology. *Psychiatrike Psychiatriki*, 29(2), 160–171. <https://doi.org/10.22365/jpsych.2018.292.160>
- Spitzer, R. L., Kroenke, K., Williams, J. B., & Löwe, B. (2006). A brief measure for assessing generalized anxiety disorder: the GAD-7. *Archives of internal medicine*, 166(10), 1092-1097.
- Su, W., Han, X., Jin, C., Yan, Y., & Potenza, M. N. (2019). Are males more likely to be addicted to the internet than females? A meta-analysis involving 34 global jurisdictions. *Computers in Human Behavior*, 99, 86–100. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.04.021>

- Trotzke, P., Brand, M., & Starcke, K. (2017). Cue-reactivity, craving, and decision making in buying disorder: A review of the current knowledge and future directions. *Current Addiction Reports*, 4, 246-253.
- We Are Social & Meltwater (2024), "Digital 2024 Global Overview Report," gauta adresu <https://datareportal.com/reports/digital-2024-global-overview-report>
- Wéry, A., Deleuze, J., Canale, N., & Billieux, J. (2018). Emotionally laden impulsivity interacts with affect in predicting addictive use of online sexual activity in men. *Comprehensive Psychiatry*, 80, 192-201.
- World Health Organization, & World Health Organization. (1998). WHO-5 well-being index. available at: https://www.psykiatri-regionh.dk/who-5/Documents/WHO5_Lithuanian.pdf
- Zhou, J., Liu, L., Xue, P., Yang, X., & Tang, X. (2020). Mental health response to the COVID-19 outbreak in China. *American Journal of Psychiatry*, 177(7), 574-575.

PRIEDAI (1 skyriaus ir 2 skyriaus)

1 skyriaus priedai

2.1 lentelė. *Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos, imtis 18–35 m.*

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN PIUQ-9, n=241	Su PIN PIUQ-9, n=36	t/χ^2	p
Amžius , metai; vid. (SN)	27,2 (5,2)	27,3 (5,2)	26,7 (5,0)	0,36	0,549
Lytis ; n (proc.)				0,36	0,551
Vyrų	66 (23,8)	56 (23,2)	10 (27,8)		
Moterys	211 (76,2)	185 (76,8)	26 (72,2)		
Socialinė lytis ; n (proc.)				1,98	0,577
Vyrų	60 (21,7)	51 (21,2)	9 (25,0)		
Moterys	210 (75,8)	184 (76,3)	26 (72,2)		
Nebinarinė	3 (1,1)	2 (0,8)	1 (2,8)		
Kita	5 (1,4)	4 (1,7)	0 (0,0)		
Ar mokotės ; n (proc.)				2,63	0,269
Vidurinėje	15 (5,4)	11 (4,6)	4 (11,1)		
Aukštojoje	121 (43,7)	106 (44,0)	15 (41,7)		
Nesimoko	141 (50,9)	124 (51,5)	17 (47,2)		
Išsilavinimas ; n(proc.)				0,61	0,737
Pagrindinis	18 (6,5)	15 (6,2)	3 (8,3)		
Vidurinis	82 (29,6)	70 (29,0)	12 (33,3)		
Aukštasis	177 (63,9)	156 (64,7)	21 (58,3)		
Darbas ; n (proc.)				2,65	0,266
Visa darbo diena	148 (53,4)	133 (55,2)	15 (41,7)		
Ne visa darbo diena	37 (13,4)	32 (13,3)	5 (13,9)		
Nedirba	92 (33,2)	76 (31,5)	16 (44,4)		
Ar per pastaruosius pusę metų dirbote nuotoliu ; n (proc.)				0,49	0,783
Visa darbo diena	70 (25,3)	61 (25,3)	9 (25,0)		
Ne visa darbo diena	41 (14,8)	37 (15,4)	4 (11,1)		
Nedirba	166 (59,9)	143 (59,3)	23 (63,9)		
Gyvenamoji vieta ; n (proc.)				0,03	0,986
Miestas	231 (83,4)	201 (83,4)	30 (83,3)		
Miestelis	32 (11,6)	28 (11,6)	4 (11,1)		

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN PIUQ-9, n=241	Su PIN PIUQ-9, n=36	t/χ^2	p
Kaimas	14 (5,1)	12 (5,0)	2 (5,6)		
Šeimyninė padėtis; n (proc.)				2,05	0,562
Vienišas	88 (31,8)	75 (31,1)	13 (36,1)		
Įsipareigoję	73 (26,4)	63 (26,1)	10 (27,8)		
Vedę/ilg. santykiai	108 (39,0)	97 (40,2)	11 (30,6)		
Našlys	–	–	–		
Išsiskyre	8 (2,9)	6 (2,5)	2 (5,6)		
Vaikai; n (proc.)				2,23	0,694
Neturi	198 (71,5)	169 (70,1)	29 (80,6)		
1	39 (14,1)	35 (14,5)	4 (11,1)		
2	33 (11,9)	30 (12,4)	3 (8,3)		
3	4 (1,4)	4 (1,7)	0 (0,0)		
4	–	–	–		
5	3 (1,1)	3 (1,2)	0 (0,0)		
6-9	–	–	–		
≥10	–	–	–		
Kiek valandų per parą Jūs vidutiniškai miegate, valandos; vid. (SN)	7,2 (1,1)	7,2 (1,1)	7,1 (1,3)	0,15	0,703
Kiek valandų per savaitę Jūs praleidžiate fiziškai treniruodamasis/sportuodamas, valandos; vid. (SN)	3,1 (3,3)	3,2 (3,4)	2,6 (2,6)	1,19	0,276
Kaip dažnai Jūs vartojate alkoholinius gėrimus per pastaruosius metus; n (proc.)				2,96	0,565
Niekada	56 (20,2)	48 (19,9)	8 (22,2)		
Kartą per mėnesį ar rečiau	107 (38,6)	94 (39,0)	13 (36,1)		
Du, keturis kartus per mėnesį	64 (23,1)	53 (22,0)	11 (30,6)		
Du, tris kartus per savaitę	45 (16,2)	42 (17,4)	3 (8,3)		
Keturis ar daugiau kartų per sav.	5 (1,8)	4 (1,7)	1 (2,8)		
Kiek standartinių alkoholinių vienetų išgeriate eilinę dieną, kai geriate; n (proc.)				4,89	0,429
Nevartoju	69 (24,9)	61 (25,3)	8 (22,2)		
1 ar 2	130 (46,9)	113 (46,9)	17 (47,2)		
3 ar 4	52 (18,8)	46 (19,1)	6 (16,7)		
5 ar 6	18 (6,5)	14 (5,8)	4 (11,1)		
7 ar 9	2 (0,7)	1 (0,4)	1 (2,8)		
10 ir daugiau	–	–	–		
Ar vartojate psichotropines medžiagas (narkotikai, psichotropiniai vaistai) per pastaruosius metus; n (proc.)				8,67	0,013
Taip	51 (18,4)	38 (15,8)	13 (36,1)		
Ne	218 (78,7)	196 (81,3)	22 (61,1)		
Nenoriu sakyti	8 (2,9)	7 (2,9)	1 (2,8)		
Ar turite Jums žinomų neurologinių, psichikos ar endokrininės sistemos sutrikimų; n (proc.)				3,91	0,142

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN PIUQ-9, n=241	Su PIN PIUQ-9, n=36	t/ χ^2	p
Taip	54 (19,5)	43 (17,8)	11 (30,6)		
Ne	219 (79,1)	195 (80,9)	24 (66,7)		
Nenoriu sakyti	4 (1,4)	3 (1,2)	1 (2,8)		
Kokiu prietaisu dažniausiai naudojate jungdamiesi prie interneto; n (proc.)				2,03	0,730
Mobiliuoju telefonu	239 (86,3)	207 (85,9)	32 (88,9)		
Planšete	2 (0,7)	2 (0,8)	0 (0,0)		
Kompiuteriu	31 (11,2)	28 (11,6)	3 (8,3)		
Televizoriumi	3 (1,1)	2 (0,8)	1 (2,8)		
Kita	2 (0,7)	2 (0,8)	0 (0,0)		
Kiek laiko per parą vidutiniškai praleidžiate internete darbo dienomis; n (proc.)				30,29	<0,001
beveik visai nesinaudoju	–	–	–		
iki 1 valandos	17 (6,1)	16 (6,6)	1 (2,8)		
1–2 valandas	63 (22,7)	61 (25,3)	2 (5,6)		
3–4 valandas	125 (45,1)	112 (46,5)	13 (36,1)		
5–6 valandas	54 (19,5)	40 (16,6)	14 (38,9)		
7–8 valandas	12 (4,3)	9 (3,7)	3 (8,3)		
9–10 valandų	2 (0,7)	0 (0,0)	2 (5,6)		
daugiau nei 10 valandų	4 (1,4)	3 (1,2)	1 (2,8)		
Kiek laiko per parą vidutiniškai internete praleidžiate savaitgaliais/ laisvomis dienomis; n (proc.)				35,72	<0,001
beveik visai nesinaudoju	–	–	–		
iki 1 valandos	15 (5,4)	15 (6,2)	0 (0,0)		
1–2 valandas	57 (20,6)	57 (23,7)	0 (0,0)		
3–4 valandas	107 (38,6)	93 (38,6)	14 (38,9)		
5–6 valandas	63 (22,7)	54 (22,4)	9 (25,0)		
7–8 valandas	20 (7,2)	14 (5,8)	6 (16,7)		
9–10 valandų	10 (3,6)	4 (1,7)	6 (16,7)		
daugiau nei 10 valandų	5 (1,8)	4 (1,7)	1 (2,8)		

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Student t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas.

2.2 lentelė. Užsiimamos veiklos internete, imtis 18–35 m. amžiaus

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN PIUQ-9, n=241	Su PIN PIUQ-9, n=36	χ^2 /t	p
Naudojuosi internetu, atlikdamas (-a) darbinės užduotis; n (proc.)				3,63	0,458
Niekada arba beveik niekada	25 (9,0)	21 (8,7)	4 (11,1)		
Mažiau nei kartą per savaitę	17 (6,1)	16 (6,6)	1 (2,8)		
Vieną arba du kartus per savaitę	21 (7,6)	18 (7,5)	3 (8,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	21 (7,6)	117 (48,5)	22 (61,1)		
Kelis kartus per dieną	139 (50,2)	69 (28,6)	6 (16,7)		

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN PIUQ-9, n=241	Su PIN PIUQ-9, n=36	χ^2/t	p
Vidurkis (SN)	2,8 (1,2)	2,8 (1,2)	2,7 (1,1)	0,35	0,557
Ieškau mane dominančios pažintinės informacijos; n (proc.)				1,95	0,744
Niekada arba beveik niekada	22 (7,9)	20 (8,3)	2 (5,6)		
Mažiau nei kartą per savaitę	19 (6,9)	17 (7,1)	2 (5,6)		
Vieną arba du kartus per savaitę	47 (17,0)	43 (17,8)	4 (11,1)		
Kasdien arba beveik kasdien	134 (48,4)	115 (47,7)	19 (52,8)		
Kelis kartus per dieną	55 (19,9)	46 (19,1)	9 (25,0)		
Vidurkis (SN)	2,7 (1,1)	2,6 (1,1)	2,9 (1,0)	1,44	0,231
Naudojuosi internetu, ieškodamas/-a informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas; n (proc.)				7,11	0,130
Niekada arba beveik niekada	13 (4,7)	10 (4,1)	3 (8,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	60 (21,7)	53 (22,0)	7 (19,4)		
Vieną arba du kartus per savaitę	84 (30,3)	74 (30,7)	10 (27,8)		
Kasdien arba beveik kasdien	89 (30,3)	81 (33,6)	8 (22,2)		
Kelis kartus per dieną	31 (11,2)	23 (9,5)	8 (22,2)		
Vidurkis (SN)	2,2 (1,1)	2,2 (1,0)	2,3 (1,1)	0,19	0,668
Perku internetu; n (proc.)				6,90	0,141
Niekada arba beveik niekada	35 (12,6)	28 (11,6)	7 (19,4)		
Mažiau nei kartą per savaitę	158 (57,0)	138 (57,3)	20 (55,6)		
Vieną arba du kartus per savaitę	65 (23,5)	60 (24,9)	5 (13,9)		
Kasdien arba beveik kasdien	14 (5,1)	10 (4,1)	4 (11,1)		
Kelis kartus per dieną	5 (5,1)	5 (2,1)	0 (0,0)		
Vidurkis (SN)	1,3 (0,81)	1,3 (0,80)	1,3 (0,81)	0,59	0,444
Internetu kalbuosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis); n (proc.)				10,62	0,031
Niekada arba beveik niekada	37 (13,4)	37 (15,4)	0 (0,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	78 (28,2)	64 (26,6)	14 (38,9)		
Vieną arba du kartus per savaitę	67 (24,2)	55 (22,8)	12 (33,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	65 (23,5)	60 (24,9)	5 (13,9)		
Kelis kartus per dieną	30 (10,8)	25 (10,4)	5 (13,9)		
Vidurkis (SN)	1,9 (1,2)	1,9 (1,2)	2,0 (1,1)	0,44	0,509
Siuočiu ir gaunu žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes); n (proc.)				8,51	0,075
Niekada arba beveik niekada	3 (1,1)	1 (0,4)	2 (5,6)		
Mažiau nei kartą per savaitę	10 (3,6)	9 (3,7)	1 (2,8)		
Vieną arba du kartus per savaitę	5 (1,8)	5 (2,1)	0 (0,0)		
Kasdien arba beveik kasdien	91 (32,9)	79 (32,8)	12 (33,3)		
Kelis kartus per dieną	168 (60,6)	147 (61,0)	21 (58,3)		
Vidurkis (SN)	3,5 (0,80)	3,5 (0,75)	3,4 (1,0)	0,98	0,323
Lankausi socialinių tinklų puslapiuose; n (proc.)				8,81	0,066
Niekada arba beveik niekada	4 (1,4)	4 (1,7)	0 (0,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	7 (2,5)	7 (2,9)	0 (0,0)		

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN PIUQ-9, n=241	Su PIN PIUQ-9, n=36	χ^2/t	p
Vieną arba du kartus per savaitę	5 (1,8)	3 (1,2)	2 (5,6)		
Kasdien arba beveik kasdien	76 (27,4)	71 (29,5)	5 (13,9)		
Kelis kartus per dieną	185 (66,8)	156 (64,7)	29 (80,6)		
Vidurkis (SN)	3,6 (0,78)	3,5 (0,55)	3,8 (0,55)	2,57	0,110
Žaidžiu internetinius žaidimus; n (proc.)				6,57	0,160
Niekada arba beveik niekada	150 (54,5)	131 (54,4)	20 (55,6)		
Mažiau nei kartą per savaitę	44 (15,9)	42 (17,4)	2 (5,6)		
Vieną arba du kartus per savaitę	22 (7,9)	20 (8,3)	2 (5,6)		
Kasdien arba beveik kasdien	36 (13,0)	30 (12,4)	6 (16,7)		
Kelis kartus per dieną	24 (8,7)	18 (7,5)	6 (16,7)		
Vidurkis (SN)	1,1 (1,4)	1,0 (1,3)	1,3 (1,7)	0,168	0,196
Klausausi muzikos internetu; n (proc.)				5,81	0,214
Niekada arba beveik niekada	24 (8,7)	22 (9,1)	2 (5,6)		
Mažiau nei kartą per savaitę	34 (12,3)	26 (10,8)	8 (22,2)		
Vieną arba du kartus per savaitę	42 (15,2)	37 (15,4)	5 (13,9)		
Kasdien arba beveik kasdien	84 (30,3)	77 (32,0)	7 (19,4)		
Kelis kartus per dieną	93 (33,6)	79 (32,8)	14 (38,9)		
Vidurkis (SN)	2,7 (1,3)	2,7 (1,3)	2,6 (1,4)	0,04	0,843
Žiūriu vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“, „TikTok“ ir pan.); n (proc.)				13,17	0,010
Niekada arba beveik niekada	16 (5,8)	16 (6,6)	0 (0,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	33 (11,9)	31 (12,9)	2 (5,6)		
Vieną arba du kartus per savaitę	33 (11,9)	30 (12,4)	3 (8,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	97 (35,0)	88 (36,5)	9 (25,0)		
Kelis kartus per dieną	98 (35,4)	76 (31,5)	22 (61,1)		
Vidurkis (SN)	2,8 (1,2)	2,7 (1,2)	3,4 (0,87)	10,45	0,001
Žiūriu serialus, televizijos šou ar filmus; n (proc.)				1,73	0,786
Niekada arba beveik niekada	45 (16,2)	39 (16,2)	6 (16,7)		
Mažiau nei kartą per savaitę	56 (20,2)	51 (21,2)	5 (13,9)		
Vieną arba du kartus per savaitę	61 (22,0)	54 (22,4)	7 (19,4)		
Kasdien arba beveik kasdien	73 (26,4)	62 (25,7)	11 (30,6)		
Kelis kartus per dieną	42 (15,2)	35 (14,5)	7 (19,4)		
Vidurkis (SN)	2,0 (1,3)	2,0 (1,3)	2,2 (1,4)	0,80	0,373
Kuriu savo filmukus ar muziką, keliu į internetą ar dalinuosi su kitais; n (proc.)				1,88	0,758
Niekada arba beveik niekada	249 (89,9)	218 (90,5)	31 (86,1)		
Mažiau nei kartą per savaitę	18 (6,5)	14 (5,8)	4 (11,1)		
Vieną arba du kartus per savaitę	7 (2,5)	6 (2,5)	1 (2,8)		
Kasdien arba beveik kasdien	2 (0,7)	2 (0,8)	0 (0,0)		
Kelis kartus per dieną	1 (0,4)	1 (0,4)	0 (0,0)		
Vidurkis (SN)	0,15 (0,52)	0,15 (0,53)	0,17 (0,45)	0,04	0,852
Žiūriu pornografiją; n(proc.)				2,04	0,560

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN PIUQ-9, n=241	Su PIN PIUQ-9, n=36	χ^2/t	p
Niekada arba beveik niekada	188 (67,9)	166 (68,9)	22 (61,1)		
Mažiau nei kartą per savaitę	48 (17,3)	42 (17,4)	6 (16,7)		
Vieną arba du kartus per savaitę	28 (10,1)	23 (9,5)	5 (13,9)		
Kasdien arba beveik kasdien	13 (4,7)	10 (4,1)	3 (8,3)		
Kelis kartus per dieną	-	-	-		
Vidurkis (SN)	0,52 (0,86)	0,49 (0,83)	0,69 (1,0)	1,79	0,182

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas.

2.3 lentelė. Impulsyvumo, kompulsyvumo, depresišškumo, nerimastingumo bei kitų kintamųjų skirtumai tar respondentų be PIN ir su PIN, imtis 18–35 m. amžiaus

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN PIUQ-9, n=241	Su PIN PIUQ-9, n=36	t/ χ^2	p
PIUQ-9 , balai; vid. (SN)	20,4 (6,7)	18,5 (4,8)	32,9 (3,2)	298,26	<0,001
CIUS , balai; vid. (SN)	11,1 (6,7)	9,6 (5,7)	21,2 (3,7)	141,03	<0,001
CHIT , balai; vid. (SN)	35,7 (7,8)	35,1 (7,7)	39,7 (7,6)	10,98	0,001
Barratt indeksas , balai; vid. (SN)	62,7 (9,8)	61,8 (9,4)	68,6 (10,8)	16,06	<0,001
PHQ-9 , balai; vid. (SN)	8,2 (5,9)	7,4 (5,2)	13,9 (7,3)	45,16	<0,001
PHQ-9 ≥10; n (proc.)	93 (33,6)	68 (28,2)	25 (69,4)	23,87	<0,001
GAD-7 , balai; vid. (SN)	7,0 (5,1)	6,3 (4,6)	11,7 (5,8)	39,56	<0,001
GAD-7 ≥9; n (proc.)	85 (30,7)	63 (26,1)	22 (61,1)	18,0	<0,001

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas; PHQ-9, devynių punktų paciento sveikatos klausimynas, depresijos modulis; GAD-7, septynių elementų generalizuoto nerimo sutrikimo skalė; Barratt, Barratt impulsyvumo skalė; CHIT, Kembridžo-Čikagos kompulsyvumo bruožų skalė.

2.4 lentelė. Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos, imtis 36 m. ir vyresnių amžiaus.

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN PIUQ-9, n=475	Su PIN PIUQ-9, n=48	t/ χ^2	p
Amžius , metai; vid. (SN)	49,2 (11,1)	49,6 (11,2)	45,3 (9,7)	6,59	0,001
Lytis ; n (proc.)				0,09	0,770
Vyrai	84 (16,1)	77 (16,2)	7 (14,6)		
Moterys	439 (83,9)	398 (83,8)	41 (85,4)		
Socialinė lytis ; n (proc.)				1,26	0,738
Vyrai	71 (13,6)	64 (13,5)	7 (14,6)		
Moterys	440 (84,1)	399 (84,0)	41 (85,4)		
Nebinarinė	7 (1,3)	7 (1,5)	0 (0,0)		

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN PIUQ-9, n=475	Su PIN PIUQ-9, n=48	t/ χ^2	p
Kita	5 (1,0)	5 (1,1)	0 (0,0)		
Ar mokotės; n (proc.)				1,49	0,475
Vidurinėje	5 (1,0)	5 (1,1)	0 (0,0)		
Aukštojoje	45 (8,6)	39 (8,2)	6 (12,5)		
Nesimoko	473 (90,4)	431 (90,7)	42 (87,5)		
Išsilavinimas; n (proc.)				2,92	0,232
Pagrindinis	10 (1,9)	8 (1,7)	2 (4,2)		
Vidurinis	15 (2,9)	15 (3,2)	0 (0,0)		
Aukštasis	498 (95,2)	452 (95,2)	46 (95,8)		
Darbas; n (proc.)				6,76	0,034
Visa darbo diena	391 (74,8)	356 (74,9)	35 (72,9)		
Ne visa diena	41 (7,8)	33 (6,9)	8 (16,7)		
Nedirba	91 (17,4)	86 (18,1)	5 (10,4)		
Ar per pastaruosius pusę metų dirbote nuotoliu; n (proc.)				3,04	0,219
Visa darbo diena	116 (22,2)	102 (21,5)	14 (29,2)		
Ne visa darbo diena	95 (18,2)	84 (17,7)	11 (22,9)		
Nedirba	312 (59,7)	289 (60,8)	23 (47,9)		
Gyvenamoji vieta; n (proc.)				0,04	0,978
Miestas	364 (69,6)	330 (69,5)	34 (70,8)		
Miestelis	115 (22,0)	105 (22,1)	10 (20,8)		
Kaimas	44 (8,4)	40 (8,4)	4 (8,3)		
Šeimyninė padėtis; n (proc.)				4,78	0,311
Vienišas	42 (8,0)	39 (8,2)	3 (6,3)		
Įsipareigoję	14 (2,7)	11 (2,3)	3 (6,3)		
Vedę/ilg. santykiai	373 (71,3)	336 (70,7)	37 (77,1)		
Našlys	29 (5,5)	27 (5,7)	2 (4,2)		
Išsiskykę	65 (12,4)	62 (13,1)	3 (6,3)		
Vaikai; n (proc.)				12,27	0,056
Neturi	67 (12,8)	54 (11,4)	13 (27,1)		
1	132 (25,2)	124 (26,1)	8 (16,7)		
2	245 (46,8)	227 (47,8)	18 (37,5)		
3	67 (12,8)	59 (12,4)	8 (16,7)		
4	7 (1,3)	6 (1,3)	1 (2,1)		
5	3 (0,6)	3 (0,6)	0 (0,0)		
6-9	2 (0,4)	2 (0,4)	0 (0,0)		
≥10	–	–	–		
Kiek valandų per parą Jūs vidutiniškai miegate, valandos; vid. (SN)	7,1 (0,92)	7,1 (0,92)	6,8 (0,89)	4,34	0,038

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN PIUQ-9, n=475	Su PIN PIUQ-9, n=48	t/ χ^2	p
Kiek valandų per savaitę Jūs praleidžiate fiziškai treniruodamasis/sportuodamas, valandos; vid. (SN)	2,7 (2,9)	2,8 (2,9)	2,0 (2,3)	3,81	0,052
Kaip dažnai Jūs vartojate alkoholinius gėrimus per pastaruosius metus; n (proc.)				1,55	0,819
Niekada	124 (23,7)	115 (24,2)	9 (18,8)		
Kartą per mėnesį ar rečiau	203 (38,8)	185 (38,9)	18 (37,5)		
Du, keturis kartus per mėnesį	105 (20,1)	95 (20,0)	10 (20,8)		
Du, tris kartus per savaitę	76 (14,5)	67 (14,1)	9 (18,8)		
Keturis ar daugiau kartų per sav.	15 (2,9)	13 (2,7)	2 (4,2)		
Kiek standartinių alkoholinių vienetų išgeriate eilinę dieną, kai geriate; n (proc.)				5,85	0,322
Nevartuju	159 (30,4)	148 (31,2)	11 (22,9)		
1 ar 2	272 (52,0)	248 (52,2)	24 (50,0)		
3 ar 4	72 (13,8)	61 (12,8)	11 (22,9)		
5 ar 6	12 (2,3)	11 (2,3)	1 (2,1)		
7 ar 9	4 (0,8)	3 (0,6)	1 (2,1)		
10 ir daugiau	4 (0,8)	4 (0,8)	0 (0,0)		
Ar vartojate psichotropines medžiagas (narkotikai, psichotropiniai vaistai) per pastaruosius metus; n (proc.)				4,70	0,095
Taip	23 (4,4)	19 (4,0)	4 (8,3)		
Ne	486 (92,9)	445 (93,7)	41 (85,4)		
Nenoriu sakyti	14 (2,7)	11 (2,3)	3 (6,3)		
Ar turite Jums žinomų neurologinių, psichikos ar endokrininės sistemos sutrikimų; n (proc.)				2,86	0,239
Taip	77 (14,7)	66 (13,9)	11 (22,9)		
Ne	436 (83,4)	400 (84,2)	36 (75,0)		
Nenoriu sakyti	10 (1,9)	9 (1,9)	1 (2,1)		
Kokiu prietaisu dažniausiai naudojate internetą; n (proc.)				2,34	0,620
Mobiliuoju telefonu	376 (71,9)	337 (70,9)	39 (81,3)		
Planšete	18 (3,4)	17 (3,6)	1 (2,1)		
Kompiuteriu	122 (23,3)	114 (24,0)	8 (16,7)		
Televizoriumi	5 (1,0)	5 (1,1)	0 (0,0)		
Kita	2 (0,4)	2 (0,4)	0 (0,0)		
Kiek laiko per parą vidutiniškai praleidžiate internete darbo dienomis; n (proc.)				49,37	<0,001
beveik visai nesinaudoju	-	-	-		
iki 1 valandos	84 (16,1)	84 (17,7)	0 (0,0)		
1–2 valandas	216 (41,3)	210 (44,2)	6 (12,5)		
3–4 valandas	163 (31,2)	136 (28,6)	27 (56,3)		
5–6 valandas	38 (7,3)	28 (5,9)	10 (20,8)		
7–8 valandas	16 (3,1)	12 (2,5)	4 (8,3)		
9–10 valandų	4 (0,8)	3 (0,6)	1 (2,1)		
daugiau nei 10 valandų	2 (0,4)	2 (0,4)	0 (0,0)		

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN PIUQ-9, n=475	Su PIN PIUQ-9, n=48	t/ χ^2	p
Kiek laiko per parą vidutiniškai internete praleidžiate savaitgaliais/ laisvomis dienomis; n (proc.)				35,00	<0,001
beveik visai nesinaudoju	–	–	–		
iki 1 valandos	87 (16,6)	86 (18,1)	1 (2,1)		
1–2 valandas	162 (31,0)	157 (33,1)	5 (10,4)		
3–4 valandas	195 (37,3)	171 (36,0)	24 (50,0)		
5–6 valandas	52 (9,9)	40 (8,4)	12 (25,0)		
7–8 valandas	15 (2,9)	12 (2,5)	3 (6,3)		
9–10 valandų	6 (1,1)	5 (1,1)	1 (2,1)		
daugiau nei 10 valandų	6 (1,1)	4 (0,8)	2 (4,2)		

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas.

2.5 lentelė. Užsiimamos veiklos internete, imtis 36 m. ir vyresnių amžiaus

Kintamieji	VISI, N= 523	Be PIN PIUQ-9, n=475	Su PIN PIUQ-9, n=48	t/ χ^2	p
Naudojuosi internetu, atlikdamas (-a) darbinės užduotis; n (proc.)				4,49	0,344
Niekada arba beveik niekada	74 (14,1)	71 (14,9)	3 (6,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	26 (5,0)	22 (4,6)	4 (8,3)		
Vieną arba du kartus per savaitę	31 (5,9)	29 (6,1)	2 (4,2)		
Kasdien arba beveik kasdien	254 (48,6)	227 (47,8)	27 (56,3)		
Kelis kartus per dieną	138 (26,4)	126 (26,5)	12 (25,0)		
Vidurkis (SN)	2,7 (1,3)	2,7 (1,3)	2,9 (1,1)	0,94	0,333
Ieškau mane dominančios pažintinės informacijos; n (proc.)				5,97	0,202
Niekada arba beveik niekada	43 (8,2)	40 (8,4)	3 (6,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	28 (5,4)	26 (5,5)	2 (4,2)		
Vieną arba du kartus per savaitę	83 (15,9)	77 (16,2)	6 (12,5)		
Kasdien arba beveik kasdien	273 (52,2)	251 (52,8)	22 (45,8)		
Kelis kartus per dieną	96 (18,4)	81 (17,1)	15 (31,3)		
Vidurkis (SN)	2,7 (1,1)	2,7 (1,1)	2,9 (1,1)	2,69	0,102
Naudojuosi internetu, ieškodamas/-a informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas; n (proc.)				6,01	0,199
Niekada arba beveik niekada	43 (8,2)	41 (8,6)	2 (4,2)		
Mažiau nei kartą per savaitę	128 (24,5)	118 (24,8)	10 (20,8)		
Vieną arba du kartus per savaitę	177 (33,8)	160 (33,7)	17 (35,4)		
Kasdien arba beveik kasdien	146 (27,9)	133 (28,0)	13 (27,1)		
Kelis kartus per dieną	29 (5,5)	23 (4,8)	6 (12,5)		
Vidurkis (SN)	2,0 (1,0)	2,0 (1,0)	2,2 (1,1)	3,04	0,082

Kintamieji	VISI, N= 523	Be PIN PIUQ-9, n=475	Su PIN PIUQ-9, n=48	t/χ^2	p
Perku internetu; n (proc.)				27,30	<0,001
Niekada arba beveik niekada	80 (15,3)	76 (16,0)	4 (8,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	317 (60,6)	291 (61,3)	26 (54,2)		
Vieną arba du kartus per savaitę	102 (19,5)	92 (19,4)	10 (20,8)		
Kasdien arba beveik kasdien	19 (3,6)	11 (2,3)	8 (16,7)		
Kelis kartus per dieną	5 (1,0)	5 (1,1)	0 (0,0)		
Vidurkis (SN)	1,1 (0,75)	1,1 (0,73)	1,5 (0,87)	9,51	0,002
Internetu kalbuosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis); n (proc.)				4,89	0,299
Niekada arba beveik niekada	144 (27,5)	134 (28,2)	10 (20,8)		
Mažiau nei kartą per savaitę	165 (31,5)	152 (32,0)	13 (27,1)		
Vieną arba du kartus per savaitę	103 (19,7)	94 (19,8)	9 (18,8)		
Kasdien arba beveik kasdien	89 (17,0)	76 (16,0)	13 (27,1)		
Kelis kartus per dieną	22 (4,2)	19 (4,0)	3 (6,3)		
Vidurkis (SN)	1,4 (1,2)	1,4 (1,2)	1,7 (1,3)	3,94	0,048
Siunčiu ir gaunu žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes); n (proc.)				6,52	0,163
Niekada arba beveik niekada	7 (1,3)	7 (1,5)	0 (0,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	24 (4,6)	23 (4,8)	1 (2,1)		
Vieną arba du kartus per savaitę	48 (9,2)	47 (9,9)	1 (2,1)		
Kasdien arba beveik kasdien	209 (40,0)	191 (40,2)	18 (37,5)		
Kelis kartus per dieną	235 (44,9)	207 (43,6)	28 (58,3)		
Vidurkis (SN)	3,2 (0,89)	3,2 (0,91)	3,5 (0,65)	5,84	0,016
Lankausi socialinių tinklų puslapiuose; n (proc.)				13,00	0,011
Niekada arba beveik niekada	35 (6,7)	33 (6,9)	2 (4,2)		
Mažiau nei kartą per savaitę	22 (4,2)	21 (4,4)	1 (2,1)		
Vieną arba du kartus per savaitę	32 (6,1)	32 (6,7)	0 (0,0)		
Kasdien arba beveik kasdien	207 (39,6)	194 (40,8)	13 (27,1)		
Kelis kartus per dieną	227 (43,4)	195 (41,1)	32 (66,7)		
Vidurkis (SN)	3,1 (1,1)	3,1 (1,1)	3,5 (0,95)	7,20	0,008
Žaidžiu internetinius žaidimus; n (proc.)				13,01	0,011
Niekada arba beveik niekada	362 (69,2)	335 (70,5)	27 (56,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	52 (9,9)	47 (9,9)	5 (10,4)		
Vieną arba du kartus per savaitę	29 (5,5)	26 (5,5)	3 (6,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	56 (10,7)	50 (10,5)	6 (12,5)		
Kelis kartus per dieną	24 (4,6)	17 (3,6)	7 (14,6)		
Vidurkis (SN)	0,72 (1,2)	0,67 (1,2)	1,2 (1,6)	7,91	0,005
Klausausi muzikos internetu; n (proc.)				10,64	0,031
Niekada arba beveik niekada	172 (32,9)	162 (34,1)	10 (20,8)		
Mažiau nei kartą per savaitę	111 (21,2)	101 (21,3)	10 (20,8)		
Vieną arba du kartus per savaitę	98 (18,7)	91 (19,2)	7 (14,6)		

Kintamieji	VISI, N= 523	Be PIN PIUQ-9, n=475	Su PIN PIUQ-9, n=48	t/ χ^2	p
Kasdien arba beveik kasdien	98 (18,7)	86 (18,1)	12 (25,0)		
Kelis kartus per dieną	44 (8,4)	35 (7,4)	9 (18,8)		
Vidurkis (SN)	1,5 (1,3)	1,4 (1,3)	2,0 (1,4)	7,91	0,005
Žiūriu vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“, „TikTok“ ir pan.); n (proc.)				17,56	0,002
Niekada arba beveik niekada	110 (21,0)	107 (22,5)	3 (6,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	109 (20,8)	104 (21,9)	5 (10,4)		
Vieną arba du kartus per savaitę	99 (18,9)	89 (18,7)	10 (20,8)		
Kasdien arba beveik kasdien	141 (27,0)	123 (25,9)	18 (37,5)		
Kelis kartus per dieną	64 (12,2)	52 (10,9)	12 (25,9)		
Vidurkis (SN)	1,9 (1,3)	1,8 (1,3)	2,7 (1,2)	17,53	<0,001
Žiūriu serialus, televizijos šou ar filmus; n (proc.)				22,42	<0,001
Niekada arba beveik niekada	209 (40,0)	194 (40,8)	15 (31,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	106 (20,3)	98 (20,6)	8 (16,7)		
Vieną arba du kartus per savaitę	90 (17,2)	82 (17,3)	8 (16,7)		
Kasdien arba beveik kasdien	97 (18,5)	88 (18,5)	9 (18,8)		
Kelis kartus per dieną	21 (4,0)	13 (2,7)	8 (16,7)		
Vidurkis (SN)	1,3 (1,3)	1,2 (1,2)	1,7 (1,5)	7,20	0,008
Kuriu savo filmukus ar muziką, keliu į internetą ar dalinuosi su kitais; n (proc.)				9,29	0,054
Niekada arba beveik niekada	493 (94,3)	449 (94,5)	44 (91,7)		
Mažiau nei kartą per savaitę	19 (3,6)	18 (3,8)	1 (2,1)		
Vieną arba du kartus per savaitę	5 (1,0)	4 (0,8)	1 (2,1)		
Kasdien arba beveik kasdien	4 (0,8)	2 (0,4)	2 (4,2)		
Kelis kartus per dieną	2 (0,4)	2 (0,4)	0 (0,0)		
Vidurkis (SN)	0,09(0,44)	0,08 (0,41)	0,19 (0,67)	2,38	0,124
Žiūriu pornografiją; n (proc.)				23,06	<0,001
Niekada arba beveik niekada	468 (89,5)	432 (90,9)	36 (75,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	38 (7,3)	33 (6,9)	5 (10,4)		
Vieną arba du kartus per savaitę	15 (2,9)	9 (1,9)	6 (12,5)		
Kasdien arba beveik kasdien	2 (0,4)	1 (0,2)	1 (2,1)		
Kelis kartus per dieną	–	–	–		
Vidurkis (SN)	0,14 (0,45)	0,11 (0,39)	0,42 (0,79)	20,54	<0,001

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas.

2.6 lentelė. Impulsyvumo, kompulsyvumo, depresišškumo, nerimastingumo bei kitų kintamųjų skirtumai tar respondentų be PIN ir su PIN, imtis 36 m. ir vyresnių amžiaus

Kintamieji	VISI, N= 523	Be PIN PIUQ-9, n=475	Su PIN PIUQ-9, n=48	t/ χ^2	p
PIUQ-9 , balai; vid. (SN)	17,0 (6,1)	15,6 (4,5)	30,1 (3,5)	473,89	<0,001
CIUS , balai; vid. (SN)	7,7 (6,3)	6,5 (5,2)	19,4 (4,9)	275,23	<0,001
CHIT , balai; vid. (SN)	33,0 (7,0)	32,4 (6,8)	38,2 (7,0)	31,71	<0,001
Barratt indeksas , balai; vid. (SN)	59,1 (7,6)	58,4 (6,9)	66,6 (9,5)	57,09	<0,001
PHQ-9 , balai; vid. (SN)	5,0 (4,3)	4,5 (3,9)	9,8 (5,1)	74,46	<0,001
PHQ-9\geq10 ; n (proc.)	70 (13,4)	46 (9,7)	24 (50,0)	61,12	<0,001
GAD-7 , balai; vid. (SN)	4,2 (4,1)	3,8 (3,8)	8,0 (5,0)	49,70	<0,001
GAD-7\geq9 ; n (proc.)	70 (13,4)	49 (10,3)	21 (43,8)	42,04	<0,001

SN, standartinis nuokrypis χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas; PHQ-9, devynių punktų paciento sveikatos klausimynas, depresijos modulis; GAD-7, septynių elementų generalizuoto nerimo sutrikimo skalė; Barratt, Barratt impulsyvumo skalė; CHIT, Kembridžo-Čikagos kompulsyvumo bruožų skalė.

3.1 lentelė. Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos, imtis 36 m. ir vyresnių amžiaus.

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN CIUS-9, n=233	Su PIN CIUS-9, n=44	t/ χ^2	p
Amžius , metai; vid. (SN)	27,2 (5,2)	27,4 (5,2)	26,3 (5,0)	1,54	0,216
Lytis ; n (proc.)				0,84	0,175
Vyrai	66 (23,8)	52 (22,3)	14 (31,8)		
Moterys	211 (76,2)	181 (77,7)	30 (68,2)		
Socialinė lytis ; n (proc.)				4,61	0,203
Vyrai	60 (21,7)	46 (19,7)	14 (31,8)		
Moterys	210 (75,8)	181 (77,7)	29 (65,9)		
Nebinarinė	3 (1,1)	2 (0,9)	1 (2,3)		
Kita	5 (1,4)	4 (1,7)	0 (0,0)		
Ar mokotės ; n (proc.)				7,18	0,028
Vidurinėje	15 (5,4)	9 (3,9)	6 (13,6)		
Aukštojoje	121 (43,7)	105 (45,1)	16 (36,4)		
Nesimoko	141 (50,9)	119 (51,1)	22 (50,0)		
Išsilavinimas ; n (proc.)				9,07	0,011
Pagrindinis	18 (6,5)	11 (4,7)	7 (15,9)		
Vidurinis	82 (29,6)	67 (28,8)	15 (34,1)		
Aukštasis	177 (63,9)	155 (66,5)	22 (50,0)		

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN CIUS-9, n=233	Su PIN CIUS-9, n=44	t/χ^2	p
Darbas; n (proc.)				3,38	0,185
Visa darbo diena	148 (53,4)	130 (55,8)	18 (40,9)		
Ne visa darbo diena	37 (13,4)	29 (12,4)	8 (18,2)		
Nedirba	92 (33,2)	74 (31,8)	18 (40,9)		
Ar per pastaruosius pusę metų dirbote nuotoliu; n (proc.)				0,84	0,657
Visa darbo diena	70 (25,3)	61 (26,2)	9 (20,5)		
Ne visa darbo diena	41 (14,8)	35 (15,0)	6 (13,6)		
Nedirba	166 (59,9)	137 (58,8)	29 (65,9)		
Gyvenamoji vieta; n (proc.)				0,98	0,613
Miestas	231 (83,4)	196 (84,1)	35 (79,5)		
Miestelis	32 (11,6)	25 (10,7)	7 (15,9)		
Kaimas	14 (5,1)	12 (5,2)	2 (4,5)		
Šeimyninė padėtis; n (proc.)				1,20	0,752
Vienišas	88 (31,8)	71 (30,5)	17 (38,6)		
Įsipareigoję	73 (26,4)	62 (26,6)	11 (25,0)		
Vedę/ilg. santykiai	108 (39,0)	93 (39,9)	15 (34,1)		
Našlys	–	–	–		
Išsiskyre	8 (2,9)	7 (3,0)	1 (2,3)		
Vaikai; n (proc.)				2,62	0,623
Neturi	198 (71,5)	164 (70,4)	34 (77,3)		
1	39 (14,1)	35 (15,0)	4 (9,1)		
2	33 (11,9)	27 (11,6)	6 (13,6)		
3	4 (1,4)	4 (1,7)	0 (0,0)		
4	–	–	–		
5	3 (1,1)	3 (1,3)	0 (0,0)		
6-9	–	–	–		
≥10	–	–	–		
Kiek valandų per parą Jūs vidutiniškai miegate, valandos; vid. (SN)	7,2 (1,1)	7,2 (1,0)	7,0 (1,3)	1,79	0,182
Kiek valandų per savaitę Jūs praleidžiate fiziškai treniruodamasis/sportuodamas, valandos; vid. (SN)	3,1 (3,3)	3,2 (3,4)	2,6 (2,7)	1,79	0,293
Kaip dažnai Jūs vartojate alkoholinius gėrimus per pastaruosius metus; n (proc.)				2,54	0,637
Niekada	56 (20,2)	46 (19,7)	10 (22,7)		
Kartą per mėnesį ar rečiau	107 (38,6)	92 (39,5)	15 (34,1)		
Du, keturis kartus per mėnesį	64 (23,1)	51 (21,9)	13 (29,5)		
Du, tris kartus per savaitę	45 (16,2)	39 (16,7)	6 (13,6)		
Keturis ar daugiau kartų per sav.	5 (1,8)	5 (2,1)	0 (0,0)		
Kiek standartinių alkoholinių vienetų išgeriate ciline dieną, kai geriate; n (proc.)				2,77	0,736
Nevartuju	69 (24,9)	58 (24,9)	11 (25,0)		

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN CIUS-9, n=233	Su PIN CIUS-9, n=44	t/χ^2	p
1 ar 2	130 (46,9)	107 (45,9)	23 (52,3)		
3 ar 4	52 (18,8)	47 (20,2)	5 (11,4)		
5 ar 6	18 (6,5)	14 (6,0)	4 (9,1)		
7 ar 9	2 (0,7)	2 (0,9)	0 (0,0)		
10 ir daugiau	6 (2,2)	5 (2,1)	1 (2,3)		
Ar vartojate psichotropines medžiagas (narkotikai, psichotropiniai vaistai) per pastaruosius metus; n (proc.)				7,35	0,025
Taip	51 (18,4)	37 (15,9)	14 (31,8)		
Ne	218 (78,7)	188 (80,7)	30 (68,2)		
Nenoriu sakyti	8 (2,9)	8 (3,4)	0 (0,0)		
Ar turite Jums žinomų neurologinių, psichikos ar endokrininės sistemos sutrikimų; n (proc.)				0,64	0,727
Taip	54 (19,5)	44 (18,9)	10 (22,7)		
Ne	219 (79,1)	186 (79,8)	33 (75,0)		
Nenoriu sakyti	4 (1,4)	3 (1,3)	1 (2,3)		
Kokiu prietaisu dažniausiai naudojotės jungdamiesi prie interneto; n (proc.)				10,55	0,032
Mobiliuoju telefonu	239 (86,3)	198 (85,0)	41 (93,2)		
Planšete	2 (0,7)	2 (0,9)	0 (0,0)		
Kompiuteriu	31 (11,2)	30 (12,9)	1 (2,3)		
Televizoriumi	3 (1,1)	1 (0,4)	2 (4,5)		
Kita	2 (0,7)	2 (0,9)	0 (0,0)		
Kiek laiko per parą vidutiniškai praleidžiate internete darbo dienomis; n (proc.)				30,29	<0,001
beveik visai nesinaudoju	–	–	–		
iki 1 valandos	17 (6,1)	16 (6,9)	1 (2,3)		
1–2 valandas	63 (22,7)	59 (25,3)	4 (9,1)		
3–4 valandas	125 (45,1)	106 (45,5)	19 (43,2)		
5–6 valandas	54 (19,5)	41 (17,6)	13 (29,5)		
7–8 valandas	12 (4,3)	7 (3,0)	5 (11,4)		
9–10 valandų	2 (0,7)	0 (0,0)	2 (4,5)		
daugiau nei 10 valandų	4 (1,4)	4 (1,7)	0 (0,0)		
Kiek laiko per parą vidutiniškai internete praleidžiate savaitgaliais/ laisvomis dienomis?; n (proc.)				31,00	<0,001
beveik visai nesinaudoju	–	–	–		
iki 1 valandos	15 (5,4)	15 (6,4)	0 (0,0)		
1–2 valandas	57 (20,6)	56 (24,0)	1 (2,3)		
3–4 valandas	107 (38,6)	89 (38,2)	18 (40,9)		
5–6 valandas	63 (22,7)	50 (21,5)	13 (29,5)		
7–8 valandas	20 (7,2)	14 (6,0)	6 (13,6)		
9–10 valandų	10 (3,6)	4 (1,7)	6 (13,6)		
daugiau nei 10 valandų	5 (1,8)	5 (2,1)	0 (0,0)		

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė.

3.2 lentelė. Užsiimamos veiklos internete, imtis 36 m. ir vyresnių amžiaus.

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN CIUS-9, n=233	Su PIN CIUS-9, n=44	t/ χ^2	p
Naudojuosi internetu, atlikdamas (-a) darbinės užduotis; n (proc.)				3,51	0,476
Niekada arba beveik niekada	25 (9,0)	19 (8,2)	6 (13,6)		
Mažiau nei kartą per savaitę	17 (6,1)	15 (6,4)	2 (4,5)		
Vieną arba du kartus per savaitę	21 (7,6)	20 (8,6)	1 (2,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	21 (7,6)	117 (50,2)	22 (50,0)		
Kelis kartus per dieną	139 (50,2)	62 (26,6)	13 (29,5)		
Vidurkis (SN)	2,8 (1,2)	2,8 (1,1)	2,8 (1,3)	0,031	0,860
Ieškau mane dominančios pažintinės informacijos; n (proc.)				2,59	0,629
Niekada arba beveik niekada	22 (7,9)	20 (8,6)	2 (4,5)		
Mažiau nei kartą per savaitę	19 (6,9)	16 (6,9)	3 (6,8)		
Vieną arba du kartus per savaitę	47 (17,0)	42 (18,0)	5 (11,4)		
Kasdien arba beveik kasdien	134 (48,4)	111 (47,6)	23 (52,3)		
Kelis kartus per dieną	55 (19,9)	44 (18,9)	11 (25,0)		
Vidurkis (SN)	2,7 (1,1)	2,6 (1,1)	2,9 (1,0)	1,87	0,173
Naudojuosi internetu, ieškodamas/-a informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas; n (proc.)				7,07	0,132
Niekada arba beveik niekada	13 (4,7)	8 (3,4)	5 (11,4)		
Mažiau nei kartą per savaitę	60 (21,7)	53 (22,7)	7 (15,9)		
Vieną arba du kartus per savaitę	84 (30,3)	72 (30,9)	12 (27,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	89 (30,3)	76 (32,6)	13 (29,5)		
Kelis kartus per dieną	31 (11,2)	24 (10,3)	7 (15,9)		
Vidurkis (SN)	2,2 (1,1)	2,2 (1,0)	2,2 (1,2)	0,003	0,960
Perku internetu; n(proc.)				4,35	0,360
Niekada arba beveik niekada	35 (12,6)	27 (11,6)	8 (18,2)		
Mažiau nei kartą per savaitę	158 (57,0)	134 (57,5)	24 (54,5)		
Vieną arba du kartus per savaitę	65 (23,5)	58 (24,9)	7 (15,9)		
Kasdien arba beveik kasdien	14 (5,1)	10 (4,3)	4 (9,1)		
Kelis kartus per dieną	5 (5,1)	4 (1,7)	1 (2,3)		
Vidurkis (SN)	1,3 (0,81)	1,3 (0,80)	1,2 (0,94)	0,10	0,747
Internetu kalbuosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis); n (proc.)				6,15	0,189
Niekada arba beveik niekada	37 (13,4)	33 (14,2)	4 (9,1)		
Mažiau nei kartą per savaitę	78 (28,2)	63 (27,0)	15 (34,1)		
Vieną arba du kartus per savaitę	67 (24,2)	56 (24,0)	11 (25,0)		
Kasdien arba beveik kasdien	65 (23,5)	59 (25,3)	6 (13,6)		
Kelis kartus per dieną	30 (10,8)	22 (9,4)	8 (18,2)		
Vidurkis (SN)	1,9 (1,2)	1,9 (1,2)	2,0 (1,3)	0,20	0,658

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN CIUS-9, n=233	Su PIN CIUS-9, n=44	t/ χ^2	p
Siunčiu ir gaunu žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes); n (proc.)				12,20	0,016
Niekada arba beveik niekada	3 (1,1)	1 (0,4)	2 (4,5)		
Mažiau nei kartą per savaitę	10 (3,6)	9 (3,9)	1 (2,3)		
Vieną arba du kartus per savaitę	5 (1,8)	5 (2,1)	0 (0,0)		
Kasdien arba beveik kasdien	91 (32,9)	83 (35,6)	8 (18,2)		
Kelis kartus per dieną	168 (60,6)	135 (57,9)	33 (75,0)		
Vidurkis (SN)	3,5 (0,80)	3,5 (0,76)	3,6 (0,97)	0,59	0,444
Lankausi socialinių tinklų puslapiuose; n (proc.)				9,65	0,047
Niekada arba beveik niekada	4 (1,4)	4 (1,7)	0 (0,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	7 (2,5)	7 (3,0)	0 (0,0)		
Vieną arba du kartus per savaitę	5 (1,8)	3 (1,3)	2 (4,5)		
Kasdien arba beveik kasdien	76 (27,4)	70 (30,0)	6 (13,6)		
Kelis kartus per dieną	185 (66,8)	149 (63,9)	36 (81,8)		
Vidurkis (SN)	3,6 (0,78)	3,5 (0,82)	3,8 (0,52)	4,07	0,045
Žaidžiu internetinius žaidimus; n (proc.)				9,17	0,057
Niekada arba beveik niekada	150 (54,5)	126 (54,1)	25 (56,8)		
Mažiau nei kartą per savaitę	44 (15,9)	40 (17,2)	4 (9,1)		
Vieną arba du kartus per savaitę	22 (7,9)	21 (9,0)	1 (2,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	36 (13,0)	30 (12,9)	6 (13,6)		
Kelis kartus per dieną	24 (8,7)	16 (6,9)	8 (18,2)		
Vidurkis (SN)	1,1 (1,4)	1,0 (1,3)	1,3 (1,7)	1,30	0,256
Klausausi muzikos internetu; n (proc.)				11,48	0,022
Niekada arba beveik niekada	24 (8,7)	21 (9,0)	3 (6,8)		
Mažiau nei kartą per savaitę	34 (12,3)	25 (10,7)	9 (20,5)		
Vieną arba du kartus per savaitę	42 (15,2)	37 (15,9)	5 (11,4)		
Kasdien arba beveik kasdien	84 (30,3)	78 (33,5)	6 (13,6)		
Kelis kartus per dieną	93 (33,6)	72 (30,9)	21 (47,7)		
Vidurkis (SN)	2,7 (1,3)	2,7 (1,3)	2,8 (1,4)	0,60	0,690
Žiūriu vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“, „TikTok“ ir pan.); n (proc.)				7,00	0,136
Niekada arba beveik niekada	16 (5,8)	16 (6,9)	0 (0,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	33 (11,9)	28 (12,0)	5 (11,4)		
Vieną arba du kartus per savaitę	33 (11,9)	29 (12,4)	4 (9,1)		
Kasdien arba beveik kasdien	97 (35,0)	84 (36,1)	13 (29,5)		
Kelis kartus per dieną	98 (35,4)	76 (32,6)	22 (50,0)		
Vidurkis (SN)	2,8 (1,2)	2,8 (1,2)	3,2 (1,0)	4,73	0,031
Žiūriu serialus, televizijos šou ar filmus; n (proc.)				8,13	0,087
Niekada arba beveik niekada	45 (16,2)	36 (15,5)	9 (20,5)		
Mažiau nei kartą per savaitę	56 (20,2)	53 (22,7)	3 (6,8)		
Vieną arba du kartus per savaitę	61 (22,0)	53 (22,7)	8 (18,2)		
Kasdien arba beveik kasdien	73 (26,4)	59 (25,3)	14 (31,8)		

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN CIUS-9, n=233	Su PIN CIUS-9, n=44	t/ χ^2	p
Kelis kartus per dieną	42 (15,2)	32 (13,7)	10 (22,7)		
Vidurkis (SN)	2,0 (1,3)	2,0 (1,3)	2,3 (1,4)	1,99	0,160
Kuriu savo filmukus ar muziką, keliu į internetą ar dalinuosi su kitais; n (proc.)				2,56	0,634
Niekada arba beveik niekada	249 (89,9)	211 (90,6)	38 (86,4)		
Mažiau nei kartą per savaitę	18 (6,5)	14 (6,0)	4 (9,1)		
Vieną arba du kartus per savaitę	7 (2,5)	6 (2,6)	1 (2,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	2 (0,7)	1 (0,4)	1 (2,3)		
Kelis kartus per dieną	1 (0,4)	1 (0,4)	0 (0,0)		
Vidurkis (SN)	0,15 (0,52)	0,14 (0,50)	0,20 (0,59)	0,548	0,460
Žiūriu pornografiją; n (proc.)				9,84	0,020
Niekada arba beveik niekada	188 (67,9)	166 (71,2)	22 (50,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	48 (17,3)	37 (15,9)	11 (25,0)		
Vieną arba du kartus per savaitę	28 (10,1)	22 (9,4)	6 (13,6)		
Kasdien arba beveik kasdien	13 (4,7)	8 (3,4)	5 (11,4)		
Kelis kartus per dieną	–	–	–		
Vidurkis (SN)	0,52 (0,86)	0,45 (0,80)	0,86 (1,0)	8,82	0,003

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė.

3.3 lentelė. Impulsyvumo, kompulsyvumo, depresiškumo, nerimastingumo bei kitų kintamųjų skirtumai tar respondentų be PIN ir su PIN, imtis 18–35 m. amžiaus

Kintamieji	VISI, N=277	Be PIN CIUS-9, n=233	Su PIN CIUS-9, n=44	t/ χ^2	p
PIUQ-9 , balai; vid. (SN)	20,4 (6,7)	18,5 (5,1)	30,1 (5,4)	183,49	< 0,001
CIUS , balai; vid. (SN)	11,1 (6,7)	9,1 (4,9)	22,1 (2,9)	289,23	< 0,001
CHIT , balai; vid. (SN)	35,7 (7,8)	35,1 (7,7)	39,4 (7,6)	11,69	< 0,001
Barratt indeksas , balai; vid. (SN)	62,7 (9,8)	61,3 (9,1)	69,6 (10,2)	31,26	< 0,001
PHQ-9 , balai; vid. (SN)	8,2 (5,9)	7,3 (5,3)	12,8 (6,7)	36,21	< 0,001
PHQ-9\geq10 ; n (proc.)	93 (33,6)	65 (27,9)	28 (63,6)	21,20	< 0,001
GAD-7 , balai; vid. (SN)	7,0 (5,1)	7,3 (5,3)	10,3 (5,6)	24,53	< 0,001
GAD-7\geq9 ; n (proc.)	85 (30,7)	57 (24,5)	28 (63,6)	26,70	< 0,001

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas; PHQ-9, devynių punktų paciento sveikatos klausimynas, depresijos modulis; GAD-7, septynių elementų generalizuoto nerimo sutrikimo skalė; Barratt, Barratt impulsyvumo skalė; CHIT, Kembridžo-Čikagos kompulsyvumo bruožių skalė.

3.4 lentelė. Sociodemografinės ir interneto naudojimo charakteristikos, imtis ≥ 36 m .

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN CIUS-9, n=454	Su PIN CIUS-9, n=69	t/χ^2	p
Amžius , metai; vid. (SN)	49,2 (11,1)	49,6 (11,2)	44,6 (9,6)	14,09	0,001
Lytis ; n (proc.)				0,10	0,747
Vyrų	84 (16,1)	72 (15,9)	12 (17,4)		
Moterų	439 (83,9)	382 (84,1)	57 (82,6)		
Socialinė lytis ; n (proc.)				1,70	0,636
Vyrų	71 (13,6)	59 (13,0)	12 (17,4)		
Moterų	440 (84,1)	384 (84,6)	56 (81,2)		
Nebinarinė	7 (1,3)	6 (1,3)	1 (1,4)		
Kita	5 (1,0)	5 (1,1)	0 (0,0)		
Ar mokotės ; n (proc.)				0,46	0,795
Vidurinėje	5 (1,0)	4 (0,9)	1 (1,4)		
Aukštojoje	45 (8,6)	38 (8,4)	7 (10,1)		
Nesimoko	473 (90,4)	412 (90,7)	61 (88,4)		
Išsilavinimas ; n (proc.)				0,86	0,618
Pagrindinis	10 (1,9)	8 (1,8)	2 (2,9)		
Vidurinis	15 (2,9)	14 (3,1)	1 (1,4)		
Aukštasis	498 (95,2)	432 (95,2)	66 (95,7)		
Darbas ; n (proc.)				2,21	0,331
Visa darbo diena	391 (74,8)	337 (74,2)	54 (78,3)		
Ne visa darbo diena	41 (7,8)	34 (7,5)	7 (10,1)		
Nedirba	91 (17,4)	83 (18,3)	8 (11,6)		
Ar per pastaruosius pusę metų dirbote nuotoliu ; n (proc.)				3,31	0,191
Visa darbo diena	116 (22,2)	95 (20,9)	21 (30,4)		
Ne visa darbo diena	95 (18,2)	85 (18,7)	10 (14,5)		
Nedirba	312 (59,7)	274 (60,4)	38 (55,1)		
Gyvenamoji vieta ; n (proc.)				2,23	0,328
Miestas	364 (69,6)	364 (69,6)	46 (69,6)		
Miestelis	115 (22,0)	101 (22,2)	14 (20,3)		
Kaimas	44 (8,4)	35 (7,7)	9 (13,0)		
Šeimyninė padėtis ; n (proc.)				2,29	0,683
Vienišas	42 (8,0)	42 (8,0)	6 (8,7)		
Įsipareigoję	14 (2,7)	11 (2,4)	3 (4,3)		
Vedę/ilg. santykiai	373 (71,3)	322 (70,9)	51 (73,9)		
Našlys	29 (5,5)	27 (5,9)	2 (2,9)		
Išsiskyrę	65 (12,4)	58 (12,8)	7 (10,1)		
Vaikai ; n (proc.)				6,06	0,416

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN CIUS-9, n=454	Su PIN CIUS-9, n=69	t/χ^2	p
Neturi	67 (12,8)	53 (11,7)	14 (20,3)		
1	132 (25,2)	118 (26,0)	14 (20,3)		
2	245 (46,8)	213 (46,9)	32 (46,4)		
3	67 (12,8)	60 (13,2)	7 (10,1)		
4	7 (1,3)	6 (1,3)	1 (1,4)		
5	3 (0,6)	2 (0,4)	1 (1,4)		
6-9	2 (0,4)	2 (0,4)	0 (0,0)		
≥ 10	–	–	–		
Kiek valandų per parą Jūs vidutiniškai miegate, valandos; vid. (SN)	7,1 (0,92)	7,1 (0,90)	7,0 (1,1)	0,61	0,437
Kiek valandų per savaitę Jūs praleidžiate fiziškai treniruodamasis/sportuodamas, valandos; vid. (SN)	2,7 (2,9)	2,9 (3,0)	1,8 (1,8)	8,31	0,004
Kaip dažnai Jūs vartojate alkoholinius gėrimus per pastaruosius metus; n (proc.)				2,66	0,616
Niekada	124 (23,7)	111 (24,4)	13 (18,8)		
Kartą per mėnesį ar rečiau	203 (38,8)	178 (39,2)	25 (36,2)		
Du, keturis kartus per mėnesį	105 (20,1)	90 (19,8)	15 (21,7)		
Du, tris kartus per savaitę	76 (14,5)	63 (13,9)	13 (18,8)		
Keturis ar daugiau kartų per sav.	15 (2,9)	12 (2,6)	3 (4,3)		
Kiek standartinių alkoholinių vienetų išgeriate eilinę dieną, kai geriate; n (proc.)				2,85	0,723
Nevartoju	159 (30,4)	141 (31,1)	18 (26,1)		
1 ar 2	272 (52,0)	234 (51,5)	38 (55,1)		
3 ar 4	72 (13,8)	60 (13,2)	12 (17,4)		
5 ar 6	12 (2,3)	11 (2,4)	1 (1,4)		
7 ar 9	4 (0,8)	4 (0,9)	0 (0,0)		
10 ir daugiau	4 (0,8)	4 (0,9)	0 (0,0)		
Ar vartojate psichotropines medžiagas (narkotikai, psichotropiniai vaistai) per pastaruosius metus; n (proc.)				2,47	0,291
Taip	23 (4,4)	18 (4,0)	5 (7,2)		
Ne	486 (92,9)	425 (93,6)	61 (88,4)		
Nenoriu sakyti	14 (2,7)	11 (2,4)	3 (4,3)		
Ar turite Jums žinomų neurologinių, psichikos ar endokrininės sistemos sutrikimų; n (proc.)				4,57	0,102
Taip	77 (14,7)	61 (13,4)	16 (23,2)		
Ne	436 (83,4)	384 (84,6)	52 (75,4)		
Nenoriu sakyti	10 (1,9)	9 (2,0)	1 (1,4)		
Kokiu prietaisu dažniausiai naudojėtės jungdamiesi prie interneto; n (proc.)				5,39	0,249
Mobiliuoju telefonu	376 (71,9)	320 (70,5)	56 (81,2)		
Planšete	18 (3,4)	18 (4,0)	0 (0,0)		
Kompiuteriu	122 (23,3)	110 (24,2)	12 (17,4)		
Televizoriumi	5 (1,0)	4 (0,9)	1 (1,4)		
Kita	2 (0,4)	2 (0,4)	0 (0,0)		

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN CIUS-9, n=454	Su PIN CIUS-9, n=69	t/χ^2	p
Kiek laiko per parą vidutiniškai praleidžiate internete darbo dienomis; n (proc.)				44,55	<0,001
beveik visai nesinaudoju	–	–	–		
iki 1 valandos	84 (18,5)	84 (17,7)	0 (0,0)		
1–2 valandas	216 (41,3)	199 (43,8)	17 (24,6)		
3–4 valandas	163 (31,2)	128 (28,2)	35 (50,7)		
5–6 valandas	38 (7,3)	26 (5,7)	12 (17,4)		
7–8 valandas	16 (3,1)	13 (2,9)	3 (4,3)		
9–10 valandų	4 (0,8)	2 (0,4)	2 (2,9)		
daugiau nei 10 valandų	2 (0,4)	2 (0,4)	0 (0,0)		
Kiek laiko per parą vidutiniškai internete praleidžiate savaitgaliais/ laisvomis dienomis?; n (proc.)				57,34	<0,001
beveik visai nesinaudoju	–	–	–		
iki 1 valandos	87 (16,6)	86 (18,9)	1 (1,4)		
1–2 valandas	162 (31,0)	157 (34,6)	5 (7,2)		
3–4 valandas	195 (37,3)	153 (33,7)	42 (60,9)		
5–6 valandas	52 (9,9)	35 (7,7)	17 (24,6)		
7–8 valandas	15 (2,9)	14 (3,1)	1 (1,4)		
9–10 valandų	6 (1,1)	5 (1,1)	1 (1,4)		
daugiau nei 10 valandų	6 (1,1)	4 (0,9)	2 (2,9)		

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė.

3.5 lentelė. Užsiimamos veiklos internete, imtis 36 m. ir vyresnių amžiaus

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN CIUS-9, n=454	Su PIN CIUS-9, n=69	t, χ^2	p
Naudojuosi internetu, atlikdamas (-a) darbinės užduotis; n (proc.)				4,50	0,112
Niekada arba beveik niekada	74 (14,1)	68 (15,0)	6 (8,7)		
Mažiau nei kartą per savaitę	26 (5,0)	20 (4,4)	6 (8,7)		
Vieną arba du kartus per savaitę	31 (5,9)	30 (6,6)	1 (1,4)		
Kasdien arba beveik kasdien	254 (48,6)	220 (48,5)	34 (49,3)		
Kelis kartus per dieną	138 (26,4)	116 (25,5)	22 (31,9)		
Vidurkis (SN)	2,7 (1,3)	2,7 (1,3)	2,9 (1,2)	1,67	0,196
Ieškau mane dominančios pažintinės informacijos; n (proc.)				8,83	0,066
Niekada arba beveik niekada	43 (8,2)	39 (8,6)	4 (5,8)		
Mažiau nei kartą per savaitę	28 (5,4)	26 (5,7)	2 (2,9)		
Vieną arba du kartus per savaitę	83 (15,9)	75 (16,5)	8 (11,6)		
Kasdien arba beveik kasdien	273 (52,2)	239 (52,6)	34 (49,3)		
Kelis kartus per dieną	96 (18,4)	75 (16,5)	21 (30,4)		
Vidurkis (SN)	2,7 (1,1)	2,6 (1,1)	3,0 (1,0)	5,49	0,020
Naudojuosi internetu, ieškodamas/-a informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas; n (proc.)				14,00	0,007

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN CIUS-9, n=454	Su PIN CIUS-9, n=69	t, χ^2	p
Niekada arba beveik niekada	43 (8,2)	43 (9,5)	0 (0,0)		
Mažiau nei kartą per savaitę	128 (24,5)	117 (25,8)	11 (15,9)		
Vieną arba du kartus per savaitę	177 (33,8)	148 (32,6)	22 (31,9)		
Kasdien arba beveik kasdien	146 (27,9)	124 (27,3)	22 (31,9)		
Kelis kartus per dieną	29 (5,5)	22 (4,8)	7 (10,1)		
Vidurkis (SN)	2,0 (1,0)	1,9 (1,0)	2,4 (0,87)	10,95	0,001
Perku internetu; n (proc.)				12,95	0,012
Niekada arba beveik niekada	80 (15,3)	74 (16,3)	6 (8,7)		
Mažiau nei kartą per savaitę	317 (60,6)	277 (61,0)	40 (58,0)		
Vieną arba du kartus per savaitę	102 (19,5)	86 (18,9)	16 (23,2)		
Kasdien arba beveik kasdien	19 (3,6)	12 (2,6)	7 (10,1)		
Kelis kartus per dieną	5 (1,0)	5 (1,1)	0 (0,0)		
Vidurkis (SN)	1,1 (0,75)	1,1 (0,74)	1,4 (0,78)	9,51	0,015
Internetu kalbuosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis); n (proc.)				5,86	0,241
Niekada arba beveik niekada	144 (27,5)	128 (28,2)	16 (23,2)		
Mažiau nei kartą per savaitę	165 (31,5)	146 (32,2)	19 (27,5)		
Vieną arba du kartus per savaitę	103 (19,7)	91 (20,0)	12 (17,4)		
Kasdien arba beveik kasdien	89 (17,0)	71 (15,6)	18 (26,1)		
Kelis kartus per dieną	22 (4,2)	18 (4,0)	4 (5,8)		
Vidurkis (SN)	1,4 (1,2)	1,4 (1,2)	1,6 (1,3)	3,60	0,058
Siuočiu ir gaunu žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes); n (proc.)				11,46	0,022
Niekada arba beveik niekada	7 (1,3)	6 (1,3)	1 (1,4)		
Mažiau nei kartą per savaitę	24 (4,6)	20 (4,4)	4 (5,8)		
Vieną arba du kartus per savaitę	48 (9,2)	45 (9,9)	3 (4,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	209 (40,0)	191 (42,1)	18 (26,1)		
Kelis kartus per dieną	235 (44,9)	192 (42,3)	43 (62,3)		
Vidurkis (SN)	3,2 (0,89)	3,2 (0,88)	3,4 (0,93)	3,81	0,052
Lankausi socialinių tinklų puslapiuose; n (proc.)				34,43	<0,0011
Niekada arba beveik niekada	35 (6,7)	32 (7,0)	3 (4,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	22 (4,2)	20 (4,4)	2 (2,9)		
Vieną arba du kartus per savaitę	32 (6,1)	32 (7,0)	0 (0,0)		
Kasdien arba beveik kasdien	207 (39,6)	195 (43,0)	12 (17,4)		
Kelis kartus per dieną	227 (43,4)	175 (38,5)	52 (75,4)		
Vidurkis (SN)	3,1 (1,1)	3,0 (1,1)	3,6 (0,98)	14,73	<0,001
Žaidžiu internetinius žaidimus; n (proc.)				11,57	0,021
Niekada arba beveik niekada	362 (69,2)	321 (70,7)	41 (59,4)		
Mažiau nei kartą per savaitę	52 (9,9)	42 (9,3)	10 (14,5)		
Vieną arba du kartus per savaitę	29 (5,5)	25 (5,5)	4 (5,8)		
Kasdien arba beveik kasdien	56 (10,7)	50 (11,0)	6 (8,7)		

Kintamieji	VISI, N=523	Be PIN CIUS-9, n=454	Su PIN CIUS-9, n=69	t, χ^2	p
Kelis kartus per dieną	24 (4,6)	16 (3,5)	8 (11,6)		
Vidurkis (SN)	0,72 (1,2)	0,67 (1,2)	0,99 (1,4)	3,87	0,050
Klausausi muzikos internetu; n (proc.)				10,76	0,029
Niekada arba beveik niekada	172 (32,9)	158 (34,8)	14 (20,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	111 (21,2)	92 (20,3)	19 (27,5)		
Vieną arba du kartus per savaitę	98 (18,7)	85 (18,7)	13 (18,8)		
Kasdien arba beveik kasdien	98 (18,7)	86 (18,9)	12 (17,4)		
Kelis kartus per dieną	44 (8,4)	35 (7,3)	11 (15,9)		
Vidurkis (SN)	1,5 (1,3)	1,4 (1,3)	1,8 (1,4)	4,75	0,030
Žiūriu vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“, „TikTok“ ir pan.); n (proc.)				27,14	<0,001
Niekada arba beveik niekada	110 (21,0)	105 (23,1)	5 (7,2)		
Mažiau nei kartą per savaitę	109 (20,8)	101 (22,2)	8 (11,6)		
Vieną arba du kartus per savaitę	99 (18,9)	82 (18,1)	17 (24,6)		
Kasdien arba beveik kasdien	141 (27,0)	121 (26,7)	20 (29,0)		
Kelis kartus per dieną	64 (12,2)	45 (9,9)	19 (27,5)		
Vidurkis (SN)	1,9 (1,3)	1,8 (1,3)	2,6 (1,2)	22,17	<0,001
Žiūriu serialus, televizijos šou ar filmus; n (proc.)				20,80	<0,001
Niekada arba beveik niekada	209 (40,0)	191 (42,1)	18 (26,1)		
Mažiau nei kartą per savaitę	106 (20,3)	90 (19,8)	16 (23,2)		
Vieną arba du kartus per savaitę	90 (17,2)	76 (16,7)	14 (20,3)		
Kasdien arba beveik kasdien	97 (18,5)	85 (18,7)	12 (17,4)		
Kelis kartus per dieną	21 (4,0)	12 (2,6)	9 (13,0)		
Vidurkis (SN)	1,3 (1,3)	1,2 (1,2)	1,7 (1,4)	8,73	0,003
Kuriu savo filmukus ar muziką, keliu į internetą ar dalinuosi su kitais; n (proc.)				7,58	0,108
Niekada arba beveik niekada	493 (94,3)	431 (94,9)	62 (89,9)		
Mažiau nei kartą per savaitę	19 (3,6)	16 (3,5)	3 (4,3)		
Vieną arba du kartus per savaitę	5 (1,0)	4 (0,9)	1 (1,4)		
Kasdien arba beveik kasdien	4 (0,8)	2 (0,4)	2 (2,9)		
Kelis kartus per dieną	2 (0,4)	1 (0,2)	1 (1,4)		
Vidurkis (SN)	0,09(0,44)	0,07 (0,37)	0,22 (0,75)	6,26	0,013
Žiūriu pornografiją; n (proc.)				11,58	0,009
Niekada arba beveik niekada	468 (89,5)	414 (91,2)	54 (78,3)		
Mažiau nei kartą per savaitę	38 (7,3)	28 (6,2)	10 (14,5)		
Vieną arba du kartus per savaitę	15 (2,9)	11 (2,4)	4 (5,8)		
Kasdien arba beveik kasdien	2 (0,4)	1 (0,2)	1 (1,4)		
Kelis kartus per dieną	–	–	–		
Vidurkis (SN)	0,14 (0,45)	0,12 (0,41)	0,30 (0,65)	10,62	0,001

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Student t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė.

3.6 lentelė. Impulsyvumo, kompulsyvumo, depresišškumo, nerimastingumo bei kitų kintamųjų skirtumai tar respondentų be PIN ir su PIN, imtis 36 m. ir vyresnių amžiaus

Kintamieji	VISI, n= 523	Be PIN CIUS-9, n=454	Su PIN CIUS-9, n=69	t/ χ^2	p
PIUQ-9 , balai; vid. (SN)	17,0 (6,1)	15,4 (4,6)	27,0 (5,0)	376,12	< 0,001
CIUS , balai; vid. (SN)	7,7 (6,3)	5,8 (3,4)	19,6 (3,6)	616,88	< 0,001
CHIT , balai; vid. (SN)	33,0 (7,0)	32,3 (6,8)	37,1 (6,8)	30,48	< 0,001
Barratt indeksas , balai; vid. (SN)	59,1 (7,6)	58,3 (6,9)	64,8 (9,4)	47,81	< 0,001
PHQ-9 , balai; vid. (SN)	5,0 (4,3)	4,4 (3,9)	8,7 (5,1)	64,40	< 0,001
PHQ-9\geq10 ; n (proc.)	70 (13,4)	42 (9,3)	28 (40,6)	50,71	< 0,001
GAD-7 , balai; vid. (SN)	4,2 (4,1)	3,8 (3,9)	6,8 (4,7)	33,53	< 0,001
GAD-7\geq9 ; n (proc.)	70 (13,4)	49 (10,8)	21 (30,4)	19,93	< 0,001

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas; PHQ-9, devynių punktų paciento sveikatos klausimynas, depresijos modulis; GAD-7, septynių elementų generalizuoto nerimo sutrikimo skalė; Barratt, Barratt impulsyvumo skalė; CHIT, Kembridžo-Čikagos kompulsyvumo bruožų skalė.

2 skyriaus priedai

1 lentelė. *Probleminio interneto naudojimo, psichologinės savijautos, nerimastingumo ir neadaptivių asmenybės bruožų išreikštumo skirtumai tarp paauglių, neturinčių PIN rizikos, turinčių vidutinę ir didelę PIN riziką pagal PIUQ-9*

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 278	Vidutinė PIN rizika (2) n = 93	Didelė PIN rizika (3) n = 24	χ^2/F	Bonferroni test	p
PIUQ-9 ; balai, vid. (SN)	22,2 (6,1)	19,1 (4,10)	28,1 (1,7)	34,5 (2,0)	371,17	1<2<3	<0,001
CIUS-9 ; balai, vid. (SN)	13,4 (6,8)	10,6 (5,4)	19,4 (4,3)	22,9 (6,0)	142,48	1<2<3	<0,001
CIUS-9 maža rizika; n (proc.)	266 (67,3)	241 (86,7)	23 (24,7)	2 (8,3)	171,38		<0,001
CIUS-9 vidutinė rizika; n (proc.)	106 (26,8)	34 (12,2)	57 (61,3)	15 (62,5)			
CIUS-9 didelė rizika; n (proc.)	23 (5,8)	3 (1,1)	13 (14,0)	7 (29,5)			
PSO-5 ; balai, vid. (SN)	50,7 (20,1)	53,9 (19,9)	44,6 (17,7)	37,2 (19,9)	14,16	1>2,3	<0,001
PSO-5\geq51 (gera psichologinė savijauta); n (proc.)	197 (49,9)	155 (55,8)	36 (38,7)	6 (25,0)	18,40		0,001
29\leqPSO-5\leq50 (prasta psichologinė savijauta); n (proc.)	133 (33,7)	86 (30,9)	38 (40,9)	9 (37,5)			
PSO-5\leq28 (polinkis į depresiją); n (proc.)	65 (16,5)	37 (13,3)	19 (20,4)	9 (37,5)			
GAD-7 ; balai, n (proc.)	5,5 (4,2)	4,6 (3,9)	7,2 (4,1)	9,8 (3,9)	30,83	1<2<3	<0,001
GAD-7\leq8 ; n (proc.)	301 (76,2)	231 (83,1)	61 (65,6)	9 (37,5)	32,88		<0,001
GAD-7\geq9 ; n (proc.)	94 (23,8)	47 (16,9)	32 (34,4)	15 (62,5)			
PID-5-BF Neigiamas emocijų gūmas; vid. (SD)	6,4 (3,8)	5,7 (3,7)	7,6 (3,5)	9,6 (3,4)	19,66	1>2,3	<0,001
PID-5-BF Atsiribojimas; vid. (SD)	4,8 (3,1)	4,3 (3,0)	5,7 (2,9)	7,3 (3,8)	16,61	1<2,3	<0,001
PID-5-BF Antagonizmas; vid. (SD)	3,9 (3,1)	3,3 (2,8)	4,8 (3,1)	6,5 (3,9)	19,08	1>2<3	<0,001
PID-5-BF Nesivaldymas; vid. (SD)	5,0 (3,3)	4,2 (2,9)	6,6 (3,1)	8,0 (3,6)	33,65	1<2,3	<0,001
PID-5-BF Psichotizmas; vid. (SD)	5,9 (3,7)	5,3 (3,6)	6,6 (3,2)	9,4 (4,1)	17,44	1<2<3	<0,001

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Student t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas; PHQ-9, devynių punktų paciento sveikatos klausimynas, depresijos modulis; PSO-5, pasaulio sveikatos organizacijos geros savijautos indeksas; PID-5-BF, DSM-5 asmenybės inventorių, trumpoji forma.

2 lentelė. *Probleminio interneto naudojimo, psichologinės savijautos, nerimastingumo ir neadaptivių asmenybės bruožų išreikštumo skirtumai paauglių, neturinčių PIN rizikos, turinčių vidutinę ir didelę PIN riziką pagal CIUS-9*

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 266	Vidutinė PIN rizika (2) n = 106	Didelė PIN rizika (3) n = 23	χ^2/F	Bonferroni test	p
CIUS-9, balai; vid. (SN)	13,43 (6,77)	9,74 (4,44)	19,72 (2,33)	27,09 (2,68)	398,94	1<2<3	<0,001
PIUQ-9, balai; vid. (SN)	22,17 (6,06)	19,57 (4,86)	26,88 (4,41)	30,70 (3,97)	131,64	1<2<3	<0,001
PIUQ-9 maža rizika; n (proc.)	278 (70,4)	241 (90,6)	34 (32,1)	3 (13,0)	1714,38		<0,001
PIUQ-9 vidutinė rizika; n (proc.)	93 (23,5)	23 (8,6)	57 (53,8)	13 (56,5)			
PIUQ-9 didelė rizika; n (proc.)	24 (6,1)	2 (0,8)	15 (14,2)	7 (30,4)			
PSO-5, balai; vid. (SN)	54,75 (19,68)	43,92 (18,52)	43,92 (18,52)	34,43 (14,61)	20,94	1>2,3	<0,001
PSO-5 \geq 51 (gera psichologinė savijauta); n (proc.)	197 (49,9)	154 (57,9)	40 (37,7)	3 (13,0)	34,19		0,001
29 \leq PSO-5 \leq 50 (prasta psichologinė savijauta); n (proc.)	133 (33,7)	84 (31,6)	36 (34,0)	13 (56,5)			
PSO-5 \leq 28 (polinkis į depresiją); n (proc.)	65 (16,5)	28 (10,5)	30 (28,3)	7 (30,4)			

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 266	Vidutinė PIN rizika (2) n = 106	Didelė PIN rizika (3) n = 23	χ^2/F	Bonferroni test	p
GAD-7, balai; n (proc.)	5,52 (4,20)	4,53 (3,69)	7,18 (4,27)	9,43 (4,88)	29,39	1<2<3	<0,001
GAD-7≤8; n (proc.)	301 (76,2)	227 (85,3)	64 (60,4)	10 (43,5)	40,46		<0,001
GAD-7>9; n (proc.)	94 (23,8)	39 (14,7)	42 (39,6)	13 (56,5)			
PID-5-BF Neigiamas emocingumas; vid. (SD)	6,36 (3,83)	5,66 (3,72)	7,53 (3,56)	9,09 (3,94)	16,42	1>2,3	<0,001
PID-5-BF Atsiribojimas; vid. (SD)	4,77 (3,12)	4,14 (2,92)	5,75 (2,90)	7,61 (3,66)	94,71	1<2<3	<0,001
PID-5-BF Antagonizmas; vid. (SD)	3,88 (3,11)	3,41 (2,87)	4,73 (3,15)	5,43 (4,22)	10,25	1>2,3	<0,001
PID-5-BF Nesivaldymas; vid. (SD)	5,00 (3,25)	4,22 (2,92)	6,19 (3,09)	8,57 (3,60)	33,40	1<2<3	<0,001
PID-5-BF Psichotizmas; vid. (SD)	5,87 (3,67)	5,29 (3,54)	6,63 (3,46)	9,09 (3,94)	15,44	1<2<3	<0,001

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas; PHQ-9, devynių punktų paciento sveikatos klausimynas, depresijos modulis; PSO-5, pasaulio sveikatos organizacijos geros savijautos indeksas; PID-5-BF, DSM-5 asmenybės inventorius, trumpoji forma.

3 lentelė. Sociodemografinių, interneto naudojimo ir kitų charakteristikų išreikštumo skirtumai paauglių, neturinčių PIN rizikos, turinčių vidutinę ir didelę PIN riziką pagal PIUQ-9

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 278	Vidutinė PIN rizika (2) n = 93	Didelė PIN rizika (3) n = 24	χ^2/F	Bonferroni test	p
Amžius; metai, vid. (SN)	15,1 (1,2)	15,1 (1,1)	15,1 (1,2)	15,0 (1,2)	0,110		0,896
Lytis; n (proc.)					4,51		0,342
Moterys	216 (54,7)	149 (53,6)	50 (53,8)	17 (70,8)			
Vyrų	160 (40,5)	117 (42,1)	38 (40,9)	5 (20,8)			
Kita	19 (4,8)	12 (4,3)	5 (5,4)	2 (8,3)			
Motinos (globėjos) išsilavinimas; n (proc.)					14,71		0,023
Pagrindinis	17 (5,1)	7 (3,0)	8 (10,4)	2 (10,0)			
Vidurinis	25 (7,5)	18 (7,7)	5 (6,5)	2 (10,0)			
Aukštesnysis / aukštasis neuniversitetinis	83 (25,0)	60 (25,5)	14 (18,2)	9 (45,0)			
Aukštasis universitetinis	207 (62,3)	150 (63,8)	50 (64,9)	7 (35,0)			
Tėvo (globėjo) išsilavinimas; n (proc.)					14,87		0,021
Pagrindinis	24 (7,9)	9 (4,3)	11 (14,5)	4 (21,1)			
Vidurinis	40 (13,2)	28 (13,5)	10 (13,2)	2 (10,5)			
Aukštesnysis / aukštasis neuniversitetinis	84 (27,8)	63 (30,4)	15 (19,7)	6 (31,6)			
Aukštasis universitetinis	154 (51,0)	107 (51,7)	40 (52,6)	7 (36,8)			
Gyvenamoji vieta; n (proc.)					3,60		0,463
Miestas	310 (78,5)	221 (79,5)	69 (74,2)	20 (83,3)			
Miestelis	65 (16,5)	46 (19,5)	16 (17,2)	3 (12,5)			
Kaimas	20 (5,1)	11 (4,0)	8 (8,6)	1 (4,2)			
Su kuo gyveni; n (proc.)					2,72		0,258
Abiem tėvais arba globėjais	306 (77,7)	210 (75,8)	78 (83,9)	18 (75,0)			
Vienu tėvu arba globėju	88 (22,3)	67 (24,2)	15 (16,1)	6 (25,0)			
Kiek valandų per parą Jūs vidutiniškai miegate, valandos; vid. (SN)	7,1 (1,5)	7,2 (6,8)	6,8 (1,7)	7,2 (1,9)	2,18		0,115
Kaip galėtum apibūdinti savo miegą; n (proc.)					15,15		0,056

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 278	Vidutinė PIN rizika (2) n = 93	Didelė PIN rizika (3) n = 24	χ^2/F	Bonferroni test	p
Labai gerai miegu	71 (18,0)	54 (19,4)	14 (15,1)	3 (12,5)			
Geru miegu	155 (39,2)	112 (40,3)	37 (39,8)	6 (25,0)			
Nei gerai, nei blogai	109 (27,6)	77 (27,7)	25 (26,9)	7 (29,2)			
Blogai miegu	49 (12,4)	31 (11,2)	13 (14,0)	5 (20,8)			
Labai blogai miegu	11 (2,8)	4 (1,4)	4 (4,3)	3 (12,5)			
Ar būni mieguistas (-a) dienos metu; n (proc.)					44,16		<0,001
Ne arba beveik ne	50 (12,7)	41 (14,7)	8 (8,6)	1 (4,2)			
Kartais	187 (47,3)	152 (54,7)	29 (31,2)	6 (25,0)			
Dažnai	110 (27,8)	60 (21,6)	42 (45,2)	8 (33,3)			
Beveik visada arba visada	48 (12,2)	25 (9,0)	14 (15,1)	9 (37,5)			
Kiek vidutiniškai laiko (val.) per dieną Tu mankštini ar sportuoji taip, kad su- prakaituotum, padažnėtų kvėpavimas; vid. (SN)	2,5 (1,1)	2,6 (1,1)	2,4 (1,1)	2,5 (1,1)	1,62		0,199
Kokiu prietaisu dažniausiai naudojiesi jungdamasis (-i) prie interneto; n (proc.)					16,04		0,042
Mobiliuoju telefonu	305 (77,2)	216 (77,7)	72 (77,4)	17 (70,8)			
Planšete	9 (2,3)	4 (1,4)	4 (4,3)	1 (4,2)			
Kompiuteriu	68 (17,2)	53 (19,1)	12 (12,9)	3 (12,5)			
Televizoriumi	8 (2,0)	2 (0,7)	4 (4,3)	2 (8,3)			
Kita	5 (1,3)	3 (1,1)	1 (1,1)	1 (4,2)			
Kiek vidutiniškai laiko per parą praleidi internete darbo dienomis / tomis dienomis, kai reikia eiti į mokyklą; n (proc.)					59,77		<0,001
Beveik nesinaudoju	6 (1,5)	3 (1,1)	3 (3,2)	0 (0,0)			
Iki 1 valandos	11 (2,8)	8 (2,9)	3 (3,2)	0 (0,0)			
1–2 valandas	55 (13,9)	40 (14,4)	12 (12,9)	3 (12,5)			
3–4 valandas	151 (38,2)	123 (44,2)	27 (29,0)	1 (4,2)			
5–6 valandas	117 (29,6)	79 (28,4)	31 (33,3)	7 (29,2)			
7–8 valandas	27 (6,8)	14 (5,0)	8 (8,6)	5 (20,8)			
9–10 valandas	9 (2,3)	5 (1,8)	3 (3,2)	1 (4,2)			
10 valandų ir daugiau	19 (4,8)	6 (2,2)	6 (6,5)	7 (29,2)			
Kiek vidutiniškai laiko per parą praleidi internete savaitgalio ar laisvą dieną / tomis dienomis, kai neini į mokyklą; n (proc.)					42,77		<0,001
Beveik nesinaudoju	8 (2,0)	6 (2,2)	2 (2,2)	0 (0,0)			
Iki 1 valandos	14 (3,5)	10 (3,6)	4 (4,3)	0 (0,0)			
1–2 valandas	29 (7,3)	24 (8,6)	3 (3,2)	2 (8,3)			
3–4 valandas	78 (19,7)	58 (20,9)	18 (19,4)	2 (8,3)			
5–6 valandas	115 (29,1)	95 (34,2)	19 (20,4)	1 (4,2)			
7–8 valandas	85 (21,5)	54 (19,4)	24 (25,8)	7 (29,2)			
9–10 valandas	34 (8,6)	16 (5,8)	12 (12,9)	6 (25,0)			
10 valandų ir daugiau	32 (8,1)	15 (5,4)	11 (11,8)	6 (25,0)			
Laikas internete darbo dienomis, min.; vid. (SN)	268,1 (150,4)	248,4 (7,7)	284,8 (167,2)	435,0 (204,3)	19,52	1<3	<0,001
Laikas internete laisvadieniais, min.; vid. (SN)	346,7 (176,2)	322,5 (164,1)	383,1 (187,5)	485,0 (185,5)	12,71	1<2<3	<0,001

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 278	Vidutinė PIN rizika (2) n = 93	Didelė PIN rizika (3) n = 24	χ^2/F	Bonferroni test	p
Vidutinis laikas internete per dieną, min.; vid. (SN)	290,5 (142,3)	269,3 (122,8)	312,9 (155,7)	449,3 (185,8)	21,13	1<2<3	<0,001
Ar savo namuose Tu gali naudotis internetu kada nori ir tiek, kiek nori; n (proc.)					10,05		0,122
Beveik visada galiu	247 (62,5)	187 (67,3)	49 (52,7)	11 (45,8)			
Dažniausiai galiu	105 (26,6)	66 (23,7)	30 (32,3)	9 (37,5)			
Dažniausiai negaliu	22 (5,6)	12 (4,3)	8 (8,6)	2 (8,3)			
Beveik visada negaliu	21 (5,3)	13 (4,7)	6 (6,5)	2 (8,3)			
Ar savo mokykloje Tu gali naudotis internetu kada nori ir tiek, kiek nori; n (proc.)					17,98		0,006
Beveik visada galiu	153 (38,7)	122 (43,9)	25 (26,9)	6 (25,0)			
Dažniausiai galiu	123 (31,1)	82 (29,5)	36 (38,7)	5 (20,8)			
Dažniausiai negaliu	87 (22,0)	57 (20,5)	22 (23,7)	8 (33,3)			
Beveik visada negaliu	32 (8,1)	17 (6,1)	10 (10,8)	5 (20,8)			
Ar Tu turi mokymosi sunkumų, dėl kurių gauni specialistų pagalbą arba Tau yra pritaikyta ugdymo programa; n (proc.)					12,69		0,048
Ne	328 (83,0)	237 (85,3)	73 (78,5)	18 (75,0)			
Taip, nedidelių	35 (8,9)	22 (7,9)	12 (12,9)	1 (4,2)			
Taip, vidutinių	21 (5,3)	13 (4,7)	6 (6,5)	2 (8,3)			
Taip, didelių	11 (2,8)	6 (2,2)	2 (2,2)	3 (12,5)			
Ar tu manai, kad turi emocinių, dėmesio, elgesio ar bendravimo sunkumų; n (proc.)					29,45		<0,001
Ne	184 (46,6)	145 (52,2)	33 (35,3)	6 (25,0)			
Taip, nedidelių	102 (25,8)	71 (25,5)	26 (28,0)	5 (20,8)			
Taip, vidutinių	73 (18,5)	46 (16,5)	22 (23,7)	5 (20,8)			
Taip, didelių	36 (9,1)	16 (5,8)	12 (12,9)	8 (33,3)			

4 lentelė. Sociodemografinių, interneto naudojimo ir kitų charakteristikų išreikštumo skirtumai paauglių, neturinčių PIN rizikos, turinčių vidutinę ir didelę PIN riziką pagal CIUS-9.

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 266	Vidutinė PIN rizika (2) n = 106	Didelė PIN rizika (3) n = 23	χ^2/F	Bonferroni test	p
Amžius; metai, vid. (SN)	15,1 (1,2)	15,1 (1,2)	15,0 (1,2)	15,1 (1,2)	0,14		0,871
Lytis; n (proc.)					2,65		0,618
Moterys	216 (54,7)	138 (51,9)	64 (60,4)	14 (60,9)			
Vyrai	160 (40,5)	114 (42,9)	38 (35,8)	8 (34,8)			
Kita	19 (4,8)	14 (5,3)	4 (3,8)	1 (4,3)			
Motinos (globėjos) išsilavinimas; n (proc.)					9,81		0,133
Pagrindinis	17 (5,1)	9 (4,0)	5 (5,5)	3 (17,6)			
Vidurinis	25 (7,5)	20 (8,9)	5 (5,5)	0 (0,0)			
Aukštesnysis / aukštasis neuniversitetinis	83 (25,0)	56 (25,0)	21 (23,1)	6 (35,3)			
Aukštasis universitetinis	207 (62,3)	139 (62,1)	60 (65,9)	8 (47,1)			
Tėvo (globėjo) išsilavinimas; n (proc.)					7,06		0,315
Pagrindinis	24 (7,9)	14 (6,8)	7 (8,8)	3 (17,6)			

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 266	Vidutinė PIN rizika (2) n = 106	Didelė PIN rizika (3) n = 23	χ^2/F	Bonferroni test	p
Vidurinis	40 (13,2)	32 (15,6)	6 (7,5)	2 (11,8)			
Aukštesnysis / aukštasis neuniversitetinis	84 (27,8)	59 (28,8)	20 (25,0)	5 (29,4)			
Aukštasis universitetinis	154 (51,0)	100 (48,8)	47 (58,8)	7 (41,2)			
Gyvenamoji vieta; n (proc.)					7,68		0,104
Miestas	310 (78,5)	216 (81,2)	75 (70,8)	19 (82,6)			
Miestelis	65 (16,5)	41 (15,4)	21 (19,8)	3 (13,0)			
Kaimas	20 (5,1)	9 (3,4)	10 (9,4)	1 (4,3)			
Su kuo gyveni; n (proc.)					2,44		0,295
Abiem tėvais arba globėjais	306 (77,7)	206 (77,7)	85 (80,2)	15 (62,5)			
Vienu tėvu arba globėju	88 (22,3)	59 (22,3)	21 (19,8)	8 (37,5)			
Kiek valandų per parą Jūs vidutiniškai miegate, valandos; vid. (SN)	7,1 (1,5)	7,4 (1,4)	6,57 (1,5)	7,07 (2,0)	10,68	1>2	<0,001
Kaip galėtum apibūdinti savo miegą; n (proc.)					22,95		0,003
Labai gerai miegu	71 (18,0)	53 (19,9)	15 (14,2)	3 (13,0)			
Geru miegu	155 (39,2)	113 (42,5)	34 (32,1)	8 (34,8)			
Nei gerai, nei blogai	109 (27,6)	70 (26,3)	33 (31,0)	6 (26,1)			
Blogai miegu	49 (12,4)	28 (10,5)	18 (17,0)	3 (13,0)			
Labai blogai miegu	11 (2,8)	2 (0,8)	6 (5,7)	3 (13,0)			
Ar būni mieguistas (-a) dienos metu; n (proc.)					33,05		<0,001
Ne arba beveik ne	50 (12,7)	40 (15,0)	5 (4,7)	5 (21,7)			
Kartais	187 (47,3)	139 (52,3)	46 (43,4)	2 (8,7)			
Dažnai	110 (27,8)	65 (24,4)	36 (34,0)	9 (39,1)			
Beveik visada arba visada	48 (12,2)	22 (8,3)	19 (17,9)	7 (30,4)			
Kiek vidutiniškai laiko (val.) per dieną Tu mankštini ar sportuoji taip, kad su- praktuotum, padažnėtų kvėpavimas; vid. (SN)	2,5 (1,1)	2,59 (1,1)	2,51 (1,1)	2,1 (1,2)	2,26		0,105
Kokiu prietaisu dažniausiai naudojiesi jungdamasis (-i) prie interneto; n (proc.)					15,52		0,050
Mobiliuoju telefonu	305 (77,2)	202 (75,9)	87 (82,1)	16 (69,6)			
Planšete	9 (2,3)	4 (1,5)	3 (2,8)	2 (8,7)			
Kompiuteriu	68 (17,2)	53 (19,9)	12 (11,3)	3 (13,0)			
Televizoriumi	8 (2,0)	3 (1,1)	4 (3,8)	1 (4,3)			
Kita	5 (1,3)	4 (1,5)	0 (0,0)	1 (4,3)			
Kiek vidutiniškai laiko per parą praleidi internete darbo dienomis / tomis dienomis, kai reikia eiti į mokyklą; n (proc.)					39,33		<0,001
Beveik nesinaudoju	6 (1,5)	3 (1,1)	3 (2,8)	0 (0,0)			
Iki 1 valandos	11 (2,8)	8 (3,0)	3 (2,8)	0 (0,0)			
1–2 valandas	55 (13,9)	44 (16,5)	11 (10,4)	0 (0,0)			
3–4 valandas	151 (38,2)	113 (42,5)	33 (31,1)	5 (21,7)			
5–6 valandas	117 (29,6)	72 (27,1)	36 (34,0)	9 (39,1)			
7–8 valandas	27 (6,8)	15 (5,6)	10 (9,4)	2 (8,7)			
9–10 valandas	9 (2,3)	5 (1,9)	2 (1,9)	2 (8,7)			
10 valandų ir daugiau	19 (4,8)	6 (2,3)	8 (7,5)	5 (21,7)			
Kiek vidutiniškai laiko per parą praleidi internete savaitgalio ar laisvą dieną / tomis dienomis, kai neini į mokyklą; n (proc.)					58,79		<0,001
Beveik nesinaudoju	8 (2,0)	6 (2,3)	1 (0,9)	1 (4,3)			

Kintamieji	VISI, N =395	Maža PIN rizika (1) n = 266	Vidutinė PIN rizika (2) n = 106	Didelė PIN rizika (3) n = 23	χ^2/F	Bonferroni test	p
Iki 1 valandos	14 (3,5)	11 (4,1)	3 (2,8)	0 (0,0)			
1–2 valandas	29 (7,3)	26 (9,8)	3 (2,8)	0 (0,0)			
3–4 valandas	78 (19,7)	61 (22,9)	16 (15,1)	1 (4,3)			
5–6 valandas	115 (29,1)	85 (32,0)	28 (26,4)	2 (8,7)			
7–8 valandas	85 (21,5)	49 (18,4)	28 (26,4)	8 (34,8)			
9–10 valandas	34 (8,6)	13 (4,9)	18 (17,0)	3 (13,0)			
10 valandų ir daugiau	32 (8,1)	15 (5,6)	9 (8,5)	8 (34,8)			
Laikas internete darbo dienomis; min., vid. (SN)	268,1 (150,4)	245,7 (132,4)	292,6 (165,4)	413,5 (178,9)	16,30	1<2<3	<0,001
Laikas internete laisvadieniais; min., vid. (SN)	346,7 (176,2)	312,9 (167,2)	396,2 (167,4)	508,7 (180,1)	20,69	1<2<3	<0,001
Vidutinis laikas internete per dieną; min., vid. (SN)	290,5 (142,3)	264,9 (126,4)	322,2 (149,3)	440,7 (166,6)	21,84	1<2<3	<0,001
Ar savo namuose Tu gali naudotis internetu kada nori ir tiek, kiek nori; n (proc.)					13,58		0,035
Beveik visada galiu	247 (62,5)	177 (66,5)	61 (57,5)	9 (39,1)			
Dažniausiai galiu	105 (26,6)	62 (23,3)	33 (31,1)	10 (43,5)			
Dažniausiai negaliu	22 (5,6)	12 (4,5)	9 (8,5)	1 (4,3)			
Beveik visada negaliu	21 (5,3)	15 (5,6)	3 (2,8)	3 (13,0)			
Ar savo mokykloje Tu gali naudotis internetu kada nori ir tiek, kiek nori; n (proc.)					9,68		0,139
Beveik visada galiu	153 (38,7)	116 (43,6)	30 (28,3)	7 (30,4)			
Dažniausiai galiu	123 (31,1)	78 (29,3)	37 (34,9)	8 (34,8)			
Dažniausiai negaliu	87 (22,0)	55 (20,7)	27 (25,5)	5 (21,7)			
Beveik visada negaliu	32 (8,1)	17 (6,4)	12 (11,3)	3 (13,0)			
Ar Tu turi mokymosi sunkumų, dėl kurių gauni specialistų pagalbą arba Tau yra pritaikyta ugdymo programa; n (proc.)					11,28		0,08
Ne	328 (83,0)	220 (82,7)	91 (85,8)	17 (73,9)			
Taip, nedidelių	35 (8,9)	27 (10,2)	4 (3,8)	4 (17,4)			
Taip, vidutinių	21 (5,3)	13 (4,9)	8 (7,5)	0 (0,0)			
Taip, didelių	11 (2,8)	6 (2,3)	3 (2,8)	2 (8,7)			
Ar tu manai, kad turi emocinių, dėmesio, elgesio ar bendravimo sunkumų; n (proc.)					43,70		<0,001
Ne	184 (46,6)	143 (53,8)	37 (34,9)	4 (17,4)			
Taip, nedidelių	102 (25,8)	64 (24,1)	32 (30,2)	6 (26,1)			
Taip, vidutinių	73 (18,5)	49 (18,4)	19 (17,9)	5 (21,7)			
Taip, didelių	36 (9,1)	10 (3,8)	18 (17,0)	8 (34,8)			

5 lentelė. Įsitraukimo į veiklas internete skirtumai paauglių, neturinčių PIN rizikos, turinčių vidutinę ir didelę PIN riziką pagal PIUQ-9

Veiklos internete	n = 395	Maža PIN rizika (1); n = 278	Vidutinė PIN rizika (2); n=93	Didelė PIN rizika (3); n=24	χ^2/F	Bonferroni test	p
Naudojuosi internetu, atlikdamas (-a) mokymosi ar kitas reikalingas užduotis							
Vidurkis (SN)	3,6 (1,0)	3,7 (1,0)	3,5 (1,0)	3,7 (0,9)	1,26		0,286
Ieškau mane dominančios informacijos							
Vidurkis (SN)	3,6 (1,1)	3,6 (1,1)	3,4 (1,0)	3,5 (1,4)	1,80		0,167
Naudojuosi internetu, ieškodamas (-a) informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas							
Vidurkis (SN)	3,0 (1,2)	3,0 (1,1)	2,8 (1,2)	3,8 (1,1)	6,54	3>1,2	0,002
Perku internete							
Vidurkis (SN)	1,9 (1,0)	1,8 (0,9)	1,9 (1,1)	2,4 (1,4)	3,26	3>1	0,039
Internetu kalbuosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis)							
Vidurkis (SN)	3,1 (1,4)	3,0 (1,4)	3,2 (1,5)	3,7 (1,1)	2,94		0,054
Siunčiu ir gaunu žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes)							
Vidurkis (SN)	4,1 (1,1)	4,1 (1,1)	4,2 (1,2)	4,5 (0,7)	1,64		0,196
Lankausi socialinių tinklų puslapiuose							
Vidurkis (SN)	4,1 (1,1)	4,0 (1,1)	4,2 (1,2)	4,9 (0,3)	6,99	3>1,2	0,001
Žaidžiu internetinius žaidimus (prisijungęs (-usi) arba parsisiuntęs (-usi))							
Vidurkis (SN)	3,2 (1,4)	3,1 (1,4)	3,5 (1,4)	3,9 (1,4)	5,53	3>1	0,040
Klausausi muzikos internetu							
Vidurkis (SN)	4,2 (1,0)	4,2 (1,1)	4,3 (1,0)	4,5 (1,0)	0,97		0,381
Žiūriu vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“, „Instagram“, „Tik Tok“ ir pan.)							
Vidurkis (SN)	4,3 (1,0)	4,3 (1,0)	4,4 (0,9)	4,6 (0,9)	1,81		0,165
Žiūriu serialus, televizijos šou ar filmus							
Vidurkis (SN)	3,0 (1,3)	3,0 (1,3)	3,0 (1,2)	3,5 (1,3)	1,52		0,220
Kuriu savo filmukus ar muziką, keliu į internetą ar dalinuosi su kitais							
Vidurkis (SN)	1,6 (1,1)	1,5 (1,0)	1,6 (1,1)	2,4 (1,5)	8,84	3>1,2	<0,001
Žiūriu pornografiją							
Vidurkis (SN)	1,8 (1,3)	1,6 (1,2)	2,1 (1,6)	1,9 (1,4)	4,86	1>2	0,008

6 lentelė. Įsitraukimo į veiklas internete skirtumai paauglių, neturinčių PIN rizikos, turinčių vidutinę ir didelę PIN riziką pagal CIUS-9

Veiklos internete	N = 395	Maža PIN rizika (1) n = 266	Vidutinė PIN rizika (2) n=106	Didelė PIN rizika (3) n=23	χ^2/F	Bonferroni test	p
Naudojuosi internetu, atlikdamas (-a) mokymosi ar kitas reikalingas užduotis							
Vidurkis (SN)	3,6 (1,0)	3,7 (1,0)	3,5 (0,9)	3,7 (0,9)	0,69		0,502
Ieškau mane dominančios informacijos							
Vidurkis (SN)	3,6 (1,1)	3,6 (1,0)	3,4 (1,2)	3,4 (1,2)	0,95		0,388
Naudojuosi internetu, ieškodamas (-a) informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas							
Vidurkis (SN)	3,0 (1,2)	3,1 (1,1)	3,0 (1,2)	3,1 (1,4)	0,06		0,945
Perku internete							
Vidurkis (SN)	1,9 (1,0)	1,9 (1,0)	1,9 (1,1)	2,1 (1,3)	0,64		0,527

Veiklos internete	N = 395	Maža PIN rizika (1) n = 266	Vidutinė PIN rizika (2) n=106	Didelė PIN rizika (3) n=23	χ^2/F	Bonferroni test	p
Internetu kalbuosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis)							
Vidurkis (SN)	3,1 (1,4)	3,0 (1,4)	3,3 (1,3)	3,4 (1,5)	1,49		0,227
Siunčiu ir gaunu žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes)							
Vidurkis (SN)	4,1 (1,1)	4,1 (1,1)	4,2 (1,1)	4,4 (0,9)	0,73		0,485
Lankausi socialinių tinklų puslapiuose							
Vidurkis (SN)	4,1 (1,1)	4,0 (1,1)	4,3 (1,2)	4,5 (1,0)	3,41		0,034
Žaidžiu internetinius žaidimus (prisijungęs (-usi) arba parsisiuntęs (-usi))							
Vidurkis (SN)	3,2 (1,4)	3,1 (1,5)	3,4 (1,4)	3,7 (1,5)	2,17		0,116
Klausausi muzikos internetu							
Vidurkis (SN)	4,2 (1,0)	4,2 (1,0)	4,3 (1,0)	4,3 (1,2)	0,35		0,707
Žiūriu vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“, „Instagram“, „Tik Tok“ ir pan.)							
Vidurkis (SN)	4,3 (1,0)	4,3 (1,0)	4,5 (1,0)	4,7 (0,7)	3,20		0,042
Žiūriu serialus, televizijos šou ar filmus							
Vidurkis (SN)	3,0 (1,3)	3,0 (1,3)	3,1 (1,2)	3,3 (1,3)	1,33		0,266
Kuriu savo filmukus ar muziką, keliu į internetą ar dalinuosi su kitais							
Vidurkis (SN)	1,6 (1,1)	1,5 (1,0)	1,7 (1,2)	2,0 (1,4)	3,53		0,030
Žiūriu pornografiją							
Vidurkis (SN)	1,8 (1,3)	1,7 (1,3)	2,0 (1,4)	1,7 (1,4)		1,70	0,184

7 lentelė. Q 1 (vieno klausimo) analizė (Ar interneto naudojimas reikšmingai sutrikdė Tau įprastą kasdienę veiklą ir/ ar santykius su aplinkiniais?) ir PIN rizikos grupės pagal PIUQ-9 ir CIUS-9

Kintamieji	VISI, N =395	Nesutrikdė n = 271	Sutrikdė n = 124	χ^2/t	p
PIUQ-9					<0,001
PIUQ-9, balai; vid. (SN)	22,2 (6,1)	20,2 (5,7)	25,2 (5,8)	-7,02	<0,001
PIUQ-9, maža rizika; n (proc.)	278 (70,4)	218 (78,4)	60 (21,6)	42,79	<0,001
PIUQ-9, vidutinė rizika; n (proc.)	93 (23,5)	44 (47,3)	49 (52,7)		
PIUQ-9, didelė rizika; n (proc.)	24 (6,1)	9 (37,5)	15 (62,5)		
CIUS-9					
CIUS-9, balai; vid. (SN)	13,4 (6,8)	12,1 (6,3)	16,4 (7,0)	-6,04	<0,001
CIUS-9, maža rizika; n (proc.)	266 (67,3)	208 (78,2)	58 (21,8)	35,99	
CIUS-9, vidutinė rizika; n (proc.)	106 (26,8)	54 (50,9)	52 (49,1)		<0,001
CIUS-9, didelė rizika; n (proc.)	23 (5,8)	9 (39,1)	14 (60,9)		

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; CIUS-9, kompulsyvaus naudojimosi internetu skalė; PIUQ-9, devynių punktų probleminio interneto naudojimo klausimynas

8 lentelė. PIN rizikos veiksnių pagal CIUS-V-10 analizė remiantis latentinio profilio grupėmis vaikų imtyje

Kintamieji	VISI, N = 861	Maža PIN rizika (1) n = 305	Vidutinė PIN rizika (2) n = 406	Didelė PIN rizika (3) n = 150	χ^2/F	Bonferroni test	p
CIUS-V-10 , balai; vid. (SN)	23,0 (7,5)	15,3 (3,2)	24,7 (3,0)	34,5 (4,2)	1780,67	1<2<3	<0,001
Amžius , metai; vid. (SN)	9,0 (0,6)	9,0 (0,7)	8,9 (0,6)	9,0 (0,6)	1,74		0,175
Lytis					12,37		0,002
Mergaitės	442 (51,3)	181 (59,3)	188 (46,3)	73 (48,7)			
Berniukai	419 (48,7)	124 (40,7)	218 (53,7)	77 (51,3)			
Tėvų išsilavinimas					5,79		0,447
9 metai ir mažiau	6 (1,2)	1 (0,6)	3 (1,2)	2 (2,7)			
10–12 metų	32 (6,6)	9 (5,6)	21 (8,5)	2 (2,7)			
13–15 metų	103 (21,4)	33 (20,4)	52 (21,1)	18 (24,7)			
16 metų ir daugiau	341 (70,7)	119 (73,5)	171 (69,2)	51 (69,9)			
Suminis ekranų laikas pagal vaikus , min.; vid. (SN)	94,2 (90,7)	77,9 (78,1)	103,9 (98,3)	98,2 (86,3)	3,88	1<2	0,021
Ekranų laikas darbo dienomis pagal vaikus , min; vid. (SN)	77,6	61,8 (81,6)	90,1 (107,7)	70,5 (86,4)	4,16	1<2	0,016
Ekranų laikas laisvadieniais pagal vaikus , min; vid. (SN)	137,9 (119,3)	118,0 (110,3)	144,0 (118,4)	162,5 (135,6)	3,88	1<3	0,021
Suminis interneto laikas pagal vaikus , min.; vid. (SN)	88,2 (90,0)	65,4 (69,7)	92,3 (92,6)	125,3 (106,3)	22,73	1<2<3	<0,001
Interneto laikas pagal vaikus darbo dienomis , min.; vid. (SN)	71,8 (91,0)	52,6 (71,0)	77,4 (96,5)	96,4 (104,8)	12,70	1<2<3	<0,001
Interneto laikas pagal vaikus laisvadieniais , min.; vid. (SN)	132,3 (124,4)	97,5 (103,2)	134,1 (118,0)	198,7 (150,9)	34,52	1<2<3	<0,001
Suminis ekranų laikas pagal tėvus , min.; vid. (SN)	139,9 (64,7)	116,7 (60,1)	146,2 (62,7)	170,8 (64,2)	21,26	1<2<3	<0,001
Ekranų laikas pagal tėvus darbo dienomis , min.; vid. (SN)	115,3 (66,3)	92,9 (61,1)	121,9 (64,7)	143,3 (68,7)	18,21	1<2<3	<0,001
Ekranų laikas pagal tėvus laisvadieniais , min.; vid. (SN)	201,6 (81,7)	177,8 (81,7)	206,0 (79,6)	240,9 (71,4)	16,36	1<2<3	<0,001
Suminis interneto laikas pagal tėvus , min.; vid. (SN)	82,6 (62,1)	59,9 (53,2)	88,7 (60,1)	112,8 (69,8)	22,10	1<2<3	<0,001
Interneto laikas pagal tėvus darbo dienomis , min.; vid. (SN)	68,2 (58,3)	47,7 (47,7)	74,0 (58,4)	93,7 (65,4)	19,78	1<2<3	<0,001
Interneto laikas pagal tėvus laisvadieniais , min.; vid. (SN)	120,3 (87,2)	90,9 (79,3)	127,3 (84,0)	162,3 (93,7)	19,47	1<2<3	<0,001
SDQ Socialumas ; vid. (SN)	7,9 (1,8)	8,1 (1,6)	8,0 (1,7)	7,1 (2,0)	9,32	3<1, 2	<0,001
SDQ Hiperaktyvumas ; vid. (SN)	3,9 (2,3)	3,1 (2,0)	4,0 (2,2)	5,3 (2,2)	25,12	1<2<3	<0,001
SDQ Problemos su bendraamžiais ; vid. (SN)	1,7 (1,4)	1,3 (1,1)	1,9 (1,5)	2,3 (1,3)	17,52	1<2, 3	<0,001
SDQ Emociniai simptomai ; vid. (SN)	2,2 (1,9)	1,9 (1,7)	2,3 (1,9)	2,9 (2,1)	8,18	1<2, 3	<0,001
Emociniai simptomai , norma; n (proc.)	418 (88,0)	146 (93,0)	216 (87,4)	56 (78,9)	9,57		0,048
Emociniai simptomai , riba; n (proc.)	25 (5,3)	5 (3,2)	14 (5,7)	6 (8,5)			
Emociniai simptomai , nuokrypis; n (proc.)	32 (6,7)	6 (3,8)	17 (6,9)	9 (12,7)			
SDQ Elgesio problemos ; n (proc.)	1,7 (1,5)	1,1 (1,3)	1,8 (1,4)	2,6 (1,7)	27,89	1<2<3	<0,001
Elgesio simptomai , norma; n (proc.)	358 (74,7)	142 (88,8)	177 (71,7)	39 (54,2)	36,64		<0,001
Elgesio simptomai , riba; n (proc.)	62 (12,9)	12 (7,5)	36 (14,6)	14 (19,4)			
Elgesio simptomai , nuokrypis; n (proc.)	59 (12,3)	6 (3,8)	34 (13,8)	19 (26,4)			
SDQ Bendri sunkumai ; vid. (SN)	9,6 (4,9)	7,3 (4,1)	10,0 (4,7)	13,1 (4,5)	42,96	1<2<3	<0,001
Bendri sunkumai , norma; n (proc.)	408 (87,6)	146 (95,4)	208 (86,0)	54 (76,1)	21,62		<0,001
Bendri sunkumai , riba; n (proc.)	36 (7,7)	5 (3,3)	23 (9,5)	8 (11,3)			
Bendri sunkumai , nuokrypis; n (proc.)	22 (4,7)	2 (1,3)	11 (4,5)	9 (12,7)			
PSO-5 ; vid. (SN)	12,9 (5,3)	11,3 (5,0)	13,3 (4,8)	14,9 (8,9)	13,05	1<2<3	<0,001
Pandemija					9,78		0,008
Priešpandeminis laikotarpis	489 (56,8)	164 (53,8)	252 (62,1)	73 (48,4)			
Popandeminis laikotarpis	372 (43,2)	141 (46,2)	154 (37,9)	77 (51,3)			

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Stjudent t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-V-10, dešimties klausimų kompulsyvaus interneto naudojimo skalė vaikams; PSO-5, pasaulio sveikatos organizacijos geros savijautos indeksas; SDQ, galių ir sunkumų klausimynas.

9 lentelė. PIN rizikos veiksnių analizė remiantis standartinio nuokrypio grupėmis vaikų imtyje.

Kintamieji	VISI, N = 861	Maža PIN rizika (1) n = 712	Vidutinė PIN rizika (2) n = 87	Didelė PIN rizika (3) n = 62	χ^2/F	Bonferroni test	p
CIUS-V-10 , balai; vid. (SN)	23,0 (7,5)	20,6 (5,6)	31,8 (1,7)	38,5 (3,3)	474,11	1<2<3	<0,001
Amžius , metai; vid. (SN)	23,0 (7,5)	9,0 (0,6)	9,0 (0,6)	9,0 (0,6)	0,282		0,754
Lytis					0,59		0,744
Mergaitės	442 (51,3)	363 (51,0)	48 (55,2)	31 (50,0)			
Berniukai	419 (48,7)	349 (49,0)	39 (44,8)	31 (50,0)			
Tėvų išsilavinimas					8,48		0,205
9 metai ir mažiau	6 (1,2)	3 (0,7)	2 (4,4)	1 (3,4)			
10–12 metų	32 (6,6)	29 (7,1)	3 (6,7)	0 (0,0)			
13–15 metų	103 (21,4)	85 (20,8)	10 (22,2)	8 (27,6)			
16 metų ir daugiau	341 (70,7)	291 (71,3)	30 (66,7)	20 (69,0)			
Suminis ekranų laikas pagal vaikus , min.; vid. (SN)	94,1 (90,7)	93,6 (91,7)	102,7 (95,8)	87,4 (63,4)	0,259		0,772
Ekranų laikas darbo dienomis pagal vaikus , min.; vid. (SN)	77,2 (97,2)	79,0 (99,0)	84,3 (99,2)	45,6 (52,8)	1,50		0,225
Ekranų laikas laisvadieniais pagal vaikus , min.; vid. (SN)	137,9 (119,3)	133,8 (116,8)	142,5 (122,1)	192,0 (141,5)	2,85		0,059
Suminis interneto laikas pagal vaikus , min.; vid. (SN)	88,2 (90,0)	81,6 (86,2)	98,2 (85,4)	151,7 (113,4)	17,14	3<1, 2	<0,001
Interneto laikas pagal vaikus darbo dienomis , min.; vid. (SN)	71,8 (91,0)	67,6 (88,6)	74,8 (84,8)	116,3 (114,4)	7,71	3<1, 2	<0,001
Interneto laikas pagal vaikus laisvadieniais , min.; vid. (SN)	132,3 (124,4)	119,5 (114,7)	157,9 (138,2)	243,1 (150,3)	30,41	1<2<3	<0,001
Suminis ekranų laikas pagal tėvus , min.; vid. (SN)	139,9 (64,7)	134,4 (63,3)	170,7 (62,1)	171,1 (68,3)	9,96	1<2, 3	<0,001
Ekranų laikas pagal tėvus darbo dienomis , min.; vid. (SN)	115,3 (66,3)	110,4 (65,0)	141,3 (66,7)	145,7 (70,1)	7,73	1<2, 3	<0,001
Ekranų laikas pagal tėvus laisvadieniais , min.; vid. (SN)	201,6 (81,7)	194,7 (81,1)	242,7 (73,2)	237,8 (77,1)	10,03	1<2, 3	<0,001
Suminis interneto laikas pagal tėvus , min.; vid. (SN)	82,6 (62,1)	77,0 (58,5)	104,7 (66,9)	128,3 (78,5)	12,60	1<2, 3	<0,001
Interneto laikas pagal tėvus darbo dienomis , min.; vid. (SN)	68,2 (58,3)	63,3 (55,3)	87,3 (62,0)	107,6 (73,3)	10,95	1<2, 3	<0,001
Interneto laikas pagal tėvus laisvadieniais , min.; vid. (SN)	120,3 (87,2)	112,8 (83,5)	146,6 (86,6)	186,4 (105,9)	12,09	1<2, 3	<0,001
SDQ Socialumas	7,9 (1,8)	8,0 (1,7)	7,5 (1,9)	6,8 (2,3)	7,53	1>3	0,001
SDQ Hiperaktyvumas	3,4 (2,3)	3,7 (2,2)	5,0 (2,0)	5,5 (2,2)	16,02	1<2, 3	<0,001
SDQ Problemos su bendraamžiais	1,7 (1,4)	1,7 (1,4)	2,3 (1,2)	2,2 (1,6)	5,73	1<2, 3	0,003
SDQ Emociniai simptomai	2,2 (1,9)	2,1 (1,8)	2,5 (2,0)	3,5 (2,4)	8,12	1<3	<0,001
Emociniai simptomai , norma; n (proc.)	418 (88,0)	362 (89,8)	39 (88,6)	17 (60,7)	22,25		<0,000
Emociniai simptomai , riba; n (proc.)	25 (5,3)	19 (4,7)	1 (2,3)	5 (17,9)			
Emociniai simptomai , nuokrypis; n (proc.)	32 (6,7)	22 (5,5)	4 (9,1)	6 (21,4)			
SDQ Elgesio problemos	1,7 (1,5)	1,6 (1,4)	2,1 (1,8)	3,1 (1,7)	17,16	1<2<3	<0,001
Elgesio simptomai , norma; n (proc.)	358 (74,7)	316 (77,8)	29 (65,9)	13 (44,8)	28,35		<0,001
Elgesio simptomai , riba; n (proc.)	62 (12,9)	51 (12,6)	7 (15,9)	4 (13,8)			
Elgesio simptomai , nuokrypis; n (proc.)	59 (12,3)	39 (9,6)	8 (18,2)	12 (41,4)			
SDQ Bendri sunkumai	9,6 (4,9)	9,0 (4,6)	12,0 (4,6)	14,5 (4,6)	24,58	1<2, 3	<0,001
Elgesio simptomai , norma; n (proc.)	408 (87,6)	353 (89,6)	36 (81,8)	19 (67,9)	22,80		<0,001
Bendri sunkumai , riba; n (proc.)	36 (7,7)	29 (7,4)	4 (9,1)	3 (10,7)			
Bendri sunkumai , nuokrypis; n (proc.)	22 (4,7)	12 (3,0)	4 (9,1)	6 (21,4)			
PSO-5 ; vid. (SN)	12,9 (5,3)	12,2 (4,9)	14,9 (5,4)	16,4 (6,1)	13,88	1<2, 3	<0,001
Pandemija							0,012
Priešpandeminis laikotarpis	489 (56,8)	415 (58,3)	45 (51,7)	29 (46,8)	4,09		0,129
Popandeminis laikotarpis	372 (43,2)	297 (41,7)	42 (48,3)	33 (53,2)			

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Student t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-V-10, dešimties klausimų kompulsyvaus interneto naudojimo skalė vaikams; PSO-5, pasaulio sveikatos organizacijos geros savijautos indeksas; SDQ, galių ir sunkumų klausimynas.

10 lentelė. PIN rizikos veiksnių analizė remiantis CIUS-T-14 (tėvų versija) latentinio profilio grupėmis 6–14 metų vaikų imtyje

Kintamieji	VISI, N = 1290	Maža PIN rizika (1) n=385	Vidutinė PIN rizika (2) n=665	Didelė PIN rizika (3) n=240	χ^2 / F	Bonferroni test	p
CIUS-T-14 , balai; vid. (SN)	37,1 (12,2)	23,6 (6,3)	38,8 (5,8)	4,1 (7,1)	864,43	1<2<3	<0,001
Amžius , metai; vid. (SN)	10,0 (1,6)	10,0 (1,6)	9,3 (1,6)	10,0 (1,7)	0,308		0,735
Lytis					9,75		0,008
Mergaitės	624 (48,4)	210 (54,5)	312 (46,9)	102 (42,5)			
Berniukai	666 (51,6)	175 (45,5)	353 (53,1)	138 (57,5)			
Tėvų išsilavinimas					2,96		0,814
9 metai ir mažiau	9 (0,7)	2 (0,6)	5 (0,8)	2 (0,8)			
10-12 metų	91 (7,4)	28 (7,8)	51 (8,1)	12 (5,1)			
13-15 metų	190 (15,5)	58 (16,1)	93 (14,7)	39 (16,5)			
16 metų ir daugiau	939 (76,4)	273 (75,6)	482 (76,4)	184 (77,6)			
Suminis ekranų laikas , min.; vid. (SN)	262,7 (156,4)	218,2 (137,2)	265,7 (153,8)	326,3 (169,6)			
Ekranų laikas darbo dienomis , min; vid. (SN)	115,6 (66,7)	88,9 (59,4)	121,7 (65,5)	145,7 (67,4)	21,06	1<2<3	<0,001
Ekranų laikas laisvadieniais , min; vid. (SN)	201,2 (82,2)	176,1 (85,7)	203,8 (77,9)	242,7 (72,9)	16,21	1<2<3	<0,001
Ekranų laikas mokymuisi , min.; vid. (SN)	190,8 (107,3)	172,3 (102,8)	193,2 (103,8)	212,1 (117,3)	7,16	1<2, 3	0,001
Ekranų laikas pramogoms , min; vid. (SN)	180,7 (96,6)	134,2 (80,8)	185,2 (88,7)	237,8 (102,3)	68,14	1<2<3	<0,001
SDQ Socialumas	7,4 (2,1)	7,9 (1,9)	7,4 (2,0)	6,5 (2,2)	36,17	3<2<1	<0,001
SDQ Hiperaktyvumas	4,1 (2,4)	3,1 (2,1)	4,0 (2,3)	5,7 (2,3)	93,81	1<2<3	<0,001
SDQ Problemos su bendraamžiais	2,2 (1,8)	1,8 (1,7)	2,2 (1,8)	2,8 (2,0)	22,40	1<2<3	<0,001
SDQ Emociniai simptomai	2,6 (2,5)	2,0 (2,1)	2,6 (2,2)	3,6 (2,4)	36,15	1<2<3	<0,001
Emociniai simptomai , norma; n (proc.)	997 (79,8)	323 (88,5)	518 (79,7)	156 (66,7)	44,78		<0,001
Emociniai simptomai , riba; n (proc.)	101 (8,1)	21 (5,8)	53 (8,2)	27 (11,5)			
Emociniai simptomai , nuokrypis; n (proc.)	151 (12,1)	21 (5,8)	79 (12,2)	51 (21,8)			
SDQ Elgesio problemos	1,9 (1,6)	1,3 (1,3)	1,9 (1,4)	3,0 (1,7)	102,11	1<2<3	<0,001
Elgesio simptomai , norma; n (proc.)	849 (67,8)	311 (84,7)	448 (68,9)	90 (38,3)	175,81		<0,001
Elgesio simptomai , riba; n (proc.)	210 (16,8)	35 (9,5)	122 (18,8)	53 (22,6)			
Elgesio simptomai , nuokrypis; n (proc.)	193 (15,4)	21 (5,7)	80 (12,3)	92 (39,1)			
SDQ Bendri sunkumai	10,9 (5,6)	8,2 (5,0)	10,8 (5,2)	15,1 (5,3)	125,93	1<2<3	<0,001
Bendri sunkumai , norma; n (proc.)	981 (79,2)	331 (91,7)	552 (81,2)	128 (54,7)	133,10		<0,001
Bendri sunkumai , riba; n (proc.)	130 (10,5)	11 (3,0)	74 (11,5)	45 (19,2)			
Bendri sunkumai , nuokrypis; n (proc.)	127 (10,3)	19 (5,3)	47 (7,3)	61 (26,1)			
Naudojosi internetu, atlikdamas (-a) mokyklos užduotis ; vid. (SN)	3,3 (1,3)	3,3 (1,3)	3,3 (1,3)	3,4 (1,4)	1,08		0,340
Ieškojo ji/ją dominančios informacijos ; vid. (SN)	3,0 (1,2)	2,9 (1,2)	3,3 (1,3)	3,4 (1,4)	2,74		0,065

Kintamieji	VISI, N = 1290	Maža PIN rizika (1) n=385	Vidutinė PIN rizika (2) n=665	Didelė PIN rizika (3) n=240	χ^2 / F	Bonferroni test	p
Naudojosi internetu, ieškodamas (-a) informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas; vid. (SN)	1,8 (1,0)	1,5 (0,8)	1,8 (1,0)	2,0 (1,2)	19,08	1<2<3	<0,001
Internetu kalbėjosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis); vid. (SN)	2,8 (1,5)	2,6 (1,5)	2,7 (1,4)	3,1 (1,5)	10,14	3>1, 2	<0,001
Siuntė ir gavo žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes); vid. (SN)	3,2 (1,5)	3,0 (1,5)	3,1 (1,4)	3,5 (1,5)	9,34	3>1, 2	<0,001
Lankėsi socialinių tinklų puslapiuose; vid. (SN)	2,1 (1,4)	1,8 (1,3)	2,2 (1,4)	2,5 (1,6)	19,72	1<2<3	<0,001
Žaidė internetinius žaidimus; vid. (SN)	3,4 (1,3)	2,8 (1,4)	3,5 (1,2)	4,0 (1,1)	80,08	1<2<3	<0,001
Klausėsi muzikos internetu; vid. (SN)	3,0 (1,3)	2,7 (1,3)	3,0 (1,3)	3,3 (1,4)	14,94	1<2<3	<0,001
Žiūrėjo vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“); vid. (SN)	3,7 (1,1)	3,2 (1,1)	3,9 (1,0)	4,2 (0,9)	92,41	1<2<3	<0,001
Žiūrėjo serialus, televizijos šou ar filmus; vid. (SN)	2,2 (1,3)	2,0 (1,2)	2,3 (1,3)	2,6 (1,4)	12,96	1<2<3	<0,001
Sukūrė savo filmuką ar muziką, įkėlė į internetą ir pasidalino su kitais; vid. (SN)	1,4 (0,8)	1,3 (0,7)	1,4 (0,8)	1,6 (0,9)	6,13	1<3	0,002
Pasidalino su kitais savo daryta nuotrauka arba sukurtu paveikslėliu; vid. (SN)	1,6 (0,9)	1,5 (0,8)	1,6 (1,0)	1,8 (1,0)	3,93	1<3	0,020
Ieškojo informacijos, kurią Jūs laikote netinkama ar žalinga vaikui; vid. (SN)	1,2 (0,6)	1,1 (0,3)	1,2 (0,6)	1,4 (0,7)	17,62	1<2<3	<0,001
Pandemija					12,78		0,012
Priešpandeminis laikotarpis	478 (37,1)	140 (29,3)	267 (40,2)	71 (14,9)			
Pandeminis laikotarpis	620 (48,1)	178 (28,7)	305 (49,2)	137 (22,1)			
Popandeminis laikotarpis	192 (14,9)	67 (34,9)	93 (48,4)	32 (16,7)			

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Student t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-T-14, kompulsyvaus interneto naudojimo skalė 6–14 metų vaikų PIN rizikai, pildoma tėvų ar globėjų; SDQ, galių ir sunkumų klausimynas.

11 lentelė. PIN rizikos veiksnių analizė remiantis CIUS-T-14 (tėvų versija) standartinio nuokrypio analizės grupėmis 6–14 metų vaikų imtyje.

Kintamieji	VISI, N = 1534	Maža PIN rizika (1) n=1285	Vidutinė PIN rizika (2) n=128	Didelė PIN rizika (3) n=121	χ^2 / F	Bonferroni test	p
CIUS-T-14, balai; vid. (SN)	36,0 (12,3)	32,4 (9,8)	49,7 (5,1)	58,8 (5,9)	605,04	1<2<3	<0,001
Amžius, metai; vid. (SN)	9,4 (2,0)	9,4 (1,9)	9,5 (1,9)	9,8 (2,1)	2,31		0,100
Lytis					2,94		0,230
Mergaitės	729 (47,5)	616 (47,9)	52 (40,6)	61 (50,4)			
Berniukai	805 (52,5)	669 (52,1)	76 (59,4)	60 (49,6)			
Tėvų išsilavinimas					3,181		0,786
9 metai ir mažiau	11 (0,7)	9 (0,7)	0 (0,0)	2 (1,7)			
10–12 metų	104 (7,1)	88 (7,2)	9 (7,2)	7 (5,8)			
13–15 metų	220 (14,9)	181 (14,8)	18 (14,4)	21 (17,4)			
16 metų ir daugiau	1137 (77,2)	948 (77,3)	98 (78,4)	91 (75,2)			
Suminis ekranų laikas, min.; vid. (SN)	254,0 (152,9)	239,6 (145,3)	303,9 (161,7)	354,7 (173,3)	39,94	1<2<3	<0,001
Ekranų laikas darbo dienomis, min; vid. (SN)	115,3 (66,6)	110,9 (64,8)	146,5 (72,7)	146,4 (71,6)	7,58	1<2, 3	0,001
Ekranų laikas laisvadieniais, min; vid. (SN)	201,5 (82,0)	196,1 (81,8)	234,6 (74,0)	244,8 (75,3)	7,24	1<2, 3	<0,001
Ekranų laikas mokymuisi, min.; vid. (SN)	169,4 (111,6)	162,7 (108,7)	185,1 (115,8)	214,8 (121,9)	10,52	1<3	<0,001
Ekranų laikas pramogoms, min; vid. (SN)	168,1 (95,8)	154,6 (88,7)	206,5 (92,1)	252,5 (108,4)	59,20	1<2<3	<0,001
SDQ Socialumas	7,4 (2,1)	7,6 (2,0)	6,5 (2,1)	6,1 (2,3)	116,44	3<2<1	<0,001

Kintamieji	VISI, N = 1534	Maža PIN rizika (1) n=1285	Vidutinė PIN rizika (2) n=128	Didelė PIN rizika (3) n=121	χ^2 / F	Bonferroni test	p
SDQ Hiperaktyvumas	4,2 (2,4)	3,9 (2,3)	5,7 (2,3)	6,2 (2,5)	81,13	1<2<3	<0,001
SDQ Problemos su bendraamžiais	2,2 (1,8)	2,0 (2,3)	2,8 (1,8)	3,2 (2,1)	26,61	1<2, 3	<0,001
SDQ Emociniai simptomai	2,7 (2,3)	2,5 (2,2)	3,3 (2,3)	4,2 (2,4)	33,23	1<2<3	<0,001
Emociniai simptomai, norma; n (proc.)	1185 (79,5)	1031 (82,6)	88 (69,8)	66 (56,9)	56,13		<0,001
Emociniai simptomai, riba; n (proc.)	122 (8,2)	90 (7,2)	17 (13,5)	15 (12,9)			
Emociniai simptomai, nuokrypis; n (proc.)	183 (12,3)	127 (10,2)	21 (16,7)	35 (30,2)			
SDQ Elgesio problemos	2,0 (1,6)	1,7 (1,4)	2,9 (1,6)	3,4 (1,7)	96,13	1<2<3	<0,001
Elgesio simptomai, norma; n (proc.)	1012 (67,8)	925 (74,0)	52 (41,3)	35 (29,9)			
Elgesio simptomai, riba; n (proc.)	248 (16,6)	190 (15,2)	34 (27,0)	24 (20,5)	181,71		<0,001
Elgesio simptomai, nuokrypis; n (proc.)	233 (15,6)	135 (10,8)	40 (31,7)	58 (49,6)			
SDQ Bendri sunkumai	11,0 (5,7)	10,1 (5,3)	14,6 (4,9)	16,7 (5,3)	116,44	1<2<3	<0,001
Bendri sunkumai, norma; n (proc.)	1163 (78,7)	1045 (84,5)	68 (54,4)	50 (43,1)	175,83		<0,001
Bendri sunkumai, riba; n (proc.)	159 (10,8)	104 (8,4)	32 (25,6)	23 (19,8)			
Bendri sunkumai, nuokrypis; n (proc.)	156 (10,6)	88 (7,1)	25 (20,0)	43 (37,1)			
Naudojosi internetu, atlikdamas (-a) mokyklos užduotis; vid. (SN)	3,2 (1,4)	3,2 (1,4)	3,3 (1,4)	3,5 (1,5)	4,20	1<3	0,015
Ieškojo ji/ją dominančios informacijos; vid. (SN)	2,8 (1,3)	2,8 (1,2)	3,0 (1,3)	3,0 (1,4)	2,31		0,099
Naudojosi internetu, ieškodamas (-a) informacijos, kiek kainuoja vienas ar kitas daiktas; vid. (SN)	1,7 (1,0)	1,6 (0,9)	1,9 (1,0)	2,1 (1,2)	14,40	1<2<3	<0,001
Internetu kalbėjosi su žmonėmis (pvz., vaizdo pokalbis); vid. (SN)	2,7 (1,4)	2,6 (1,4)	2,9 (1,5)	3,4 (1,5)	16,96	3>1, 2	<0,001
Siuntė ir gavo žinutes (pvz., elektroninius laiškus, pokalbių žinutes); vid. (SN)	2,9 (1,5)	2,9 (1,5)	3,2 (1,6)	3,5 (1,5)	11,26	3>1, 2	<0,001
Lankėsi socialinių tinklų puslapiuose; vid. (SN)	2,0 (1,4)	1,9 (1,3)	2,3 (1,5)	1,6 (1,7)	19,58	1<2<3	<0,001
Žaidė internetinius žaidimus; vid. (SN)	3,2 (1,4)	3,1 (1,4)	3,8 (1,2)	4,1 (1,1)	43,26	1<2<3	<0,001
Klausėsi muzikos internetu; vid. (SN)	2,9 (1,3)	2,8 (1,3)	3,1 (1,3)	3,4 (1,4)	15,01	1<2, 3	<0,001
Žiūrėjo vaizdo įrašus (pvz., per „YouTube“); vid. (SN)	3,6 (1,1)	3,5 (1,1)	4,1 (0,9)	4,4 (0,8)	50,49	1<2<3	<0,001
Žiūrėjo serialus, televizijos šou ar filmus; vid. (SN)	2,2 (1,3)	2,1 (1,2)	2,6 (1,4)	2,4 (1,4)	9,37	1<2, 3	<0,001
Sukūrė savo filmuką ar muziką, įkėlė į internetą ir pasidalino su kitais; vid. (SN)	1,4 (0,8)	1,3 (0,7)	1,6 (1,0)	1,5 (0,8)	6,63	1<2	0,001
Pasidalino su kitais savo daryta nuotrauka arba sukurtu paveikslėliu; vid. (SN)	1,6 (0,9)	1,6 (0,9)	1,8 (1,0)	1,8 (1,1)	3,54	1<3	0,030
Ieškojo informacijos, kurią Jūs laikote netinkama ar žalinga vaikui; vid. (SN)	1,2 (0,5)	1,1 (0,4)	1,3 (0,7)	1,5 (0,9)	31,56	1<2<3	<0,001
Pandemija					12,85		0,012
Priešpandeminis laikotarpis	482 (31,4)	422 (87,6)	35 (7,3)	25 (5,2)			
Pandeminis laikotarpis	849 (55,3)	687 (80,9)	79 (9,3)	83 (9,8)			
Popandeminis laikotarpis	203 (13,2)	176 (86,7)	14 (6,9)	13 (6,4)			

SN, standartinis nuokrypis; χ^2 , chi kvadrato testas; t, Student t testas; PIN, probleminio interneto naudojimas; CIUS-T-14, kompulsyvaus interneto naudojimo skalė 6–14 metų vaikų PIN rizikai, pildoma tėvų ar globėjų; SDQ, galių ir sunkumų klausimynas.